

Η ΠΑΝΔΩΡΑ.

ΝΑΙ Η ΟΧΙ.

Διήγημα.

(Συνέχεια. Ίδε Φυλλ. 32.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ἡ ἀναγγελθεῖσα τὴν προτεταίαν ἱστορίαν.

Τὴν ἐπαύριον, περὶ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου, ἔφραθεν ὁ Ἀνδρέας· ὁ συνταγματάρχης ἔπασχεν ὀλιγώτερον ἀπὸ τὴν πληγὴν του καὶ ἦτο ὡς ἐκ τούτου ὀλιγώτερον μισάνθρωπος, ἡ δὲ Μαρία καὶ ὁ Γεώργιος ἔφεραν εἰς τὸ πρόσωπον καὶ εἰς τὴν καρδίαν των τὴν συνήθη αὐτῶν ἰλαρότητα.

Μετὰ τὸ δείπνον, ἀφοῦ ἀναψαν αἱ πίπαι, ἕκαστος ἀνέλαβε τὴν συνήθη αὐτοῦ θέσιν εἰς τὴν μικρὰν αἰ-

ΠΑΝΔΩΡΑ

θουσάν· ἡ μὲν Μαρία καὶ ὁ συνταγματάρχης εἰς τὰς δύο γωνίας τῆς ἐστίας· ὁ δὲ Γεώργιος, ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρον, ἀνωθεν τοῦ ὁποίου ἦσαν ἀνηρτημέναι δύο ἐξόχων ζωγράφων εἰκόνες· ὁ δὲ Ἀνδρέας, ἀντικρὺ τοῦ πυρός. Ὁ Γεώργιος ἤρχισε τὸ διήγημά του ὡς ἑξῆς.

Μέχρι τῆς σήμερον ἀκόμη διηγούνται εἰς τὴν πόλιν Β... πολλάς ἰδιορρύθμους καὶ ἀστείας πράξεις κυρίου τινός, τοῦ ὁποίου δὲν θέλω σὰς εἶπει τὸ ὄνομα. Ἐπειδὴ ὁμως ἔχει χρεῖαν ὀνόματος, ἄς τὸν ὀνομάσωμεν Κ. Μαρβέλιον. Ἐλεγα λοιπὸν ὅτι καὶ σήμερον διηγούνται περὶ τοῦ Κ. Μαρβελίου πολλὰ παράδοξα. Θὰ σὰς διηγηθῶ δὲ ἐν ἑκ τούτων, τὸ ὁποῖον ὀλίγοι γνωρίζουσιν, ἀλλ' ἴσως κινήσει τὴν περιέργειάν σας.

Ὁ Κ. Μαρβέλιος ἦτον ἄνθρωπος εὐθύς, μὲ ὀρθὸν νοῦν, χωρὶς οἴησιν καὶ ὑπεροφίαν, ἀκέραιος, χρηστότατος, καὶ τούτων ἕνεκα ἐθεωρεῖτο ὡς ὄν ἕκτακτον, διότι ἐνομιζέτο ἐν γένει ὡς μωρὸς ἄνθρωπος, ἀπὸ

τὸν ὁποῖον δὲν εἶχε νὰ ἐλπίζῃ τις πολλὰ πράγματα. Αὐτὸς δὲ μακρὰν τοῦ νὰ ταράσσεται ἢ νὰ ὀργίζεται ἀπὸ τὰς ἀνοησίας τοῦ κόσμου· Ἄρχουν δίκαιον, ἔλεγεν· ὁ βίος μου εἶναι ἰδιότροπος, τὸσῶ χειρότερον ἂν τοῦτο τοὺς πειράζει. Αὐτοὶ ζῶσι κατὰ τὸ αὐτοῖς δοκοῦν, ἀκολουθοῦντες τὸ βεῦμα τοῦ ποταμοῦ· κατευόδιον! Ἐνδύονται κατὰ τὸν συρμόν, τρώγουν, πίνουν κατὰ τὸν συρμόν, εὐρίσκοντες νοστιμώτατα καὶ αὐτὰ τὰ ὄστρεϊδία· ἀνατρέφουσι τὰ τέκνα των κατὰ τὸν συρμόν... κρίνουν, ἐπαινοῦν, ἐπικρίνουν κατὰ τὸν συρμόν, ποτὲ κατὰ πεποίθησιν ἢ κατὰ τὴν συνείδησιν των· δὲν τοὺς κτηγαρῶ διὰ τοῦτο, ἀλλ' ἄς μ' ἀφήσουν ἤσυγον! »

Ὁ Κ. Μαρβέλιος ἦτο πλουσιώτατος, ἂν καὶ ἤρχισε τὸ σταδίον του ἀπὸ μικρῶν, διότι ὑπῆρξεν ὑπὲρ τῆς εἰς μεγάλην τινὰ ἐμπορικὴν τοῦ Ἀμβούργου οἰκίαν, παρὰ τῇ ὁποίᾳ μετ' ὀλίγον προήχθη εἰς τὰς ἀνωτέρας ὑπηρεσίας. Δις ἐπιτάλῃ εἰς τὴν Ἰνδικήν· καὶ συλλαβὼν τὴν ἰδέαν νὰ ἐμπορευθῇ διὰ λογαριασμόν του, κατ' ἀρχάς μὲν ὑπῆρξε δειλὸς καὶ ἀναποφάσιστος, ἔπειτα ὅμως, γενόμενος θαρρότερος, ἐτόλμησε μεγάλας ἐπιχειρήσεις.

Διὰ νὰ ἔχῃ ἐπὶ τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ, διαχειριστὴν πιστὸν τῆς περιουσίας του ἐνυμφεύθη νέαν ὄρφανὴν φρόνιμον, ἥτις, ἂν δὲν τὴν ἐλάμβανεν αὐτὸς σύζυγον, ἤθελε πιθανώτατα ἀποθάνει ἀνύπανδρος. Τὴν εὗρε θαρρῦντα καὶ καθημένῃ παρὰ τινι φραγμῷ, μίαν ἡμέραν ὅτε διήρχετο μικρὰν τινὰ ἐπαρχιακὴν πόλιν.

— Ἰ Διατί κλαίεις; τὴν ἠρώτησεν.

— Ἡ μήτηρ μου ἀπέθανε καὶ δὲν ἔχω κανένα προστάτην!

— Ἐλα μαζί μου, τέκνον μου.

Τὴν παρέλαβε δὲ εἰς τὸ ὄχημά του, ἐκάθησε πλησίον τῆς· ἔπειτα, φθάσας εἰς τὴν πλησιεστέραν πόλιν, τὴν ἐξῆλθεν εἰς μίαν ταχυδρομικὴν ἄμαξαν καὶ τὴν ἐστειλεν εἰς τὴν κατοικίαν του. Ἐπὶ ἕξ μῆνας, ἡ νέα κόρη ἐπεμελήθη τὰ τῆς οἰκίας τοῦ Μαρβελίου, ὅστις μετὰ τὸ διάστημα τοῦτο, τὴν ἐνυμφεύθη.

— Εἶσαι τρελὸς, τὸν ἔλεγαν οἱ φίλοι του· ἔχων τοσαύτην κατάστασιν, ἠδύνασο νὰ νυμφευθῆς πλουσιωτάτην κόρην, καὶ ὄχι νὰ πάρῃς γυναῖκα τοῦ δρόμου.

— Ὅλ' αὐτὰ εἶναι καλὰ, ἀπάντα ὁ Μαρβέλιος, ἀλλὰ προκειμένου λόγου περὶ νέας κόρης, προτιμῶ τὴν ἀγαθωτέραν, καὶ πρὸ πάντων τὴν ἐναρετωτέραν. Συγκροτήσας δὲ περιουσίαν λαμπρὰν, ἀπεφάσισε νὰ παραιτηθῇ τῆς ἐμπορίας· καὶ ἀσφαλίσας τὸ ἀργύριόν του, δὲν ἠθέλησε τίποτε πλέον νὰ κάμῃ.

— Εἶσαι τρελὸς, τὸν ἔλεγαν οἱ φίλοι του· μόλις εἶσαι πεντηκοντούτης καὶ παραιτεῖται ἤδη τῆς ἐμπορίας! Τώρα μάλιστα, ἔχων τὴν ἀπαιτουμένην ἐμπειρίαν, ἔπρεπε νὰ ἀτχοληθῆς εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις σου πλέον παρὰ ποτέ.

— Καλὰ, καλὰ, ἀπάντα ὁ Μαρβέλιος, ἀλλὰ θέλω νὰ φάγω τώρα τὸν ἄρτον τὸν ὁποῖον ἐκέρδησα, ἐνόσῳ ἔχω ἀκόμη ἐδόντας διὰ νὰ τὸν μασήσω.

Ἐνῶ δὲ ἦτο πλούσιος, ὡς προεῖπον, κατώκει εἰς μικρὰν οἰκίαν, τῆς ὁποίας τὰ ἐπιπλα ἦσαν ἐπίσης ἀ-

πλᾶ, ὅσον καὶ τὰ ἐνδύματά του· δὲν εἶχεν οὔτε ἀμάξας οὔτε ἵππους καὶ δὲν ἐδέχετο κόσμον εἰς τὴν τράπεζάν του· ὁ ἐλάχιστος ἐργάτης ἐδαπάνᾳ πλείοτερα ἀπὸ αὐτόν· ὁσάκις ὅμως κατελαμβάνετο ἀπὸ τὸν ὄστρόν του, ἔβριπε τὰ χρήματα μὲ τὸ πτυάριον· ὑπᾶνδρουε τὰς νέας, τὰς ἐπροίκιζεν· ἐξηγόραζε τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἐργατῶν, καὶ ἐπλήρωνε δικηγόρους διὰ νὰ ὑπερασπίσῃ τὰ συμφέροντα καὶ τὰ δικαιώματα ἀνθρώπων ὄλως διόλου ξένων. Ἐδαπάνᾳ λοιπὸν πολλὰ εἰς ἀλλοτρίας ὑποθέσεις· ἀλλ' ἐὰν ἄλλος τις παρὰ τοὺς πένητας χωρικοὺς ἤρχετο νὰ τὸν ζητήσῃ δανεικὰ, δὲν τὸν ἐδίδο ποτέ.

— Δὲν ἔχω, ἔλεγεν, ἄρετέ με.

— Εἶσαι τρελὸς, τὸν ἔλεγαν οἱ φίλοι του· δὲν ἤξευρες νὰ μεταχειρισθῆς τὸν πλοῦτόν σου. Κτίτε οἰκίαν πολυτελεῆ καὶ ἀνοιξέ τὴν εἰς τὸν κόσμον. Αἱ πρώτισται τῆς πόλεως οἰκογένειαι, οἱ ἐπιτημότεροι ἄρχοντες θέλουσι δράμει περὶ σέ. ἸΘέλεις τίτλους εὐγενείας; δὲν ἔχεις παρὰ νὰ τό εἴπῃς. ἸΤί σέ χρησιμεύει αὐτὸς ὁ πλοῦτός σου; Ἰἀποθάνῃς καὶ δὲν θὰ τὸν πάρῃς μαζί σου.

— Οἱ λόγοι σας εἶναι λαμπροὶ, ἀπάντα ὁ Μαρβέλιος· ἀλλὰ δὲν με καταπέιθουν. Καὶ ἔπειτα εἶμαι ὀλιγώτερον πλούσιος ἀφ' ὅτι νομίζετε· πρέπει νὰ οἰκονομήσω τὴν περιουσίαν μου· ὁ ὀβολός εἶναι ὀβολός, καὶ ἔχω χρεῖαν αὐτοῦ.

— Ἀδύνατον, διότι ἔχεις τοῦλάχιστον 100,000 φράγκων εἰσόδημα ἐτήσιον.

— Μάλιστα, ἀλλὰ χρειάζομαι 6,000 φράγκων διὰ τὰ ἐξοδα τῆς οἰκίας μου, τὸ δὲ περιπλέον ἀνήκει εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας πόθεν νὰ ζήσωσιν· ὁ Θεὸς μὲ κατέστησε κηθεμόνα καὶ πατέρα ὄλων τῶν πτωχῶν τῆς χώρας ταύτης.

Ὁ Μαρβέλιος ἔχασεν ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους τὴν γυναῖκά του καὶ τὰ δύο τέκνα αὐτοῦ· ἰδοὺ αὐτὸς πάλιν μόνος· οἱ φίλοι του ἠθέλον νὰ τὸν διασκεδάσωσι, νὰ τὸν παρηγορήσωσι.

— Καλὸν, καλὸν, ἔλεγεν αὐτὸς, δὲν εἶμαι λυπημένος· ἡ ψυχὴ μου εἶναι πολὺ ἡτυχωτέρα παρὰ ἄλλοτε· ἀνήκω ἤδη εἰς ἄλλον κόσμον· ἡ σύζυγός μου καὶ τὰ τέκνα μου μὲ ἀκολουθοῦσι πανταχοῦ· τοὺς βλέπω, τοὺς ὀμιλῶ, συζῶ μετ' αὐτῶν. ἸΑφετέ με, σᾶς παρακαλῶ, καὶ μὴ ζητῆτε νὰ μὲ παρηγορήσετε.

Ἡ ἀλήθεια ὅμως ἦτον, ὅτι διὰ τὴν στέρτην τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων του, εὗρισκε τὸν κόσμον ὀκνηροῦν ἐρημον καὶ τὸν βίον ἀηδῆ. Πάντοτε μόνος! ἸΕπεθύμητέ ποτε νὰ διασκεδάσῃ καὶ ἐταξείδευσε. Παρὰ μυσθία πρόσκαιρος! Πολλάκις ἐρυθροῦς ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἤρχετο καὶ ἐκάθητο εἰς τὸ γραφεῖόν του· οἱ δὲ ὑπηρεταὶ του, ὅτινες τὸν ἠγάπων ὡς πατέρα, ἠτένιζον ἐπ' αὐτοῦ τὰ συμπαθητικὰ ὄμματά των.

— Ἰἔχετε δίκαιον, τέκνα μου· λυπηθῆτέ με, ἀλλὰ μὴ ζητῆτε νὰ μὲ παρηγορήσετε· ἡ θλίψις κατήνησεν ἀναγκαῖα εἰς ἐμέ. Ὁ χρόνος πραῦνει τὰς λύπας τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ τίποτε δὲν εἰμπορεῖ νὰ θεραπεύῃ τὴν πληγὴν τὴν ὁποίαν καταφέρει ἡ ρήξις παλαιᾶς ἀγάπης.

Διασκεδάζε δὲ μόνον εὐεργετῶν, καὶ πολλάκις αἰ

ἄνθρωποι τὸν ἀπῆντων εἰς τὰ περίξ τῆς πόλεως Β... ζητοῦντα τὸν πένητα ὑπὸ τὴν καλύβην αὐτοῦ, ἢ τὸν ἐπαίτην τὸν ἐπικαλούμενον γονυπετῶς τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ διαβάτου.

Μίαν ἡμέραν ἐπεριπάτει εἰς τὸν βοτανικὸν κήπον καθὼς συμβαίνει πάντοτε τὰς θερινὰς κυριακάς, πλῆθος κόσμου περιεφέρετο ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων. Ὁ Μαρβέλιος ἤγάπα τὸν χαρμόσυνον καὶ εὐθυμον αὐτὸν ὄχλον· ἀλλ' ἀνηγγέλλετο καταγίγαι καὶ σφοδρὸς ἐπνεεν ἄνεμος· τὰ δένδρα ἐσειόντο ὡς κλῶνες λεπτοὶ καὶ ἐσύριζον. Οἱ παῖδες ἐζήτουν ἄσυλον, τὰ φορητὰ ἐργαστήρια κατεκλείοντο, ἡ μουσικὴ ἐσιώπησε καὶ οἱ χοροὶ διελύοντο.

Ὁ Κ. Μαρβέλιος ἦτον ἀκίνητος· ὁ πάταγος τῆς καταγίδος δὲν τὸν ἐτάραξεν, τὸ θέλημα ἐκεῖνο ἐξεναντίας τὸν εὐχαρίστει. Μετ' ὀλίγον αἱ ὑψαίαι δενδροστιχίαι ἐμειναν ὅλως διόλου ἔρημοι. «Ὁ ἄνεμος ἐσήκωνε σύννεφα κοινοροτοῦ. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ νέα πριγκίπισσα Αἰμιλία διήρχετο ἐν τῷ χειρὶ μίαν τῶν πλαγιῶν ἐδῶν· παρείποντο δ' αὐτῇ δύο θαλαμηπόλοι φέροντες πολλὰ παράτημα, καὶ ἠκολούθησαν δύο ἀξιωματικοί, οἵτινες δὲν ἐφρόντιζον περὶ ἄλλου εἰμῆ πῶς νὰ προφυλάξωσιν ἀπὸ τοῦ ἀνέμου τὰ κοσμοῦντα τοὺς πῖλους αὐτῶν μακρὰ πετρά. Αἶφνης πνύσαντος τοῦ ἀνέμου σφοδρότερον, τὸ κάλυμμα τῆς νέας ἀποσπάται καὶ πετᾷ εἰς τὸν ἀέρα. Ἐκεῖνη ἐκπύλαγεῖται, τείνει τὰς χεῖρας διὰ νὰ καταλάβῃ τὸ κόσμημά της, ἀλλὰ τὸ κάλυμμα, ἀναρτηθὲν εἰς τὴν κορυφὴν μιᾶς ἐλάτης, ταλαντεύεται ἐκεῖ ἐπάνω διαφανὲς καὶ ὡς ἰστός ἀράχνης.

— Τὸ κάλυμμα μου, τὸ κάλυμμα μου! ἀνέκραξεν ἐκεῖνη, φέρετέ με τὸ κάλυμμα μου· τὸ θέλω· ἡ μήτηρ μου μὲ τὸ ἐχάρισε τὴν πρώτην τοῦ ἔτους καὶ εἶναι ἀτίμητον δι' ἐμέ.

Οἱ δύο θαλαμηπόλοι ἐκλιναν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ τοὺς πτερυγωτοὺς πῖλους καὶ ὕψωσαν τοὺς ὤμους.

— Τὸ θέλω· θὰ μείνω ἐδῶ ἕως νὰ τὸ ἀναλάβω, ἐπανελάμβανεν ἡ νέα καὶ τὰ ὄμματά της ἦσαν γεμάτα δάκρυα.

Οἱ συνοδεύοντες αὐτὴν ἀνήσυχτοι, στενωχωρημένοι, ὕψωναν τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν ἐλάτην. Ὁ μὲν ἐστέναξεν, ὁ δὲ ἔτριβε τὸ μέτωπον· ὁ μὲν ἐκ τῆς ἀπελπισίας του, ἐρρόφει τὴν νικητιανήν του, ὁ δὲ ἐκαμνεν ἀπίρους χαιρετισμοὺς διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ἐπιθυμία τῆς πριγκίπισσας ἦτον ἀδύνατον νὰ ἐκπληρωθῇ.

— Μὲ λέγετε ἀκαταπαύστως ὅτι εἶσθε ἐτοιμοὶ νὰ θυσιάσετε τὴν ζωὴν σας ὑπὲρ ἐμοῦ· ἐγὼ δὲν σᾶς ζητῶ εἰμῆ νὰ ἀναβῆτε εἰς τὸ δένδρον αὐτό. Ἴδετε πῶς τὸ κάλυμμα μου παραφέρεται ἐδῶ κ' ἐκεῖ, πόσον εἶναι εὐκόλον νὰ καταληθῇ. Κύριε ταγματάρχα, ὑμεῖς ὁ νεώτερος τῶν ἄλλων, ὑπάγετε λοιπὸν νὰ μὲ ἀποσπάσετε τὸ κάλυμμα μου, ἔλεγεν ἡ Αἰμιλία κλαίουσα.

Ὁ ταγματάρχης ἐρρίψεν βλέμμα θλιβερὸν ἐπὶ τῶν ἐκ λευκοῦ καζυρίου περισκελίδων αὐτοῦ, ἔπειτα τὸ ἀνέφερον ἐπὶ τῆς ἀθλίας ἐκείνης ἐλάτης ἧτις εἶχεν 20 ποδῶν τοῦλάχιστον ὕψος. Ἐδειξεν ὅτι ἐτοιμά-

ζεται δῆθεν νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν ἐπισφάλη ἐκείνην ἀνάβασιν, ἐβῆξε πολλακίς μὲ ἀγωνίαν καὶ δὲν ἐκίνησεν ἀπὸ τὴν θέσιν του.

Παῖς δωδεκαετῆς περίπου, κακῶς ἱματισμένος, ἤκουσεν, ὡς καὶ ὁ Μαρβέλιος τὴν συνδιάλεξιν ταύτην — Ἐγὼ ὑπάγω νὰ πάρω τὸ κάλυμμα αὐτὸ, εἶπε πλῆσιάζας. Καὶ διὰ τοῦ βλέμματος κατεμέτρει τὸ ὕψος τοῦ θεάτρου.

— Ἐλα, γλήγορα! . . . ἀνάβα, ἀνέκραξαν συνάμα τὰ πέντε πρόσωπα τοῦ δράματος αὐτοῦ.

Ὁ παῖς δὲν ἐδίστασεν· ἀλλ' ὀρμήσας ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον καὶ ἔρπων μεταξὺ τῶν κλῶνων, ἔγινεν ἀφαντος ἐπὶ μικρὸν, ἔπειτα δὲ ἐπεφάνη εἰς τὴν κορυφὴν τῆς ἐλάτης. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ καταγίγαι ἀπέβη φοβερά, τὰ δένδρα προσέκρουον πρὸς ἀλλήλα μὲ φρικώδη παταγον. Ὁ παῖς ἐσφιγγε εἰς τοὺς βραχίονά του τὴν λυγίζουσαν καὶ ἀνορθουμένην κορυφὴν, ἧτις παρέσυρε τὸ ἀσθενὲς ἐκεῖνο ὃν εἰς τὰς ποικίλας περιστροφὰς τὰς ὁποίας ἐσχημάτιζεν. Ὁ Μαρβέλιος ἔτρεμεν, οἱ ἀξιωματικοὶ ὑπεγέλων, ἡ δὲ νέα ἀνεπήδει ἀπὸ τῆς χαρᾶς της, ὅταν εἶδε τὸ κάλυμμα της εἰς τὰς χεῖρας τοῦ παιδός.

— Φθάνει μόνον νὰ μὴ τὸ σχίσῃ ὁ ἀδέξιος, εἶπε καταληφθεῖσα ὑπὸ νέας ἀνησυχίας.

Ὁ παῖς ἀπέσπασε τὸ κάλυμμα, κατῆλθε μὲ ταχύτητα καὶ τὸ ἐνεχείρισε σῶον.

— Δόξα σοι ὁ Θεὸς, ἀνέκραξεν ἡ νέα, ἀπερχομένη ἐν βίᾳ διὰ νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τῆς καταγίδος· οἱ ἀκόλουθοί της τὴν ἐμιμήθησαν.

Ὁ δὲ παῖς, τείνας τὰς χεῖρας, ἔτρεχε κατόπιν τῶν καὶ ἐζήτηε ὀλίγην ἐλεημοσύνην. Εἰς τῶν θαλαμηπόλων τὸν ἐρρίψεν μερικὰ λεπτὰ, καὶ ὁ παῖς συνάξας αὐτὰ, ἤνοιξε τὴν χεῖρα διὰ νὰ τὰ παρατηρήσῃ.

Ὁ Μαρβέλιος ποτὲ δὲν ἠεθάνθη τόσην περιέργειαν. Τὸ ἄδολον τοῦ παιδὸς πρόσωπον, ἡ γενναϊότης του, ὅλα τὰ περιστατικὰ τοῦ δράματος αὐτοῦ, τὸν εἶχαν συγκινήσει, καὶ ἤδη ἐζήτηε νὰ ἴδῃ ἂν ἔχῃ ἐπάνω του χρήματα, διὰ νὰ ἀνταμείψῃ τὴν τόλμην των.

— Τί σὲ ἔδωκαν; τὸν ἠρώτησεν.

Ὁ παῖς τὸν ἔδειξε τὰ χρήματα τὰ ἐκτεθειμένα ἐπὶ τῶν δύο χειρῶν του, τὰ ὁποῖα ἦσαν γλοιώδη ἀπὸ τῆς ρητίνης καὶ καταπληγωμένα ἀπὸ τῶν κλάδων τοῦ δένδρου.

— Πέντε κραιτζάρια, κύριέ μου.

— Πέντε κραιτζάρια! ἐπανελάβε στεναζὼν ὁ Μαρβέλιος· δυστυχὲς τέκνον! Ἐπειτα δὲ γεμίσας τὴν χεῖρά του λεπτῶν, τὰ ἔβαλεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ παιδός, τὸ ὁποῖον ἀπορῆσαν διὰ τὸν πολὺν αὐτοῦ πλοῦτον, ἔφερε τοὺς μεγάλους αὐτοῦ ὀφθαλμοὺς ὅτῃ μὲν εἰς τὸ ἀργύριον, ὅτῃ δὲ εἰς τὸν εὐεργέτην του.

— Ὅλα; . . . ἐρώτησεν.

— Ὅλα . . . καὶ τί θὰ τὰ κάμῃς;

— Δὲν ἤξέρω· θ' ἀγοράσω καινούρια φορέματα. Θὰ ζῆσω τώρα ὡς πλούσιος ἄνθρωπος.

— Ποῦ εἶναι ὁ πατήρ σου;

— Δὲν ἔχω πατέρα πρὸ δύο ἐτῶν. Ὁ πατήρ μου ἦτο στρατιώτης καὶ ἐσκοτώθη εἰς τὸν πόλεμον. Ἡ μήτηρ μου ἀπέθανε καὶ τὸ χωρίον μας δὲν μὲ θέλει πλέον.

— Δός μου όπισω όλα αυτά τὰ χρήματα, τέκνον μου.

— : 'Όλα ;

— 'Όλα !

Και τὸ δυστυχὲς παιδάριον, ἀπέδωκε καταλυπημένον, ὄλον του τὸν θησαυρόν· δύο δὲ δάκρυα ἐπεσκίασαν τὴν λάμπιν τῶν μελαίνων αὐτοῦ ὀφθαλμῶν.

— Δός μου καὶ τὰ πέντε κράιτζαριά σου.

— 'Αμμ' αὐτὰ εἶναι ἐδικά μου !

— Δὲν θὰ ἔχῃς πλέον χρεῖαν χρημάτων. Θὰ σ' ἐπάρω μαζί μου καὶ θὰ σέ ἔχω ὡς υἱόν μου, ἐνόςφ' εἶσαι φρόνιμος. : 'Ερχεσαι ;

— : 'Αλήθεια ;

— : 'Εχεις ἀκόμη χρήματα ;

'Ο παῖς δὲν εἶχε πλέον εἰμὴ μίαν καὶ μόνην δραχμὴν καὶ ἐν κομματίον ἄρτου. 'Ο δὲ Μαρβέλιος, λαβὼν ταῦτα πάντα, ἀπήγαγεν αὐτὸν μεθ' ἑαυτοῦ.

'Ο μικρὸς Κορράδος ἔκκισος ἔλαβεν ἐνδύματα ἀπλοῦστατα, ἐξ ἐριούχου χονδρού· καὶ μὴ κατοικήσας μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἰμὴ ἐντὸς σταύλων, διανυκτερεύων δὲ τὸ πλεῖστον ἐν ὑπαίθρῳ, ἠξιώθη ἤδη κλίνης ἀχυρίνης, τροφῆς δὲ τῆς κοινοτέρας. Ἦτον ὅμως εὐθυμος, εὐστροφος, πρόθυμος εἰς τὸ ὑπηρετεῖν, πραότατος, ἀκούραστος, δεικνύων πολλὴν εὐφροσύνην, ἀλλ' ἀμαθέστατος περὶ πᾶν τὸ μὴ περιλαμβανόμενον εἰς τὸν κύκλον τῆς πείρας καὶ τῶν ἐξεων τοῦ ἐπαίτου. Ἐντὸς ἑξ μηνῶν, ὁ ἀρκτύλος ἐκεῖνος τοσοῦτον ἐτίθασσέθη, ὥστε ὁ προστάτης του ἠδύνατο νὰ τὸν φέρῃ ἐνώπιον ἀνθρώπων καλῶς ἀνατεθραμμένων καὶ νὰ τὸν πέμπῃ εἰς μικρὰς ὑπηρεσίας. 'Ο,τι τὸν ἐδυσκόλευεν ὀλίγον ἦτο ἡ ἔξις τῆς τάξεως καὶ τῆς καθαρότητος. Διὰ τὴν ἀγαθὴν καρδίαν του, ἠγαπήθη ἀπὸ ὄλους τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ· ὁ Κ. Μαρβέλιος τὸν ἐκάλεε υἱόν του. 'Ο Κορράδος ἐροῖτα εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα καὶ ἐδείκνυεν ἐπιμέλειαν. Κατ' ἀρχὰς ἡ σπουδὴ τὸν ἐπληξεν, ἀλλ' ἔπειτα τὴν συνείτησεν. Ἡ χαρὰ τὴν ὁποίαν ἡ προκοπὴ του ἐπροξένει εἰς τὴν εὐεργέτην αὐτοῦ ἦτο ἡ γλυκύτερα τοῦ παιδὸς ἀμοιβή, ἡ δὲ ψυχρότης ἐκείνου, ἡ μεγαλητέρα τούτου τιμωρία.

Δὲν θέλω ἀκριβολογῆσαι περὶ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ μικροῦ αὐτοῦ ἐπαίτου· τὰ ὀλίγα ὅσα εἶπα περὶ αὐτῆς ἀρκούν διὰ νὰ εἰκονίσωσι τὸν χαρακτῆρα τοῦ Κ. Μαρβερίου. Ἐν ἔτος ἀροῦ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν του, ὁ Κορράδος ἤρχισε νὰ τρώγῃ μαζί του. Καὶ ἦτο μὲν ἐλεύθερος νὰ γεύεται πάντων τῶν παρατιθεμένων, ἀλλὰ δὲν ἦτο πολυφάγος. 'Ο Κ. Μαρβέλιος ἦτον ὑπερευχαριστημένος ὅσῳ τὸν ἐβλεπε τρώγοντα κατὰ προτίμησιν βραστόν καὶ γεώμηλα. Τίποτε δὲν τὸν ἐμπόδιζε νὰ κοιμηθῇ ἐπὶ κλίνης μαλακωτάτης· ἀλλ' ὁ Μαρβέλιος τὸν ἐβλεπε μὲ πολλὴν ἠδονὴν μένοντα πιστὸν εἰς τὸ ἀγύρινόν του στρώμα. 'Ο Κορράδος ἐλάμβανε καθ' ἑβδομάδα τρία φράγκα διὰ τὰ μικρὰ ἐξοδά του· ἀλλὰ δὲν ἠγόραζε τίποτε, εἴτε περιμένων καλητέραν ἀφορμὴν δαπάνης, εἴτε ἀποταμιεύων τὰ χρήματά του διὰ νὰ τὸν χρησιμεύσωσιν ὅταν τυχόν ἡ θεὰ στερηθῇ τῆς προστασίας τοῦ Κ. Μαρβερίου.

— Προσπάθησε νὰ ἔχῃς ὀλίγας ἀνάγκας, νὰ δαπάνῃς ὀλίγα· καὶ ἀθροῖζε χρήματα διὰ νὰ τὰ μεταχει-

ρισθῇς εἰς βοήθειαν τῶν ὁμοίων σου, τὸν ἐπανελάμβανεν ἀκαταπαύστως ὁ εὐεργέτης του.

'Όταν ὁ Κορράδος ἐμῆκεν εἰς τὸ δέκατον ἔκτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ὁ Μαρβέλιος, διὰ νὰ ἐορτάσῃ τὰ γενέθλιά του, τὸν ἔδωκε 1000 φράγκα.

— 'Γόρα, τέκνον μου, τὸν εἶπε, θέλωμεν χωρίσει τὰ συμφέροντά μας. Ἴδου ἔχεις μερικὰ χρήματα, αὐτὰ πρέπει νὰ σέ χρησιμεύσωσιν εἰς τὸ νὰ τρέφῃσαι, νὰ ἐνδύεσαι, νὰ πληρώνης τοὺς διδασκάλους σου καὶ νὰ προμηθεύεσαι ὅλα ὅσων ἔχεις χρεῖαν. Θὰ μείνης ἐδῶ, ἀλλὰ κατὰ μῆνα θέλεις μὲ πληρόνει διὰ τὸ δωμάτιόν σου, τὴν κλίνην καὶ τὰ ἐπιπλά σου 12 φράγκα. : Σέ συμφέρει ;

'Ο Κορράδος κατ' ἀρχὰς ἠπόρησεν ὀλίγον· ἀλλὰ περιχαρῆς γενόμενος διότι εἶδεν ἑαυτὸν κάτοχον τοσοῦτου ἀργυρίου, ἐδέχθη τὴν συμφωνίαν. 'Όσο παρήρχετο ὁ καιρὸς, τόσῳ οἰκονομικώτερος ἐγένετο· ὁ Μαρβέλιος τὸν ἐπετῆρει ἀκαταπαύστως, τὸν συμβούλευεν, ἤκουε τὰς παρατηρήσεις του. 'Ο Κορράδος ἔζη γλισχρος ὡς φυλάργυρος, ἀλλὰ ἐλευθέριος ὡς πρίγκηψ ὅσῳκις προέκειτο νὰ φανῇ χρήσιμος. Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους τὸν ἐπερίσσευσαν 400 φράγκα, τὰ ὅποια τὰ ἔβαλεν εἰς τόκον. Ἐλαβε δὲ πάλιν 1000 φράγκα.

Τοιοῦτοτρόπως παρήλθεν ὁ καιρὸς μέχρι τοῦ εικοστοῦ ἔτους τοῦ Κορράδου. 'Ο Μαρβέλιος τότε, ἀποφασίσας νὰ τὸν στείλῃ εἰς τὸ πανεπιστήμιον, ἠξίωσε τὴν σύνταξίν του, καὶ,

— « Υἱέ μου, τὸν εἶπε· συνείθισε τὸ σῶμά σου νὰ ζῆ μὲ ὀλίγα, ἀλλὰ μὴ τὸ στερεῇ ποτὲ τῶν ἀναγκαίων. Καλὸς τεχνίτης ἀνευ καλοῦ ἐργαλείου δὲν γίνεται. Ἐργαλεῖον εἶναι τὸ σῶμα· ὁ δὲ τεχνίτης, πνεῦμα ὑγιές· τελειοποίησον λοιπὸν τὸ σῶμά σου. 'Ο βίος εἶναι βραχὺς καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ παιδεύτηριον· παίδευσον λοιπὸν τὸ πνεῦμα καὶ τὰ αἰσθήματά σου. : Πρὸς τί ἡ παιδευσίς αὕτη θέλει μᾶς χρησιμεύσει ; Θέλωμεν τὸ μάθει εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν, εἰς ἣν ὁ πατήρ ἡμῶν μᾶς προσκαλεῖ πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργου ἀνωτέρου. Διὰ τὰ τρία ἔτη τῆς πανεπιστημιακῆς σπουδῆς σου σέ προσδιορίζω ποσὸν λόγου ἄξιον δαπάνησέ το ὀλόκληρον· φρόντισον εἰς τὸν κόσμον, σπούδασον καὶ αὐτοὺς τοὺς πονηροὺς, εἶναι καλὸν νὰ τοὺς γνωρίζῃς ὁ ἄνθρωπος. : Εἶσαι ἀσθενής ; θέλεις ὑποκύψει. : Εἶσαι ἰσχυρός ; Θέλεις ἀντισταθῆ. Μετὰ τὰ τρία αὐτὰ ἔτη, φρόντισε νὰ κερδήσῃς ὁ ἴδιος τὸν ἄρτον σου, δὲν θέλω σέ δώσει πλέον τίποτε.

» Εἶμαι πλούσιος, διότι πλούσιος λέγεται ὁ ἔχων πολὺ ἀργύριον, ἐξηκολούθησεν ὁ Κ. Μαρβέλιος, ἀλλὰ ὁ πλοῦτος καθ' ἑαυτὸν δὲν ἔχει πολλὰ δι' ἐμὲ θέλητρα, διότι δὲν μὲ χρησιμεύει· τὸ κατ' ἐμὲ εἰμπορῶ νὰ ζήσω μὲ τόσον ὀλίγα μὲ ὅσα καὶ οἱ ὑπηρεταί μου, : Εἰς τί λοιπὸν μὲ χρησιμεύει τὸ ἀργύριον ; 'Ό,τι μὲ εὐχαριστεῖ, εἶναι ὅτι ἐκέρδησα ὅσα ἔχω ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου μου καὶ μὲ τιμιότητα ἀμώμητον. Ἡ περιουσία μου δὲν ἐκτῆθη δι' αἱμάτων καὶ δακρύων, ἀλλὰ μόνον διὰ κόπων· αὕτη εἶναι ἡ μεγαλητέρα τοῦ σοφοῦ ἀνδρὸς εὐφροσύνη. Μία μόνον ὑπάρχει ἀνάγκη εἰς τὴν εὐτυχίαν καὶ εἰς τὴν δυστυχίαν, ἡ ἀρετὴ.

Ὅλα τὰλλα, φιλοδοξία, ἔρως, φιλοχρηματία, φιλαρχία, φθόνος, μίτος, ὅλα εἶναι τρέλα. Πρόσεξε καλά εἰς τοῦτο, Κορράδε· ἡ σταθερότης εἰς τὰς μικρὰς καὶ εἰς τὰς μεγάλας περιστάσεις, ἰδοὺ ἡ ἀληθὴς σύνεσις. Μὴ περιφρονῆς τὰ μικρὰ πράγματα ὡς εὐτελεῖ. Ὁ θεὸς οὐδὲν εὐτελεὲς ἐποίησεν· ὁ κόκκος τῆς ἀμμου καὶ ὁ σκώληξ ἔχουσι καὶ αὐτὰ τὸ μεγαλεῖόν των.

» Σὲ ἀνέθρεψα καλῶς· ἦτο φυτὸν ἄγριον, ἀλλ' εὐρωστον. Ἰδοὺ σὺ εἰκοσαέτης· ἐν ταύτῃ μάλιστα τῇ ἡλικίᾳ τὸ κτήνος παλαίει πρὸς τὸν ἄγγελον· προσπάθησε νὰ κατισχύσῃ ἐν σοὶ ὁ ἄγγελος. Ὁ ἄνθρωπος πρέπει ν' ἀνατρέφεται κατ' ἀρχὰς ὡς φυτὸν, ἔπειτα ὡς κτήνος, καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἄγγελος, καὶ πολλοὶ ἔμειναν δι' ὅλης τῆς ζωῆς οὐδὲν ἄλλο ἢ κτήνος καλῶς γεγυμνασμένον.

• Ἀλλὰ καὶ τὸ κτηνώδες ἡμῶν μέρος δὲν εἶναι ἄξιον περιφρονήσεως, διότι ὅταν τοῦτο ἔχῃ καλῶς, πολλάκις ἐλάχιστον περιστατικὸν ἀρκεῖ εἰς εὐδωσιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἰδοὺ ἐγὼ, εὐτύχησα διότι ἔμαθα νὰ ῥάπτω.

» Δὲν μὲ πιστεύεις ἴσως· καὶ ὅμως τίποτε δὲν εἶναι ἀληθέστατον. Εἰκοσαέτης ὢν, ἤξευρα νὰ ἀναγινώσκω, νὰ γράφω, νὰ ἀριθμῶ, ἀλλὰ τίποτε περισσότερον. Ὁ πατήρ μου ἦτον πτωχὸς χειροτέχνης καὶ καὶ δὲν ἤξευρε τί νὰ μὲ κάμῃ στερούμενος χρημάτων, διότι τὰ χεῖματα εἶναι τὸ πᾶν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον· βραδύτερον τὸ ἐνόησα.

» Εἶχα ἓνα σύντροπον νέον ἐπίσης, καλούμενον Ἀλβέρτος. Εἴμεθα δὲ καὶ οἱ δύο ἀκατάστατοι καὶ ἀνάγωγοι· τὰ φορέματά μας, σπανίως ἀνακαινίζόμενα, ἦσαν ἔσχατα καὶ σχισμένα· οἱ γονεῖς μου μ' ἐτιμῶνουν δι' ὅλα αὐτὰ, ἀλλὰ παρελθούσης τῆς οὐδύνης, ὑπέκυπτον εἰς τὰ αὐτὰ.

» Μίαν ἡμέραν ἐκαθήμεθα οἱ δύο εἰς κηπὸν τινα, τὸν ὁποῖον εἶχομεν εὖρει ἀνοικτόν· συνωμιλοῦμεν δὲ περὶ τοῦ τί ἕκαστος ἡμῶν ἐπεθύμει νὰ γίνῃ. καὶ ἐγὼ μὲν ἤθελα νὰ γίνω ὑποστράτηγος, ὁ δὲ Ἀλβέρτος ἀρχιστράτηγος.

» — Δὲν θὰ γίνετε ποτὲ τίποτε, μᾶς εἶπε γέροντες, καλῶς ἐνδεδυμένους, ὅστις ἐκάθητο ὀπισθεν ἡμῶν καὶ ἤκουσε τὴν ὁμιλίαν μας.

» — Διὰ τί ὄχι; ἐρώτησεν ὁ Ἀλβέρτος, ἀφοῦ ἐπέρασεν ἡ πρώτη ἀπορία του.

» — Διότι εἶθε μὲν τέκνα ἀγαθῶν ἀνθρώπων, ἐννοῶ τοῦτο ἀπὸ τὰ φορέματά σας, ἀλλ' ἐγεννήθητε διὰ νὰ μείνετε ἐπαῖται· πῶς ἄλλως ἠθέλετε ὑποφέρει τρύπας εἰς τοὺς ἀγκῶνάς σας ; »

» Καὶ λαβὼν ἕκαστον ἡμῶν ἀπὸ τὸν βραχίονα, ἔβαλε τὰ δάκτυλά του εἰς τὰς τρύπας τὰς ὁποίας εἶχαμεν. Ἐγὼ ἐντράπη, καὶ ὁ Ἀλβέρτος ἐπίσης.

» — Ἐὰν δὲν ἤξευρετε νὰ ῥάπτετε, ἀνέλαβεν ὁ γέρον,· διὰ τί δὲν μανθάνετε ; Εἰς τὴν ἀρχὴν δύο βελοναὶ ἤθελον ἐπισκευάσει τὸ ἔνδυμά σας· τώρα εἶναι ἐξώρας, καὶ ἰδοὺ ὑμεῖς ὁμοιάζοντες ἐπαῖτας. Ῥακενδύται δὲ ὄντες, θέλετε νὰ γίνετε στρατηγοὶ, καὶ ἀρχιστράτηγοι ! Κλείσατε πρῶτον τὰς τρύπας τῶν χειρῶν σας, καὶ ἔπειτα ὀνειρευθῆτε μεγαλεῖα.

» Κατησχυμένοι ἀμφότεροι μέχρι βᾶθους καρδιάς,

ἀπῆλθον χωρὶς νὰ εἰπῶμεν λέξιν. Τὸ κατ' ἐμὲ, ἔστρεφα τοσοῦτον τὸν ἀγκῶνα τῆς χειρῶς μου, ὡς τε ἡ τρύπα ἦλθεν εἰς τὸ ἔσω μέρος, καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ τὴν παρατηρήσῃ. Ἐμαθα δὲ νὰ ῥάπτω ἀπὸ τὴν μητέρα μου, παίζων· διότι δὲν ἤθελα νὰ τὴν εἰπῶ πόθεν ἐπεθύμησα νὰ διδαχθῶ τὴν τέχνην αὐτήν. Ἐκτοτε, ἅμα ἐβλεπα καμμίαν βραχὴν τοῦ ἐνδύματός μου νὰ ἀνοίγῃ, ἀμέσως τὴν διώρθωνα· καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀπέβην ἐπιμελὴς εἰς τὰ ἐνδύματά μου. Μετ' ὀλίγον ἀηδίασα καὶ τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτῶν, καὶ ἐγίνα καθάρσιος. Ἦμην δὲ εὐχαριστημένος καὶ ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν· « ὁ γέρον ἐκεῖνος εἶχε δίκαιον· μὲ δύο βελονιάς διορθώνεται τὸ ἔνδυμα· μὲ ὀλίγην ἄσβεςον λευκαίνεται ἡ οἰκία· μὲ ὀλίγον ὕδωρ σβέννυται ἡ ἀρχομένη πυρκαϊά· ἐν λεπτόν παράγει τάλλητρα· εἰς κόκκος ἀποβαίνει· δένδρον μέγα, κύριος οἶδε πῶς ! . . . »

» Ὁ Ἀλβέρτος δὲν ἠκολούθησε τὴν συμβουλήν τοῦ γέροντος, καὶ τὸ μετενόησεν. Ἐμπορος ῥακοπώλης, ἔχων χρεῖαν νέου ἡξέροντος νὰ ἀριθμῇ καὶ νὰ κρατῆ κατάστιχα, μᾶς ἐδοκίματε καὶ τοὺς δύο, καὶ ἐπροτίμησεν ἐμὲ. Τὸ φόρεμά μου ἦτο παλαιόν, ἀλλὰ καθαρὸν καὶ σῶον, ἐνῶ ὁ Ἀλβέρτος, καὶ τὸ φέρων φόρεμα καινούριον, ἐδείκνυε τὴν νωθρότητά του. Ὁ αὐθέντης μου μὲ εἶπε· « μόνος ὅστις ἤξευρε νὰ οἰκονομῇ ὅ,τι ἔχει εἰμπορεῖ νὰ γίνῃ ἔμπορος. » Οἱ λόγοι οὗτοι μὲ ἐνδύθησαν τὸν γέροντα. Μετ' ὀλίγον παρετήρησα ὅτι πολλὰς εἶχα ἀκόμη νὰ ἐμβαλώσω τρύπας εἰς τὰς γνώσεις μου καὶ εἰς τὰς ὀρεξεις μου. Μὲ δύο βελονιάς διορθώνετε τὰ πάντα ἐν βίῃ ὀφθαλμοῦ, χωρὶς πολὺν κόπον· φυλαχθῆτε μόνον νὰ μὴ ἀρῆτετε τὴν τρύπαν νὰ μεγαλώσῃ· διότι τότε τὸ μὲν ἔνδυμα ἔχει χρεῖαν ῥάπτου, ἡ δὲ υγεία ἱατροῦ, ἡ δὲ ἠθικὴ, δικαστικῆς τιμωρίας. Τίποτε δὲν εἶναι μικρὸν ἢ ἀδιάφορον οὔτε ὡς πρὸς τὸ καλόν, οὔτε ὡς πρὸς τὸ κακόν· ὁ φρονῶν τὸ ἐναντίον, δὲν γνωρίζει οὔτε ἑαυτὸν, οὔτε τὸν κόσμον. Εἶχε καὶ ὁ αὐθέντης μου μίαν κακὴν τρύπαν εἰς τὸν ἀγκῶνά του. Ἦτο παράλογος, ἀργίλος, δισπότης, ἰδιόβρυθος. Τοῦτο μ' ἐπροξέεινε πολλάκις ἀγανάκτησιν. Ἠθέλησα κατ' ἀρχὰς νὰ τὸν σωφρονίσω, αὐτὸς δὲ ὠργίσθη ἐτι μᾶλλον· « Αἶ, Αἶ ! εἶπον κατ' ἐμαυτὸν, ἰδοὺ ἐγὼ κινδυνεύων νὰ πάθω δευτέραν εἰς τὸν ἀγκῶνά μου τρύπαν, ἂν καταστήσω ἀργίλος καὶ ἀνυπόμηνος καθὼς ὁ αὐθέντης μου ! Ἐκτοτε ἄρῃσα τὸν αὐθέντην μου νὰ λέγῃ ὅ,τι θέλῃ, περιουσιζόμενος εἰς τὸ νὰ πράττω συνετῶς. Καὶ οὕτως ἠρύχασα.

» Ἀμα δ' ἔλαβον ὀλίγην πείραν, μετέβαλα κύριον. Ἐπειδὴ ἤμην συνειθισμένος νὰ ζῶ μετρίως καὶ νὰ ἀρκῶμαι εἰς ὀλίγα, αἱ ὑπηρεσίαι δὲν μὲ ἔλειπον. Ἀποφεύγων ἐπιμελῶς τὰς τρύπας τοῦ ἀγκῶνος καὶ προσποιούμενος ὅτι δὲν βλέπω τὰς τῶν ἄλλων, ἔζων ἐν εἰρήνῃ μὲ ὅλον τὸν κόσμον. Ἐκ τούτου εἶχον ἀδιαλείπτως φίλους, βοήθειαν, πίστιν, ἐργασίαν. Ὁ θεὸς μὲ ἔδωκε τὴν εὐλογίαν του. Ἐν τῷ καλῶς πράττειν καὶ τῷ καλῶς σκέπτεσθαι περιέχεται πᾶσα ἡ ἠθικὴ, καθὼς ἐν τῷ καρῷ περιλαμβάνεται τὸ σπέρμα δένδρου πελωρίου.

» Τοιοῦτοτρόπως συνεκροτήθη ἡ περιουσία μου· καὶ

τότε εἶπα εἰς ἐμέ αὐτόν· « Τὸ εἰκοστὸν τοῦ ἀργυρίου τούτου μὲ εἶναι μόλις ἀναγκαῖον δαπανῶν τὸ ὑπόλοιπον, εἰμπορῶ νὰ θαμβώσω τὸν κόσμον ὅλον. Ἄλλὰ ἰδὲν εἶναι τοῦτο τρέλα; Πῶς! τώρα εἰς τὸ γῆρας μου, θὰ δείξω ὅτι ἔχω τρύπαν εἰς τὸν ἀγκῶνά μου! Ὁχι! βοήθησε τοὺς ὁμοίους σου, ἰδοὺ τί ἔχεις νὰ κάμῃς. Τὸ μεγαλύτερον ἀγαθὸν τὸ ὁποῖον παρέχει ὁ πλοῦτος, μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν, εἶναι ὅτι ἀνοίγει εἰς τὸν ἄνθρωπον μέγα σταδῖον δραστηριότητος.

· Τώρα, Κορράδε, θὰ ὑπάγῃς εἰς τὸ πανεπιστήμιον. Μάθε νὰ ἦσαι δίκαιος· ἐνθυμοῦ ἐνίστατε τοὺς λόγους τοῦ γέροντος ἐκείνου· φυλάξου ἀπὸ τὴν πρώτην τοῦ ἀγκῶνος τρύπαν· μὴν κάμῃς ὅ, τι ὁ σύντροφός μου Ἀλβέρτος, διότι αὐτὸς κατήντησε νὰ γίνῃ στρατιώτης καὶ νὰ σκοτωθῇ εἰς τὴν Ἀμερικὴν. »

Ὁ Κορράδος ὑπῆγε λοιπὸν εἰς Γοττίγγην καὶ ἐσπούδασεν ἐκεῖ τὸ δίκαιον μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν, μὴ ἀποφεύγων ὅμως συγχρόνως τὰς συναναστροφὰς καὶ τὰς διασκεδάσεις· οἰκονόμει δὲ τὰ χρήματά του, διότι εἶχε μέγα σκοπὸν εἰς τὸν νοῦν του, ἐμελέτα νὰ περιηγηθῇ τὴν Εὐρώπην. Ὁ Κ. Μαρβέλιος τὸν προέτρειπεν εἰς τοῦτο, ἀλλὰ δὲν ἤθελε νὰ τὸν δώσῃ ὀβολόν. Ὁ Κορράδος ἠγωνίζετο παντὶ σθένει νὰ ἐκτελέσῃ τὸ σχέδιον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐφάνη ἄπαξ ἀρεστὸν εἰς τὸν εὐεργέτην του. Ἄλλὰ διὰ νὰ ταξειδεύσῃ τις ἔχει ἀνάγκην χρημάτων, ὁ δὲ Κορράδος ἀπεφάσισεν ἀμέσως τί πρέπει νὰ κάμῃ διὰ νὰ προμηθευθῇ τὰ χρήματα. Ἄμα ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ τῆς νομικῆς, ἐπεχείρησε νὰ μάθῃ παρά τινι λεπτοουργῷ, τὴν τέχνην του, ἐξρίκνισεν, ἐσχισεν, ἐπρίονισεν, ἐστόιλωσε κτλ. Ὁφελήθη πολὺ ἀπὸ τὴν φιλοκαλίαν του καὶ ἀπὸ τὴν γνῶσιν τὴν ὁποίαν εἶχε τῆς ζωγραφικῆς καὶ τῆς χημείας. Εἰς ἐννέα μῆνας, ἀπέκτησε πλείστην ἐπιτηδεϊότητα καὶ ἐντὸς μικροῦ ἐξισώθη πρὸς τὸν διδάσκαλον καὶ ἀνεγνωρίσθη λεπτοουργός.

Μίαν ἡμέραν ὁ Κ. Μαρβέλιος, ἐπανελθὼν οἴκαδε ἀπὸ τοῦ συνήθους περιπάτου του, ἐκάθητο εἰς τὸ παράθυρόν του καὶ ἐσύριζεν. Ἐργάτης δὲ ξένος, φέρων εἰς τὴν βράχιν του ὀδοιπορικὸν σάκκον, διήρχετο ἐκείνην τὴν στιγμήν, τὸν ἐχαιρέτισε καὶ κρατῶν τὸν πῖλον εἰς τὴν χεῖρα, ἐστάθη χωρὶς νὰ εἶπῃ λέξιν. Ὁ Κ. Μαρβέλιος τὸν ἐξρίψεν ἐν φράγκον, ὁ δὲ ἐργάτης τὸν εὐχαρίστησεν, ἔβαλε τὸ νόμισμα εἰς τὸν κόλπον του, καὶ, ζητήσας νὰ ὁμιλήσῃ κατ' ἰδίαν τὸν Κ. Μαρβέλιον, προσεκλήθη νὰ εἰσέλθῃ.

Ὁ ἐργάτης τὸν εἶπε πολλὰ προσκυνήματα ἐκ μέρους τοῦ Κορράδου, ὥστε ὁ Μαρβέλιος ὑπερευχαρίστηθη, διότι πρὸ ἐννέα μηνῶν δὲν εἶχε λάβει κάμμειαν εἰδήσιν περὶ τοῦ θεοῦ ἐκείνου παιδός, τὸν ὁποῖον ἠγάπα περισσότερο ἀπ' ὅτι τὸ ἐνόμιζεν. Ἐνῶ δὲ περιχαρῶς παρτήρει τὸ πρόσωπον τοῦ ἐργάτου.

— Καὶ πῶς, εἶπεν ὀπισθοδρομῶν ὑπὸ τῆς ἀπορίας, ἰδὲν εἶσαι ἐντὸς ὁ Κορράδος. Παίζεις ἀράγε μαζί μου; Τοιαύτη ἄρα εἶναι ἡ διδακτορικὴ σκευὴ σου;

Ὁ δὲ Κορράδος, γελῶν.

— Ὁ διδάκτωρ, ἀπήντησεν, εἶναι κλεισμένος εἰς τὸν σάκκον μου· κατὰ τὸ παρὸν δὲν εἶμαι εἰμὴ λε-

πτουργός περιοδεύων, κερδαίνων τὸν ἄρτον μου καὶ ζῶν λιτῶς. Ἴδοὺ τὸ διδακτορικόν μου δίπλωμα. Ἴδοὺ καὶ ἡ ἄδεια τοῦ νὰ μετέρχωμαι τὸν λεπτοουργόν· ὑπάγω ἤδη εἰς περιοδείαν καὶ δὲν ἐκέρασα ἀπὸ ἐδῶ εἰμὴ διὰ νὰ ἴδω ἄλλην μίαν φοράν τὸν ἀγαθὸν πατέρα μου, νὰ τὸν ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου καὶ νὰ ζητήσω τὴν εὐχὴν του.

Αἱ λέξεις αὗται συνεκίνησαν βαθέως τὸν Κ. Μαρβέλιον, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐγέμισαν δάκρυα καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ.

— Ναι, εἶπεν ἀγκαλιάζων τὸν Κορράδον καὶ σφίγγων αὐτὸν εἰς τὴν καρδίαν του· ναι, εἶσαι ὁ υἱός μου, θέλω νὰ ἦμαι πατήρ σου.

Ὁ Κύριος Μαρβέλιος τὸν ἐκράτησε πολλὰς ἑβδομάδας πλησίον του, καὶ ἐπειτα τὸν ἄφησε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον του, εὐλογήσας αὐτόν.

— Ἔχεις χρεῖαν χρημάτων; τὸν ἠρώτησεν καθ' ἣν στιγμήν ἐμελλε νὰ ἀναχωρήσῃ.

— Ἐχω ἀκόμη 100 φράγκα, τὸν ἀπήντησεν ὁ Κορράδος· αὐτὰ μόνον εἰμπόρετα νὰ εἰκονεμῆρω.

— Ἀρκετὰ εἶναι δι' ἐργάτην ἄνθρωπον, καὶ μὲ τὸ φράγκον τὸ ὁποῖον σ' ἔδωκα, ἐπρόσθεσε μειδιῶν, ἰδοὺ ἐσὺ πλούσιος· ὁ θεὸς μαζί σου! Γράφε με κατὰ τριμηνίαν τί σὲ συνέβη, τί εἶδες. Φυλάττου ἀπὸ τὰς τρύπας τοῦ ἀγκῶνος καὶ θελεῖς ἔχει καλῶς.

Ὁ Κορράδος λοιπὸν ἤρχισε μὲ τὰ 100 φράγκα του τὴν κατὰ τὴν Εὐρώπην περιοδείαν αὐτοῦ. Κατ' ἀρχὰς διήλθε τὴν Γερμανίαν, ἐπειτα διέβη τὰς Ἀλπεις καὶ ἐπεσκέφθη τὴν Ρώμην καὶ τὴν Νεάπολιν, διότι ἤθελε νὰ ἴδῃ τὰ ἐρεῖπια τοῦ ἐκλιπόντος ἐκείνου κόσμου. Μετὰ ταῦτα, ἐπλευσεν εἰς τὴν Γαλλίαν, εἰργάσθη εἰς Λυὼν καὶ εἰς Παρισίους διὰ νὰ τελειοποιηθῇ εἰς τὴν τέχνην του, μετέβη ἐκεῖθεν εἰς Λονδίον, ὅπου διέμεινεν ἔτος σχεδόν· διέτριψεν ἐπειτα εἰς τινὰς πόλεις τῆς Ὀλλανδίας, παρήλθεν εἰς Δανίαν, εἶδε τὴν Στοκχόλμην καὶ τὴν Πετρούπολιν καὶ ἐπανήλθεν εἰς τὴν πατρίδα του.

Ἄμα ἐφθάνεν εἰς πόλιν τινὰ ὅπου εἶχεν ἀξίον τι λόγου νὰ ἴδῃ ἅμα ὁ κόπος καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ κερδήσῃ χρήματά τινα διὰ τὴν ὀδοιπορίαν του, τὸν ὑπεχρέουν νὰ σταθῇ που, ἀμέσως ἀελάμβανε νὰ ὑπηρετήσῃ παρά τινι λεπτοουργῷ. Τὴν κυριακὴν, ὁ ἐργάτης μετασχηματίζετο εἰς σοφόν. Εἰς ἡ δύο κλασικοὶ συγγραφεῖς τὸν συνώδεον εἰς ὄλας αὐτοῦ τὰς ἐκδρομάς. Ἄμα δὲ κερδήσας ὀλίγα χρήματα, ἐξηκολούθει τὸν δρόμον του. Οἱ λεπτοουργοὶ παρ' οἷς εἰργάζετο, ἤθελον ποῦν νὰ τὸν κρατήσωσι, διότι πεπαιδευμένοι ἐργάται εὐκόλως δὲν εὐρίσκονται, πάντες δὲ ἠπόρουν διὰ τὰς γνώσεις του. Πολλοὶ δὲ καὶ κόραι λεπτοουργῶν ἤθελον νὰ δεσμεύσωσι τὸν παράδοξον αὐτὸν ξένον, διότι ὁ Κορράδος ἦτο εὐμορφος νέος· οἱ μαῦροι αὐτοῦ ὀφθαλμοὶ ἐξήστραπτον ὑπὸ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ πυρός, οἱ τρόποι του ἀνήγγελλον ἄνθρωπον εὐγενῆ· ἡ συνομιλία του ὄχι μόνον μὲ τοὺς κατωτέρους του, ἀλλὰ καὶ μ' ἐκείνους ὅσοι εἶχον ἴσας μὲ αὐτὸν αὐτὸν γνώσεις, ἦτο ἡδονικὴ, διδακτικὴ καὶ ὑπὸ πάντων ἐθεωρεῖτο ὡς ἀξίος λόγου ἄνθρωπος.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ τετάρτου ἔτους τῆς ὀδοιπορίας

αὐτοῦ, ἐπανήλθεν εἰς Β . . . Πρὸ τριετίας οὐδεμίαν εἶχε λάβει εἰδητιν περὶ Μαρβέλίου, ἀν καὶ αὐτὸς ἔγραψε τακτικῶς πρὸς τὸν εὐεργέτην του ὥστε ἤρχιστε νὰ ἀμφιβάλη ἀν ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ ἔζη ἀκόμη.

Ὁ Κορράδος ἦτο ὠχρότερος τοῦ θανάτου ὅτε ἐφθασεν εἰς τὴν οἰκίαν, τὴν ὁποίαν κατόκει πάλαι ποτὲ ὁ προστάτης του. Πρὸς ὧπα ξένα τὸν ὑπεδέχθησαν καὶ τὸν ἐπληροφόρησαν, ὅτι ὁ Κ. Μαρβέλιος ἐπώλησε πρὸ καιροῦ τὴν οἰκίαν του καὶ ἀπῆλθε τῆς πόλεως Β . . . Ὅθεν περίλυπος ὁ νέος, ἐπλανήθη ἀπὸ ὁδοῦ εἰς ὁδόν. « Ἄν μὲ ἡγάπα ὀλίγον, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, ἤθελε τοῦλάχιστον μὲ εἰδοποιήτῃ περὶ τῆς μεταβολῆς ταύτης· τῶρα δὲ ἰδοὺ αὐτὸς μακρὰν, καὶ κἀνεὶς δὲν ἠξεύρει νὰ μὲ εἴπῃ ποῦ εἶναι ! »

Φέρων τὸν ὁδοιορικὸν σάκκον εἰς τὸν ὤμῳ του, ὑπῆγε νὰ διανυκτερεύτῃ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῶν λεπτοουργῶν· τὴν δ' ἐπιούσαν ἐπροεῦθη πρὸς τὸν τραπεζίτην Σμίδιον, διὰ νὰ λάβῃ πληροφορίας περὶ τοῦ εὐεργέτου του.

Ὁ γέρων τραπεζίτης τὸν ἐγνώριζε καὶ τὸν ὑπέδεχθη εὐμενέστατα.

— Δόξα σοι ὁ θεὸς, ἀνέκραξε· σὰς θλέπω τελευταῖον, κύριε διδάκτωρ· ὁ γέρων φίλος μας ἀπῆλθε, καθὼς ἠξέσχετε εἰ; Ἰνδική· μὲ ἄρῃσε δὲ δι' ὑμᾶς 200 εἰκοστάρραγκα, τὰ ὁποῖα ἤθελε νὰ μεταχειρισθῆ εἰς ἀποκαταστάσιν σας, ὅπουδῆποτε καὶ ἀν ἠθέλετε ἀποφασίσαι νὰ διαμεῖνετε ὀριστικῶς.

— Ἐἶναι εἰς τὴν Ἰνδική; ἐπανέλαβεν ὁ Κορράδος, καὶ δάκρυα ἔρρευον ἐπὶ τῶν παρειῶν του.

— Καὶ δὲν τὸ ἐγνώριζετε; Ἐδῶ ἔλαβε πολυεταῖς θλίψεις. Ὁ ἡγεμὼν ἤθελε νὰ τὸν ἀναδείξῃ εὐγενῆ, αὐτὸς δὲ (ἠξέσχετε τὴν ἰδιαιρέθειάν του) ἀπέκρουσε τὴν πρότασίν του, λέγων ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἔχει τὴν ἰδιότητά του εὐγενεῖαν καὶ ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ ἐξευγενισθῆ ὑπ' ἄλλου. Τοῦτο παρεξηγήθη καὶ ἐπροξένησε πολλὰς εἰς τὸν φίλον· μας δυσχερεσίας, τελευταῖον δὲ καὶ καταδίωξιν. Ὁ ἀγαθὸς Μαρβέλιος ὠνομάσθη ὀχλαγωγός, διότι ἐδέχθη τὴν συναλλαγματοκλήν δημοκόπου τινός· ἢ ὑπόθεσις αὐτῆ συνεζύσθη μετὰ τῆς προηγουμένης, εἰ λόγῳ ὁ βίος τοῦ ἀγαθοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου ἀπέβη ἀφόρητος. ἠξεύρετε ὅποσον ἦτο εὐπιστος καὶ προσηγῆς πρὸς πάντας. Τὸν ἐζημίωσαν πολλὰ χρήματα, ἠθνήθησεν ὑπὸ τῆς θλίψεως· ἐπεχείρησε νέας κερδοσκοπίας, αἵτινες ἀπέτυχον. Μίαν ἡμέραν ἦλθε καὶ μὲ εἶπεν, ὅτι ἔχων ἔτι εἰς τὴν Ἰνδική κεφάλαιον μέγα, ἤθελε νὰ ὑπάγῃ νὰ τὸ διαχειρισθῆ ὁ ἴδιος. Μάτην ἐπροσπάθησα νὰ τὸν ἀποτρέψω· ἐπώλησε καὶ ἔδωκεν ὅσα εἶχε ἐδῶ πράγματα, μ' ἐνεχείρισε μερικὰ χρήματα δι' ὑμᾶς καὶ ἀνεχώρησεν. Ἐκτοτε παρήλθεν ἡδὴ ἐν καὶ ἡμισυ ἔτος.

Ὁ Κορράδος κατεταράχθη ἀπὸ τὴν διήγησιν ταύτην· ἀν ἠξέσχευεν εἰς ποῖον μέρος τῆς Ἰνδικῆς ἠδύνατο νὰ τὸν εὔρη, ἤθελεν ἀναχωρῆσαι ἀμέσως.

Ὁ Κ. Σμίδιος ἤθελεν ἴσως ἐναντιωθῆ εἰς τοῦτο· τὸν παρεκάλεσε δὲ νὰ καταλύσῃ παρ' αὐτῷ μεχρισοῦ ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ πρακτέου. Ὁ Κορράδος· ἔειπε σκοπὸν νὰ συστήσῃ λεπτοουργικὸν κατάστημα, ἀλλ' ὁ Κ.

Σμίδιος τὸν ἀπέτρεψε, συμβουλεύσας αὐτῷ νὰ γίνῃ δικηγόρος, καθὼς δυνάμενος νὰ ἀποδῆ οὕτω χρησιμώτερος εἰς τὴν κοινωσίαν.

Μετὰ μίαν ἐβδομάδα, ὁ Κ. Σμίδιος, εἰςλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Κορράδου κρατῶν, περιχαρῆς, ἔγραφον εἰς χεῖράς του.

— Φίλε μου, τὸν εἶπεν, ἔλα νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸν Κ. Βαλλενρόθην· ὁ κύριος αὐτός, ἔχων ὑποστατικὸν μέγα, ζητεῖ νὰ ἐγκαθιδρούσῃ ἐν αὐτῷ δικαστήν. Ἡ θέσις αὐτῆ εἶναι καταλληλοτάτη διὰ σέ, ἔχει 6000 φράγκων μισθόν, κατάλυμα, φωτισμὸν, θέρμανσιν καὶ πιθανώτατα πολλὰ τυχερά. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι φίλος μου. Ἐπί ἄλλο θέλεις; Σὲ συμφέρει.

Ὁ Κορράδος ὕψωσε τοὺς ὤμους.

— Ὅχι; . . . Ἐλα, ἔλα μαζί μου, Κύριε διδάκτωρ, ἐξηκολούθησεν ὁ Σμίδιος· ἄρες με νὰ ἀνα πληρῶσω ὡς πρὸς σέ τὸν Κ. Μαρβέλιον· ἡ θέσις εἶναι ἀρίστη διὰ σέ.

Ὁ Κορράδος ἀνέβη εἰς τὸ ὄχημα πλησίον του καὶ ὑπῆγον μαζί εἰς τὸν Κ. Βαλλενρόθην, ἄνθρωπον ἠλικιωμένον, ἀπροσποίητον καὶ προσηνέστατον,

— Δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σὰς γνωρίζω, εἶπε πρὸς τὸν Κορράδον· ἀλλ' ἄρκει ὅτι σὰς συνιστᾷ ὁ φίλος μου Σμίδιος, διὰ νὰ σὰς προτιμήσω παντὸς ἄλλου. Πρέπει ὅμως νὰ σὰς δώσω πληροφορίας τινας. Ἐγὼ ἀπέρχομαι εἰς Παρισίους, ὅπου θέλω διαμείνει πιθανώτατα πολλὰ ἔτη. Ἀναθέτω λοιπὸν εἰς ὑμᾶς τὰ κτήματά μου καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς διαχείρισιν τῆς δικαιοσύνης· θέλετε δὲ οὐ μόνον ἐκπληροῦν τὰ τοῦ δικαστοῦ ἔργα, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ αὐτὸν ἀντιπροσωπεύει. Θέλετε ἔχει ὅλην τῶν κτημάτων μου τὴν διοίκησιν καὶ, τὸ οὐσιωδέστερον δι' ἐμὲ, θέλετε φροντίσαι νὰ καταστήτετε ἀνθρώπους τοὺς χωρικοὺς μου, οἱ ὁποῖοι κατὰ δυστυχίαν εἶναι ἀμαθεῖς, πένητες, βάρβιροι, ἀληθῆ κτήνη. Δὲν περιῆλθον εἰς τὴν κυριότητά μου εἰμὴ πρὸ ἑνὸς ἔτους καὶ δὲν ἔλαβον ἔτι καιρὸν νὰ μὲ δυσχερετώσωσιν. Ἐνὶ λόγῳ, θέλετε ἐπιμεληθῆ ἅπαντα τὰ συμφέροντά μου, πέμποντες κατ' ἔτος τὰ εἰσοδήματά μου καὶ τοὺς λογαριασμούς σας εἰς τὸν Κ. Σμίδιον, ὅστις θέλει μὲ τὰ διαβιβάζει.

Ὁ Κορράδος ἠθέλησε νὰ προτείνῃ τὴν περὶ τὴν ἀγροτικὴν οἰκονομίαν ἀμαθειάν του· ἀλλὰ ματαίως ἐμετριοφρόνησεν· οἱ δύο γέροντες ἐπέμειναν μὲ πολλὴν ἀγαθότητα. Ὁ Κορράδος τότε εἶπεν ὅτι ὁ μισθὸς εἶναι μικρὸς ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς εὐθύνης, τὴν ὁποίαν προέκειτο νὰ ἀναλάβῃ. Ὁ Κ. Βαλλενρόθης, σταθερὸς εἰς τὰς ἰδέας του, ἐξυμῶν τὴν ἰκανότητά του καὶ παρακαλῶν αὐτὸν νὰ δεχθῆ, ἐδιπλασίασε τελευταῖον τὰς 6000 φράγκων. Ὁ Κορράδος ἦτο ἐκπεπληγμένος ἄμα καὶ εὐχαριστημένος.

— Ἀλλὰ, ἔλεγε, Ἐπί ἄλλο θέλεις; Σὲ συμφέρει;

Ὁ Κ. Βαλλενρόθης, δεικνύων τὸν Κ. Σμίδιον.

— Ἡ καρδία τοῦ ἐξαιρέτου τούτου ἀνδρός, εἶπε, ἔχει ἡ ἐδική μου εἶναι μία.

Συνετάχθη λοιπὸν συμβόλαιον, καθ' ὅλην τὴν τάξιν, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Κ. Βαλλενρόθης προσέθηκεν ἄλλον τινὰ θεωρούμενον παρ' αὐτοῦ οὐσιωδέστατον.

— Τὰ πάντα, εἶπε, θέλουν εἶσθαι ὑποτεταγμένα εἰς τὰς διαταγὰς σας, ἐκτὸς μιᾶς καὶ μόνης κυρίας, τὴν ὁποῖαν ἀγαπῶ πολὺ, ἀν καὶ μόλις τὴν γνωρίζω. Εἶχα μεγάλας ὑποχρεώσεις πρὸς τὸν ἀποθανόντα σύζυγόν της, τὸν ἀγαθὸν ἐφημέριον Βαλτέρον. Περιουσίαν δὲν ἔχει καὶ ζῆ ἀπὸ μικρᾶς συντάξεως εἰς τὸ κτήμά μου; ὅπου τὴν ἔδωκα, ἐπ' ὄρου ζωῆς, τροφήν καὶ κατοικίαν ἐν τῇ οἰκίᾳ μου. Θέλετε ζῆσει ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην μετ' αὐτῆς; εἶναι δὲ ἀγαθωτάτη καὶ ἐλπίζω ὅτι θέλετε περάσει ἐν εἰρήνῃ μαζί.

Ὁ Κορράδος δὲν εἶχε τί ν' ἀντιτάξῃ εἰς τὴν αἴρεσιν ταύτην, καὶ εἰμποροῦμεν μάλιστα καὶ εἰπωμεν, ὅτι εὐχαριστήθη, διότι ἐμελλε νὰ εὔρη εἰς τὴν ἐρημίαν ἐκείνην γυναῖκα δυναμένην νὰ περιποιηθῇ αὐτὸν ὅσον αἱ γυναῖκες μόνον ἠξεύρουσαν νὰ περιποιηθῶσιν.

Αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἑβδομάδα, ὁ Κ. Βαλλενρόθης καὶ ὁ Κορράδος ὑπῆγαν εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος κτήμα, ὅπου ὁ πρῶτος ἐγκαθίδρυσεν τὸν ἐπίτροπόν του ἐπιστήμως. Δὲν ἔμεινε δὲ ἐκεῖ εἰμὴ μίαν ἡμέραν, καὶ ἀνεχώρησεν ἀμέσως, καταλιπὼν τὸν νέον δικαστὴν μετὰ τῆς Κ. Βαλτέρου.

Ὁ οἶκος τοῦ κυρίου τοῦ κτήματος ἦτο καλῶς τοποθετημένος ἐν μέτῳ κήπου, ἐπὶ λόφου ὑψουμένου ὑπεράνω τοῦ ἄλλου χωρίου· οἱ σταῦλοι, αἱ ἀποθήκαι καὶ μεγάλη αὐλὴ ἐσχημάτιζον τετράγωνον ἰσόπλευρον· βαθεῖα δὲ ἐπεκράτει εἰς ὅλα τὰξια καὶ ὁ οἶκος ἦτο καθαρῶτατος. Δωμάτια ὠραῖα, ἀπλά, ἀλλὰ φιλοκάλως κεκοσμημένα προσδιωρίσθησαν εἰς κατοικίαν τοῦ Κ. Δικαστοῦ. Πᾶσα δὲ πρόνοια ἐλήφθη περὶ τὴν διακόσμησιν αὐτῶν· εἶχον βιβλιοθήκην, κλειδοκύμβαλον, ἴχνος κονιορτοῦ δὲν ἐφαίνετο ἐν αὐτοῖς καὶ τὰ πατώματα ἐστίλβον. Ἡ Κ. Βαλτέρου εἶχε διαθέσει ὅσον ἐνδέχεται εὐαρέστως τὴν οἰκίαν, τὸν κῆπον καὶ τὸ ὄψοφυλάκιον.

Ἦτο δὲ γυνὴ ζωηρὰ καὶ ἐμβριθὴς συγχρόνως, τεσσαρακοντοῦτος περίπου, ἔχουσα τὴν παιδείαν της· ἡ ὠχρότης τοῦ προσώπου της καὶ τὸ θλιβερὸν ὅπως οὖν βλέμμα της, ἐπέφαινον, ὅτι ἐδοκίμασε τὰς πικρίας τοῦ βίου. Ἐνώπιόν της οὐδεὶς ἐφαίνετο ξένος. Ἐκ πρώτης ἀφειρησίας, ὁ Κορράδος ἐζῆσε μετ' αὐτῆς ὡς ἀν τὴν ἐγνώριζε πρὸ χρόνων. Τὸν ἔδειξε τὴν οἰκίαν, τὰ περίχωρα, τὸν ἐδίδαξε τὰ καθήκοντα τῶν διαφόρων ὑπηρετῶν, ἐνὶ λόγῳ, τὸν ἐμύθησεν εἰς ὅλα ὅσα ἔπρεπε νὰ μάθῃ.

» Εὐχαρίστως εἰμπορεῖ τις νὰ συζῆσῃ μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτῆς » εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Κορράδος ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, καὶ δὲν ἐνόησε διατι ὁ Κ. Βαλλενρόθης θεώρησε τοσοῦτον οὐσιώδη τὴν αἵρεσιν ταύτην, τὴν ὁποῖαν κατ' ἀρχὰς ὁ νέος μας ἐφοβήθη ὀλίγον.

» Τῇ ἀληθείᾳ, ἡ μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτῆς συνοικησις εἶναι εὐχάριστος », εἶπε καθ' ἑαυτὸν ἐντὸς ὀλίγων ἑβδομαδῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων συνείθισε τὸν νέον αὐτὸν βίον. Ἡ Κ. Βαλτέρου τὸν ἐνέπνεεν εὐλικρινὲς σέβας καὶ ἡ ὦρα καθ' ἣν, πρῶτὴ καὶ βράδυ, τελειώσας τὰς ὑποθέσεις του, ἤρχετο νὰ καθῆσθαι εἰς τὴν τράπεζαν, θεωρεῖτο εὐτυχῆς ὑπ' αὐτοῦ, διότι τότε μόνον ἔβλεπε τὴν κυρίαν αὐτὴν. Εἰς τὴν τράπεζαν παρεκά-

θητο καὶ ὁ Κ. Οἰκονόμος τοῦ κτήματος, ἄνθρωπος ἀγαθός, ἀλλὰ τυπικὸς ὁπωςοῦν. Ἐκαστος ἐφιλοτιμεῖτο νὰ φανῇ διμηλητικὸς, καὶ ὁ μὲν οἰκονόμος ὠμίλει περὶ τοῦ κτήματος, ὁ δὲ Κορράδος περὶ τῶν ταξιδίων του, ἡ δὲ Κ. Βαλτέρου ἐθελογεν ἀμροτέρους διὰ τῆς ἰλαρότητος τοῦ πνεύματός της.

Ὁ Κορράδος εὐχαριστεῖτο τόσον ἀπὸ τὴν θέσιν του, ὥστε ἔγραψε, πρὸς τὸν τραπεζίτην Σμίδιον, ἐπιστολὴν ἐκπράζουσαν ζωηρότατα τὴν εὐγνωμοσύνην του. « Δὲν ἐπιθυμῶ, ἔγραφε, νὰ λαβῶ δι' ὅλης τῆς ζωῆς μου καλητέραν τύχην. Εἶμαι εὐτυχέστατος, διότι με ἐδώκατε ἀφορμὴν νὰ φανῶ χρήσιμος, καὶ θέλω τῷ ὄντι φανῆ τοιοῦτος, ἅμα γνωρίσω καλῶς τὰ καθήκοντά μου. Οἱ ἄνθρωποι ἐδῶ εἶναι ἄγριοι, καθὼς ἡ φύσις τῆς χώρας, τὴν ὁποῖαν κατοικοῦσι. Μὲ πόσῃν εὐχαρίστησιν θέλω τοὺς ἐξημερώσει ὀλίγον! Ἐλπίζω νὰ εὐχαριστήσω κατὰ τοῦτο τὸν Κ. Βαλλενρόθην. »

Ἄλλὰ τὰ ἄνθη γλήγορα μαραίνονται, καὶ ἡ χαρὰ δὲν διέμεινε πολὺν καιρὸν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Κορράδου. Ἡ Κ. Βαλτέρου τὸν ἀνῆγγειλεν ὅτι ἔχει κόρην, τῆς ὁποίας περιέμενον ἐντὸς ὀλίγου τὴν ἀφίξιν. Ἦτο δὲ ἡ κόρη αὐτὴ εἰς τὴν γείτονα πόλιν, παρὰ τινι συγγενεῖ.

Μίαν ἐσπέραν ὁ Κορράδος ἐπανήρχετο ἀπὸ τοῦ δάσους, ὅπου εἶχεν ἐπιστατήσαι εἰς τινὰς καταμετρήσεις· ὁδεύων, ἀπήντησεν ὄχημα περιέχον δύο κυρίας, καὶ ἐπανερχόμενον ἀπὸ τοῦ χωρίου εἰς τὴν πόλιν. Ὅταν δὲ ἐκῆλθεν εἰς τὸ ἐστιατόριον, εὔρε πλησίον τῆς Κ. Βαλτέρου καὶ τοῦ οἰκονόμου, νέαν κόρην δεκαεῖξ ἔτων περίπου, μελαγχρινὴν, ἔχουσαν πρόσωπον εὐφυὲς καὶ βλέμμα θελκτικώτατον... Ὁ Κορράδος ἐπροσκύνησεν εὐλαβῶς, ὡς ἤθελε πράξει ἐνώπιον τῆς θεότητος· ἡ δὲ καλὴ ξένη, ἐρυθριῶσα ὁπωςοῦν, τὸν ἀπέδωκε τὸν χαιρετισμόν του.

Σὰς συνιστῶ τὴν κόρην μου Ἰωσηφίαν, εἶπεν ἡ Κ. Βαλτέρου.

Ὁ ἄνθρωπος συνειθίζει τὴν ἀσχημίαν! διατί νὰ μὴ συνειθίσῃ τὴν καλλονήν; Ἄλλὰ πολλαὶ παρῆλθον ἑβδομάδες καὶ ὁ Κορράδος δὲν εἶχεν ἔτι συνειθίσει τὴν Ἰωσηφίαν, ἥτις ποτὲ δὲν ἦτο ἡ αὐτὴ δύο ἡμέρας κατὰ συνέχειαν, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἐνόμιζες ὅτι μεταβάλλεται. Ὁ Κορράδος ἦτο πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τῆς οἰκίας φιλόφρων, κοινωνικὸς, καὶ αὐτοὶ ἐπίσης τοιοῦτοι πρὸς αὐτὸν ἐδεικνύοντο· πρὸς δὲ τὴν Ἰωσηφίαν δὲν κατῴρθανε νὰ φερθῇ ὁμοίως. Ἄν καὶ ζῶντες ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην, ἀν καὶ παίζοντες πολλάκις μαζί, ἦσαν ἐπίσης ξένοι πρὸς ἀλλήλους, ὅσον τὴν πρώτην ἐσπέραν. Ὁ Κορράδος συνωμίλει εὐχαρίστως μετ' αὐτῆς, διότι εὕρισκεν ὅτι εἶχε πνεῦμα καὶ ἀφέλειαν συγχρόνως· ὅτιδὲν εἶχε ἀξιώσιν τινα, οὔτε προσποιήσιν· ἀλλ' ὅταν ἐλάλει μετ' αὐτῆς, ἐνόμιζεν ὅτι τοὺς ἐχώριζε διάστημα ἀνυπέρβατον. Ἡ Ἰωσηφίνα ἐδέχετο πάντα φιλοφρονέστατα, ἀλλὰ πρὸς τὸν Κορράδον εἶχε πάντοτε ὀλιγώτερα νὰ εἰπῇ πράγματα, καὶ τόσον ὀλιγὸν ἐφαίνετο ἐννοοῦσα τὴν διάκρισιν ταύτην, ὥστε

πολλάκις εξέφραζεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ συνδεθῆ στενωτέρου μετ' αὐτοῦ.

« Ἡ ζωὴ εἶναι ἐδῶ πολλὰ ὀχληρὰ, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Κορράδος· μετενόησα διότι ἐδέχθην τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην. » Δὲν ἐπεθύμει ὅμως καὶ νὰ μὴν ὑπάρχη ἡ Ἰωσηφία εἰς τὸ κτήμα ἐκεῖνο, οὐδ' ἤθελε ν' ἀπέλθῃ αὐτὴ ἀπὸ αὐτοῦ.

Ἐροβεῖτο δὲ τόσῳ μᾶλλον τὴν πληξίν, ὅσῳ ποτὲ δὲν τὴν ἤσθάνθη. Ἦδη τὸ κτήμα ὅλον εἶχε καταμετρηθῆ· καὶ ὁ Κορράδος ἔβαλλεν εἰς πρᾶξιν ὅλα τὰ παραγέματα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, ἔκτισε σχολεῖον, ἐγκαθίδρυσε τὸν οἰκονομὸν ἤθελε πολὺ νὰ ἀλλάξῃ τὸν ἐφημέριον, εἰς τὴν συνδρομὴν τοῦ ὁποῖου ἤλπισε κατ' ἀρχὰς οὐκ ὀλίγον ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν τῶν χωρικῶν βελτίωσιν· ἀλλ' ὁ καλὸς αὐτὸς λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου ἐξεπλήρου τὸ ἔργον του παρὰ πάντας τοὺς κανόνας τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ ἐφρόντιζε περὶ τῶν ὠν καὶ τῶν ἐμβατικῶν τῶν χωρικῶν πολὺ μᾶλλον ἢ περὶ τῶν ψυχῶν αὐτῶν. Ὄταν ὁ Κορράδος ἠθέλησε νὰ τὸν ὀμιλήσῃ περὶ τῆς βελτιώσεως τῆς νεολαίας, περὶ τῆς βαρβαρότητος καὶ τῆς ἀμαθείας τῶν χωρικῶν, ὁ ἐφημέριος ἐνέκρινε μὲν τοὺς λόγους του, ἀλλὰ γελῶν καὶ ὑποστηρίζων τὴν γνώμην του διὰ πολλῶν περὶ τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου σαρκασμῶν. Τὴν δὲ ἀκόλουθον κυριακὴν κατηνέχθη φραγαδίως ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος κατὰ τῶν αἰρετικῶν, τῶν ἀναβαπτιστῶν, τῶν ἀθέων, τῶν ἀρειανῶν, ὅσοι ἤθελον νὰ καταστρέψωσι τὴν θρησκείαν ἐκ βίθρων διὰ τῶν καλουμένων παρ' αὐτῶν ἠθικῶν ἀναμορφώσεων.

Οἱ κάτοικοι τοῦ κτήματος ἐκείνου εἶχαν πολλὴν μὲ τὸν ἐφημέριον αὐτῶν ἀναλογία· ἡ θρησκεία των συνίστατο πολλὴ ὀλιγώτερον εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην ἢ εἰς τὸν ἀπὸ τοῦ διαβόλου φόβον. Περὶ δὲ τὴν οἰκιακὴν καὶ ἀγροτικὴν οἰκονομίαν, ἠκολούθουν τὰς ἔξεις τῶν κατέρων αὐτῶν, λέγοντες ὅτι ἐκεῖνοι ἦσαν τοῦλάχιστον ἐπίσης ὡς καὶ αὐτοὶ φρόνιμοι· ὅθεν διέμενον ἅπαντες πτωχοί, ζῶντες ἀπὸ γεωμύλων καὶ φρεατίου ὕδατος, εἰς οἰκίας δυσώδεις, ἐν μέσῳ κατεσκληρότων βοῶν καὶ παίδων ὀκνευτῶν· ἀφιλόφρονες καὶ δόλιοι πρὸς τοὺς ξένους, ὑποκριταὶ πρὸς τὸν ἐφημέριον αὐτῶν, ἔρποντες ἐνώπιον τῶν κυρίων των, πρὸς ἀλλήλους δὲ φθονεροί, συκοφάνται, ὑπερήφανοι καὶ ψεύσται· τοιαῦτα ἦσαν αἱ ἔξεις των.

Ὁ Κορράδος ἐνόησε μετ' ὀλίγον τὸ ὕψος τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ λάβῃ μὲ τοὺς γεννάδας αὐτοῦ· ἐφυλάκισέ τινας διὰ τὰ πραχθέντα ὑπ' αὐτῶν ἀμαρτήματα, καὶ ἔκτοτε τοὺς ἐνέπνευσε σωτήριον πρὸς αὐτὸν σέβας.

Ἀμα δὲ γενομένου τούτου, δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν τοὺς σκοποὺς του· κατ' ἀρχὰς ἠθέλησε νὰ τοὺς καταστήσῃ εὐσχήμους ὁπωςοῦν, διότι ὡμίον ἐπαίτας, τοσοῦτον τὰ ἐνδύματά των ἦσαν κατατρυπημένα· ἐπὶ τούτῳ δὲ ἐνουμήθη τὴν ἀνατροφὴν τὴν ὁποῖαν ὁ σεβάσμιος αὐτοῦ θετὸς πατήρ τὸν εἶχε δώσει, καὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀξιολόγου ἐκείνου γέροντος. Εἰς τὸ χωρίον ὑπῆρχε μία μόνον βιβλίον, οὐδεμίαν δὲ ἄλλη χωρικὴ ἤξευρε νὰ μεταχειρίζεται ὁπωςοῦν ἐπιτηδείως τὴν βελόνην. Καὶ ὅ,τι ἠγνόουν αἱ

μητέρες, ἐννοεῖται ὅτι αἱ κόραι των δὲν τὸ ἤξευραν καλῆτερον. Ὄταν τὰ καινούρια φορέματά των ἐτρώπων κατὰ πρῶτον, αὐταὶ ἄφιναν τὴν τρύπαν νὰ μεταγαλῶν ἄχρις οὗ τὸ κακὸν ἀπέβαινε ἀδιόρθωτον· ὅθεν τὰ φορέματα ἐκεῖνα ἐγήρασκαν προῶρως. Πρὸς τούτοις ἦσαν ἀκάθαρτοι, καὶ ἡ ἀκαθαρσία των συνεπήγετο ὅλα τὰ αἰσχρὰ αὐτῆς ἐπακόλουθα... τὰ παντὸς εἶδους νοσήματα. Διότι τὰ βράκη καλύπτουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς ποταπωτέρας ἔξεις καὶ τὰς ἀθλιωτέρας κακίας, ἄπειροι δὲ ἀποτρόπαιαι πράξεις πηγάζουσιν ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ ἀγκῶνος τρύπας! αἱ βητορίαὶ τοῦ χωρικοῦ ἐφημερίου δὲν ἤρουν διὰ νὰ ἐκρίζωσιν τὰς κακίας ἐκεῖνας· ἀλλὰ καθὼς εἰς τὰς ἀνωτέρας τῆς κόνωνίας τάξεις αἱ ἀρεταὶ τῶν γυναικῶν πρᾶνουν τὰ ἔθη τῶν ἀδρῶν, οὕτω καὶ εἰς τὸ χωρίον ἡ ἠθικὴ μεταρρύθμισις ἔπρεπε ἀπὸ τῶν γυναικῶν νὰ ἀρχίσῃ.

Οὕτω τοῦλάχιστον ἐκέπτετο ὁ Κορράδος· ἡ πρώτη αὐτοῦ ἰδέα ἦτο νὰ συστήσῃ σχολεῖον ἐργατικῶν κορασιῶν, ἀλλὰ ἡ βράπτρια, φοβουμένη μήπως χάσῃ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον τῆς, δὲν ἠθέλησε νὰ διδάξῃ τὴν τέχνην τῆς. Ἡ σύζυγος τοῦ ἐφημερίου, ἂν καὶ ὁ σύζυγός της ἀπένευσε δημοσίᾳ πολλοὺς ἐπαίνους εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ Κ. Δικαστοῦ, ἐπροφασίσθη ὅτι δὲν ἔχει καιρὸν νὰ ἀσχοληθῇ περὶ τὴν ἀνατροφὴν τῶν κορασιῶν. Τὴν δ' ἐπομένην κυριακὴν οἱ χωρικοὶ ἤκουσαν ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος λόγον δεινότερον κατὰ τῶν ἀθέων, τῶν ἀναβαπτιστῶν, τῶν ἀρειανῶν καὶ ἄλλων ἀνθρώπων τοῦ αὐτοῦ φυράματος, οἵτινες ἤθελον νὰ συστήσωσιν εἰς τὸ χωρίον σχολεῖον ἐργατικόν...

Ὄταν ὁ Γεώργιος ἔφθασεν εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς διηγήσεως, ὁ κύων αὐτοῦ, Ζώπυρος καλούμενος, ἐγερθεὶς, ἤλθεν ἡμίυπνος καὶ κεκοπιακῶς καὶ ἐστήριξε τὸ βύγχος του εἰς τὰ γόνατα τῆς κυρίας του.

Σὲ ἐννοῶ, φίλε μου, εἶπεν αὐτὴ χαδεύουσα τὸ ὦραϊον ἐκεῖνο ζῶον, ἤλθες νὰ με εἰδοποιήσῃς ὅτι ἔφθασεν ἡ ὦρα τῆς ἀποχωρήσεως. Καλὴν νύκτα, κύριό μου, εἰς αὔριον τὴν συνέχειαν τῆς ἱστορίας μας.

Οἱ δὲ φίλοι, ἀσπασθέντες ἀλλήλους, ἐχωρίσθησαν.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ ἐπόμενον φυλλάδιον).

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ.

ΤΑΟ-ΚΟΥΑΓΚ.

Ὅλος ὁ τύπος τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Τουρκίας ἐδημοσίευσεν πρὸ ἐνὸς ἔτους τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολὴν Νομάρχου τινὸς τῆς Κίνας, πρὸς τοὺς ἐκεί προξένους τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς.

« Σὰς εἰδοποιῶ ὅτι, καθ' ἃ μὲ γράφουσιν ἐκ τῆς Πρωτευούσης τὴν 14 τῆς πρώτης σελήνης (13 Φεβρ.) ὁ Μεγαλειότατος αὐτοκράτωρ ἀναχώρησε

ΤΑΟ. ΚΟΥΑΓΚ.

» διὰ τὴν μεγάλην ὄδοιπορίαν ἀναβαίνων δράκοντα
» ὅστις φέρει αὐτὸν εἰς οὐρανοῦς, ὅπως ἐγκαταβιώσῃ
» εἰς τὰς αἰώνιους μονάς.»

Καὶ τῶντι, τοσαῦτα ἑκατομύρια ἀνθρώπων ἐξου-
σιάζουσιν οἱ αὐτοκράτορες τῆς Κίνας, τὸ Κράτος αὐ-
τῶν εἶναι τοσοῦτω ἐκτεταμένον, ὥστε οἱ ἀμαθεῖς ὑπὴ-
κοοὶ των δὲν πρέπει ἴσως νὰ κατακριθῶσι πιστεύον-
τες ὅτι οἱ ἡγεμόνες αὐτῶν μεθίστανται, ὡς ὁ προφή-
της Ηλίας, εἰς οὐρανό.

Ἄλλὰ καὶ ἡμεῖς ἐάν ἐπρόκειτο νὰ κρίνωμεν ἐκ
μόνων τῶν δῶν τούτων διδομένων περὶ τοῦ μεγα-
λείου ἀρχηγοῦ τινος ἔθνους, δὲν ἠθέλομεν βεβαίως
διστάσει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ὁ τῆς Κίνας εἶναι ὁ
πρῶτος μεταξὺ ὄλων τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων
ἡγεμόνων διότι, οὔτε αὐτὸ τὸ Ῥωμαϊκὸν Κράτος, ἐπὶ
τῆς λαμπροτέρας του ἐποχῆς, ὅτ' ἐπέβαλλε τοὺς νό-
μους αὐτοῦ ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, τὴν Μικριτανίαν, τὴν
Ἰσπανίαν, τὴν Γαλατίαν καὶ τὰς Γερμανικὰς ἐπαρ-
χίας, δὲν περιελάμβανε τοσαύτην ἑκτασιν γῆς ὅσην
ἡ Κίνα. Ἀλλὰ καὶ σήμερον, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνθρώ-
πων τοὺς ὑποῖους ὁ Ἀγγλικὸς κολοσσὸς διοικεὶ διὰ
τῆς ἀκαταμαχῆτου τριαινῆς του, καὶ μετ' αὐτὰς τὰς
τελευταίας κατακτήσεις του κατὰ τε τὴν Κίναν καὶ τὰς
Ἰνδίας, δὲν ἰσοδυναμεῖ οὐδὲ πρὸς τὸ τρίτον τῶν κα-
τοίκων τοῦ Οὐρανοῦ Βασιλείου.

Ἐάν ὅμως σταθμίσωμεν τὸ μεγαλεῖον ἡγεμόνος τι-
νὸς διὰ τῶν ἀγαθῶν ἔργων τὰ ὅποια πράττει, διὰ
τοῦ ζήλου του ὑπὲρ τῆς προόδου τῶν γραμμάτων
τῶν ἡθῶν καὶ τῆς βιομηχανίας, καὶ διὰ τῶν παρ-
δειγματικῶν τῆς τιμῆς, τῆς ἀφιλοκερδείας, καὶ τῆς πρὸς
τοὺς νόμους ἀγάπης ἕσα δίδει πρὸς τὸν λαόν του,
τότε οἱ αὐτοκράτορες τοῦ ἀπεράντου Κράτους τῆς
Κίνας πρέπει νὰ συγκαταριθμηθῶσι μεταξὺ τῶν ἡγε-
μόνων ἐκείνων οἵτινες, κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ
κατὰ διαφόρους τόπους, διέπρεψαν εἴτε ἐπὶ κακίᾳ εἴτε
καὶ ἐπ' ἀρετῇ, ἀκολουθοῦντες ἀπλῶς τὰς δυνάμεις τῆς
φύσεως. Ἀπὸ τοῦ Φου-Χι μέχρι τοῦ Τάο Κουάγκ,
οὔτινος τὴν εἰκόνα δημοσιεύομεν ἐνταῦθα κατὰ τὸ
πρωτότυπον τὸ ἀνὰ χεῖρας τοῦ γνωστοῦ παρ' ἡμῖν Κ.
Λαγρενέ, πάλαι μὲν πρέσβευς τῆς Γαλλίας ἐν Ἀθή-
ναις, μετὰ ταῦτα δὲ ἀντιπροσώπου αὐτῆς ἐν Πεκί-
νω, ἐβασίλευσαν διακόσιοι ἐβδομήκοντα αὐτοκράτορες,
ἐξ ὧν οἱ πλείστοι ἦσαν τυραννικοὶ, σκληροὶ καὶ διε-
φθαρμένοι.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κίνας, θεωροῦντες τοὺς αὐτοκρά-
τορας των ὡς ἀντιπροσώπους τοῦ οὐρανοῦ βασιλέως
ἐπὶ τῆς γῆς, τοὺς λατρεύουσιν ὡς ἄλλους θεοὺς. Ἰ-
δοὺ διὰ τί τοὺς ὀνομάζουσιν υἱοὺς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
ἀρχηγούς προαιωνίους. Ἐντεῦθεν πηγάζει καὶ ἡ ἄ-
κρα ὑποταγὴ εἰς τὰς θελήσεις αὐτῶν, ὅσον τυραννι-
καί, ὅσον ἀδικοί, ὅσον ἀτιμωτικοὶ καὶ ἄν ὄντιν.

Ὅταν οἱ αὐτοκράτορες τῆς Κίνας ἀναβαίνουσιν εἰς
τὸν θρόνον, ἀποβάλλουσι τὸ ὄνομά των, καὶ λαμβά-
νουσιν ἀντ' αὐτοῦ ἄλλο σημαντικὸν ἰδέας τινός. Οὕτω
π. χ. Τάο-Κουάγκ, σημαίνει ὄν ἑκλαμπρον. Ἄλλοι
πρὸ αὐτοῦ ὀνομάσθησαν νόμοι τοῦ οὐρανοῦ, ἀρεταί
ἄνωμοι, δικαιοσύνη ἀπόλυτος καὶ τὰ τοιαῦτα. Οὐδ'
αὐτοὶ οἱ γονεῖς των δὲν ἔχουσι τὴν ἀβειαν νὰ τοὺς

καλῶσι πλέον διὰ τοῦ ἀρχαιοτέρου ὀνόματος. Ἐάν
ποτε ἐρωτήσης κάποιον τινα τῆς Κίνας ὅποιον τὸ
ὄνομα τῆς οἰκογενείας τοῦ βασιλευόντος, πρὶν σὲ ἀπο-
κριθῆ στρέφει τὰ βλέμματα περὶ αὐτὸν φοβούμενος
μὴ τὸν ἀκούσῃ κάνεις.

Ὁ ἡμέτερος Ταο-Κουάγκ ἐγεννήθη τὸ 1780. Κατὰ
τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ βίου του ἔζησε σχεδὸν ἄγνωστος,
ὄχι μόνον ὅτι ἦτο δευτερότοκος, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ
φύσις ἐρίνη φειδωλὴ πρὸς αὐτόν ἀλλὰ περὶ τὸ 33
ἔτος τῆς ἡλικίας του, φονεύτας παντοδύναμόν τινα
εὐνοῦχον τοῦ πατρός του, ὅστις συναθροίσας περὶ τὰ
ἀνάκτορα πλήθη πολλὰ, ἐπροσπάθει τοῦτον μὲν νὰ
σφάξῃ, νὰ σφετερισθῇ δὲ αὐτὸς τὸν θρόνον, ἀπέκτησε
φήμην πολλήν, καὶ εἰ, κυσεν ἰδίως τὴν εὐγνωμοσύνην
τοῦ πατρός του. Ἀνηγορεύθη δὲ αὐτοκράτωρ τὸ 1820
ἀποθανόντος τοῦ πρωτοτόκου ἀδελφοῦ του.

Ὅκτῶ ἔτη μετὰ τὴν ἀνάβασίν του εἰς τὸν θρόνον,
ἐξεβρόχῃ ἐπανάστασις φοβερὰ κατ' αὐτοῦ. Μετὰ πολ-
λὰς μάχας, ἐθριάμβευσεν ἐπὶ τέλους τὰ στρατεύμα-
τά του, καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἀποστατῶν ζωγρηθεὶς
κατεδικάσθη εἰς τὸν διὰ τοῦ πυρός θάνατον. Ἐκάη
λοιπὸν ζῶν, καὶ ἡ κόνις του ἐβρίβη ἐντὸς τοῦ πο-
ταμοῦ τοῦ βέροντος διὰ τοῦ Πεκίνου. Ἡ αὐτὴ ποιὴ
ἐπεβλήθη, κατ' ἐρήμην ὁμῶς, καὶ ἐφ' ὄλων τῶν συγγε-
νῶν του μέχρι τοῦ ἐνάτου βαθμοῦ διότι, κατὰ τοὺς
ἄρτους τοῦ ποινικοῦ κώδικος τῆς Κίνας, οἱ συγγενεῖς
τῶν βασιλοκτόνων ἢ τῶν ἀποστατούντων κατὰ τῆς
βασιλευούσης οἰκογενείας τιμωροῦνται διὰ θανάτου,
καὶ ἂν δὲν ὄντι συναίτιοι, ἐξαιρουμένου μόνου τοῦ ἀ-
νηχλύφκτου τὴν συνωμοσίαν.

Ἡ βασιλεία τοῦ Ταο-Κουάγκ θεωρεῖται ἀξιοση-
μείωτος διότι ἐπ' αὐτῆς συνέβη ἡ πρώτη ἐνοπλος συμ-
πλοκὴ μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Κίνας. Ὅλοι ἐνθυμούμε-
θα τὸν πόλεμον τὸν ὅποῖον ἐπροκάλεσαν οἱ Ἄγγλοι
ἐπιμένοντες νὰ εἰσάγωσιν ὄπιοι εἰς τὴν Κίναν, καθ'
ὃν κατετρόπωσαν τὸν στρατὸν τοῦ Οὐρανοῦ αὐ-
τοκράτορος, καὶ ἐκυρίευσαν τὴν ἀπέραντον νῆσον Χόγκ-
Κόγκ, τὴν ὁποίαν κατέχουσιν ἔκτοτε. Πολλοὶ λέγου-
σιν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ δὲν ἔμαθε πώποτε τὴν ἦτταν
τῶν στρατευμάτων του.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ.

ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ
ΠΟΛΕΩΣ. — Η ΝΕΩΤΕΡΑ ΠΟΛΙΣ.

(Συνέχεια. Ἰδε Φυ. 1.1. 32.)

Αἱ μαθηματικαὶ καὶ ἀστρονομικαὶ γνώσεις αἱ λαμ-
πρύνουσαι τοσοῦτον τὴν Ἀλεξάνδρειαν ποσῶς δὲν εἶνε,
ὅ,τι καὶ ἂν λέγουν, κληρονομία ἣν ἔλαβεν αὐτὴ πα-
ρὰ τῶν ἀγιαστηρίων τῆς Αἰγύπτου· οἱ ἀρχαῖοι ἐκῆ-
ρυξαν τοὺς Αἰγυπτίους ἐφευρετὰς τῆς γεωμετρίας,

διότι αἱ πλημμύραι τοῦ Νείλου καθίσταν ἀναγκαῖον τι τῶν ἰδιοκτησιῶν ἀκριβές, καὶ συχνίτικας ἐπαινούμενον· ἀλλ' ἡ γεωμετρία αὕτη περιοριζομένη εἰς τὰς πρακτικὰς ἐργασίας τῆς χωρομετρίας, οὐδὲν εἶχε κοινὸν μετὰ τῆς ἐπιστήμης τῆς σπουδαζομένης εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἰταλίας· δὲν βλέπομεν νὰ ἔσφεν αὕτη τοὺς Αἰγυπτίους εἰς ἀνακάλυψιν τινὰ οἷα ἡ τοῦ τετραγώνου τῆς ὑποτενούσης, μετὰ τῶν πολυαριθμῶν εἰκόνων τῶν κατακαλυπτοῦσων τὰ μνημεῖα οὐδὲν εὐρίσκεται ὁμοιάζον σχῆμα τῆς γεωμετρίας. Ἐάν τις τῶν ἱερῶν ἐκείνων ὧν τὰ ὀνόματα ἀναγινώσκωμεν γεγραμμένα εἰς τοὺς τάφους τῶν ἡγεωμέτρων, δὲν θὰ ἔμενον ἐπὶ τινος τῶν τειχῶν τοῦ τάφου τοῦ ὅπου συνήθως ζωγραφίζουσι τὰς ἐπὶ τῆς ζωῆς ἐργασίας τοῦ ἀποθανόντος εἰκῶν τις τῶν σπουδῶν του, σημείον τι τῶν ἀνακαλύψεων του, ὡς ὁ Ἀρχιμήδης ἐχάραξεν ἐπὶ τοῦ μνημείου του τὴν σχέσιν τοῦ κυλίνδρου πρὸς τὴν σφαῖραν, ὅπερ εἶδεν ὁ Κικέρων εἰς Συρακοῦσας; Ὡς δὲ τῆς γεωμετρίας οὕτω καὶ τῆς ἀλγεβρας οὐδὲν ἔχος σῶζεται παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις, καὶ ἕως ὅτου νὰ εὐρεθῆ, πρέπει νὰ ἀφήσωμεν εἰς τὸν Διοφάντην τὴν τιμὴν τῶν θεωρημάτων του, καὶ νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι εἰς τὴν ἄλγεβραν, ἐκτὸς τοῦ ὀνόματος ὅπερ εἶναι ἀραβικόν, πᾶν τὸ μὴ Ἑλληνικόν εἶνε Ἰνδικόν.

Ὅσον διὰ τὴν γεωγραφίαν ἦς πατὴρ ἐγένετο ὁ Πτολεμαῖος, δὲν εἶναι πιθανόν οἱ Ἀλεξανδρεῖς νὰ ὤφειλον πολὺ κατὰ τοῦτο εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Αἰγύπτου· οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι φαίνεται νὰ περιφέρονται ἐπίσης ὡς καὶ οἱ Σινοὶ (κινέζοι) τὸ ἐπίλοιπον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· καὶ καθὼς οἱ Σινοὶ διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐκφράσεως ὀνομάζουσι τὸ κράτος των καὶ τὸ πᾶν δλόκληρον, οὕτω καὶ οἱ Αἰγύπτιοι μετὰχειρίζοντο ἐν καὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον. Αἱ δύο χῶραι, διὰ νὰ ἐκφράζουσι τὰς δύο διαιρέσεις τῆς Αἰγύπτου καὶ τὰς δύο ζώνας ἐξ ὧν σύγκειται τὸ πᾶν· ἐν τινὶ εἰκόνι ἀξία περιεργείας ἐφ' ἧς παρίστανται πολλαὶ φυλαὶ κατ' αὐτοὺς βάρβαροι, καὶ ἐν ἧ ὀ γλαυκῶπες ἄνθρωποι, δηλ. οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἔχουσι τὴν τιμὴν νὰ συγκαταλέγωνται μετὰ τῶν μαύρων, οἱ Αἰγύπτιοι διακρίνονται διὰ τῆς ὀνομασίας ἀνθρώπος, ῥόμυ. Ὡστε Ἀνθρώπος καὶ Αἰγύπτιος ἦσαν συνώνυμα· οἱ θεωροῦντες τὸν κόσμον ὑπὸ τοιαύτην ἐποψίν μετρίως φροντίζουσι περὶ τῶν ξένων ἐθνῶν, καὶ ὀλίγον διατίθενται εἰς γεωγραφικὰς ἐρεῦνας.

Ἄλλ' ὅμως αἱ σχέσεις ἃς τὸ ἐμπόριον καὶ ὁ πόλεμος κατέστησαν μετὰ τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων καὶ διαφόρων ἐθνῶν Ἀσιατικῶν, σχέσεις ἀποδεικνύμεναι ἐκ τῶν μνημείων, ἔπεται νὰ ἔδωκεν αὐτοῖς γνώσιν τινὰ περὶ τῶν εἰρημένων ἐθνῶν· ἀλλὰ μέχρι τίνος ἡ γνώσις αὕτη ἔξετείνεται; Ὁ Κ. Γοσσελὶν εἶδεν εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας τοῦ Ἐρατοσθένους καὶ τῶν διαδόχων του ἀντίγραφα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον διεφθαρμένα πινάκων πολὺ ἀρχαιότερων καὶ ὧν αἱ ἀποστάσεις ἀπεδείκνυον, κατὰ τὸν σοφὸν τοῦτον, ὅτι ἡ γεωγραφία εἶχε καταστήσῃ ποτὲ εἰς βαθμὸν τελειότητος ἐν τὰ Ἑυρωπαϊκὰ ἔθνη δὲν εἶχον φθάση

εἰσέτι μέχρι πρὸ ἑκατὸν πενήκοντα ἐτῶν (1)· ἀλλ' ὅμως φαίνεται ἐκ τούναντι ὅτι ὁ Ἐρατοσθένης καὶ οἱ γεγράφοι τῆς ἐποχῆς του ἐπανελάμβανον τὰς ἀπάτας τῆς ποιητικῆς κοσμογραφίας τῶν Ἑλλήνων (2)· ἂν καὶ ἡ διακεκαυμένη ζῶνη ἀρχεται εἰς Φιλὰς, ἂν καὶ τὰ μνημεῖα τῶν Φαραῶν εὐρίσκωνται κατὰ τὸ κέντρον τῆς ζώνης ταύτης, οἱ γεγράφοι ἔθετον εἰς τοῦτο τὸ μέρος ὠκεανὸν τῆς φαντασίας των πέραν τοῦ ὁποίου ἦν ἡ Ἀντίχθων, ἡ γῆ δηλ. ἡ ἀντίθετος εἰς τὴν ἡμετέραν· αὐταὶ αἱ γεγραμμενὰ Ἑλληνικὰ δοξασίαι ἐπεκράτησαν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μέχρι τοῦ Ἰπάρχου· οὗτος μετεσκεύασε τὴν γῆν ἐπὶ νέου σχεδίου, καὶ προσεγγίσας ὑπὲρ τὸ δέον τὸ ἀνατολικὸν μέρος πρὸς τὸ δυτικὸν τῆς στερεᾶς, ἔδωκεν εἰς τὴν ἐπιστήμην τὴν νέαν ἐκείνην καὶ ἐπωφελεῖ πλάνην ὑφ' ἧς παροτρυνθείς ὁ Κολόμβος, νὰ ζητήσῃ τὴν Ἀσίαν, ἀπῆντησε τὴν Ἀμερικὴν (3)· εἴτε πλάνας εἴτε προόδους, ἡ Ἀλεξανδρινὴ γεωγραφία ὄφειλε τὰ πάντα εἰς ἐαυτήν, καὶ οὐδὲν εἰς τὰς ἀρχαίας Αἰγυπτιακὰς γνώσεις αἰτινες ἂν ἦσαν τοιαῦται ὥστε νὰ τὴν φωτίσωσι, θὰ τὴν ἐφώτιζον ταχύτερον, καὶ θὰ ἐξήλειπον ἀπ' αὐτῶν τὰς μυθώδεις χιμαίρας τῆς κοσμογραφίας τῶν Ἑλλήνων εἰς ἃς ἀπεπλανήθη μέχρι τοῦ Ἰπάρχου (4).

Ἐξ ἀπατῶν τῶν ἐπιστημῶν εἰς τὴν ἀστρονομίαν ὑπετέθη ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι προώδευσαν μᾶλλον· ἀπ' ἑτέρου δὲ μέρους ἐπειδὴ ἐφάνη ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἀστρονομία ἔλαβεν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων τῆς Αἰγύπτου ἀναπτύξεις ἀγνώστους μέχρι ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ἀπεδόθη ἔτι καὶ τότε εἰς τὴν Αἰγύπτου ἡ τιμὴ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιστήμης, καὶ ἐπιστεῦθη ἀρχαιοτάτη τις καὶ εἰς ἄκρον προκεχωρημένη ἀστρονομία ἧς αἱ εἰκονικαὶ καὶ πρὸ πάντων αἱ ζωδιακαὶ παραστάσεις ἦσαν μυστηριώδεις, καὶ ἦτις ἄνευ τούτου θὰ μετεδίδοτο εἰς τοὺς Ἑλληνας παρὰ τοῦ Πλάτωνος, παρὰ τοῦ Εὐδόξου καὶ παρὰ τῶν Ἀλεξανδρέων. ἀλλὰ καὶ εἰς ταύτην ἔτι τὴν περίστασιν ἡ δεισιδαιμονία ἐκείνη ἦν ἐνέπνεον τὸ ὄνομα τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου καὶ ἡ φήμη τῶν μυστηριωδῶν αὐτῆς γνώσεων ἐξήπλητσε καλὰ καὶ μεγάλα πνεύματα· ἀλλὰ πρέπει νὰ παύσωμεν πλέον τοῦ νὰ ἀπατώμεθα διὰ δύο λόγους· πρῶτον διότι οἱ Αἰγύπτιοι οὐδέποτε εἶχον τὰς ἀποδοθεῖσας αὐτοῖς ἀστρονομικὰς γνώσεις, καὶ δεύτερον διότι δὲν φαίνεται νὰ ἔλαβον παρ' αὐτῶν πολλαὶ γνώσεις οἱ ἀστρονόμοι τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ἐν τῶν μεγάλων ἐπιχειρημάτων τῶν προταθέντων ὑπὲρ τῆς ἀρχαίας ἐπιστήμης τῶν Αἰγυπτίων ἀστρονόμων, ἦν αἱ ζωδιακαὶ παραστάσεις αἱ φαινόμεναι ἐπὶ διαφορᾶν ναῶν τῆς Αἰγύπτου καὶ κυρίως εἰς τὸ Δευ-

(1) Ἀπομν. Ἀκαδημ. Τ. 9'. σελ. 115—6.

(2) Λετρόνος, Ἐφημ. τῶν σοφῶν, 1831, 476.

(3) Ἀπομν. ἀκαδημ. Τ. 9'. 210.

(4) Ἄς σημειώσωμεν μόνον ὅτι ἡ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἤττον εὐταχῆς ἀπόπειρα αὐτῆς νὰ εὐρεθῇ μέτρον τῆς γῆς ἐπεχειρήθη, κατὰ τὸν Κ. Γοσσελὶν καὶ κατὰ τὴν συνομολογίαν τοῦ Κ. Λετρόνου, πρὶν ἔτι τῆς σχολῆς τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀλλὰ, ἐπειδὴ δὲν ἀναρῶσθαι εἰσέτι ἀπ' αὐτοῦ ἔδοκιμάσθη εἰς τὴν Αἰγύπτου ἡ ἀλλαχῶ, οὐδὲν βέβαιον συμπεράσμα δύναται νὰ ἐξαχθῇ ὑπὲρ τῶν γεωγραφικῶν γνώσεων τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων. Ἀντ. Τ. 6'. Ἐφημ. τῶν σοφῶν, 1827, 97.

δερᾶχ' ἀλλὰ σήμερον ἡ μεγάλη ἀρχαιότης τοῦ ζωδια-
κοῦ τούτου μένει ἀνυπόστατος, μάλιστα ἀφ' οὗτου ὁ
Χαμπολλίων ἀνέγνω τὰ ὀνόματα τοῦ Τιβερίου καὶ
τοῦ Νέρωνος καθαρώτατα γεγραμμένα δι' ἱερογλυφι-
κῶν ἐπὶ τοῦ μνημείου ἐκείνου ὅπερ ἔπρεπε νὰ ᾔηνε
κατὰ πολλὰς χιλιάδας ἐνιαυτῶν προγενέστερον τῶν
ἱστορικῶν μνημείων· τὸ περὶ τούτου διαφιλονεικούμε-
νον σήμερον ζήτημα μεταξύ δύο ἐξόχων σοφῶν, τοῦ
Κ. Βιότου καὶ τοῦ Κ. Λετρόννου εἶνε ἄλλης φύσεως
καὶ θὰ τὸ εὖρω φυσικώτερον εἰς τὸ Δενδερᾶχ' ἐπὶ τοῦ
παρόντος ἀρκεῖ νὰ θέσω ὡς βᾶσιν, προστεθεῖσαν τῇ
ἐπιστήμῃ ὑπὸ τοῦ Κ. Λετρόννου, ὅτι πρὶν τῆς Ἑλλη-
νικῆς ἐποχῆς δὲν ὑπῆρξε ζωδιακὸς εἰς τὴν Αἴγυπτον
(1). πρὸς τούτους δὲ οὔτε τηλεσκόπιον οὔτε ἀστρολά-
βος εὐρέθη ἢ πραγματικῶς υἱοτάμενα ἢ κεχαραγ-
μένα εἰς τοὺς τάφους εἰς οὓς εὐρέθησαν τσαῦτα, καὶ
ἐπὶ τῶν τοίχων ἐρ' ὧν παρίστατο πᾶν ὅ,τι ἐχρησί-
μωσεν εἰς τὸν τεθνεῶτα ἐπὶ ζωῆς του· τέλος ἀπε-
δείχθη ἀνυπόστατος καὶ ἡ ἀρχαία ἐκείνη Αἴγυπτιακὴ
σφαῖρα ἢ παριστώσα τὴν κατάστασιν τοῦ οὐρανοῦ
1400 ἔτη π. χ. ἢ σφαῖρα ἢ, ἂν ὑπῆρχεν, ὁ Εὐδόξος
θὰ τὴν ἐβλεπεν, εἰς ἣς τὴν ὑπαρξίν ἐπίστευσαν ὁ Νεύ-
θων, ὁ Φρερέτος καὶ ὁ Βαλλύς, καὶ ἦν ὁ ἄνεμος τῆς
κριτικῆς διὰ παντὸς κατεσύντριψεν (2).

Περὶ τῆς ἀστρονομικῆς μαθήσεως τῶν ἀρχαίων
Αἰγυπτίων δύναμαι νὰ ἀναφέρω ἐκφράσεις λίαν περι-
φρονητικὰς τοῦ ἱστοριογράφου τῆς ἐπιστήμης Κ. Δε-
λάμβρου, ὡς π. χ. τὰς ἐξῆς. « Οἱ Αἰγύπτιοι ἦσαν
ἀστρονόμοι τοσοῦτον ὅσον ἐχρηιάζετο διὰ νὰ ᾔηνε ἀ-
γύρται. » δύναμαι προσέτι νὰ ἀναφέρω λόγους αὐστη-
ροῦς τοῦ Κ. Λετρόννου, ἀλλὰ περιορίζομαι μόνον εἰς
τὴν μαρτυρίαν τοῦ Κ. Βιότου, διότι ὁ Κ. Βιότος
εἶνε ἐκ τῶν περιφημοτέρων ἡμῶν ἐπιστημονικῶν, καὶ
διότι ἐφάνη ὅτι ὑπὲρ ἄλλους ἐχορήγησεν ἔκτασιν εἰς
τὴν ἀστρονομικὴν μάθησιν τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου. Ἰ-
δοὺ εἰς ὅποια ὄρια αὐτὸς ὁ ἴδιος τὴν περιορίζει. « Καί-
τοι ἀναγνωρίζοντες, λέγει, τὴν παντελῆ ἔλλειψιν ἐρ-
γαλείων καὶ ὠρισμένων μεθόδων εἴτε διὰ τὴν παρα-
τήρησιν, εἴτε διὰ τὸν τριγωνομετρικὸν ὑπολογισμόν,
πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν ὅμως εἰς τοὺς ἀρχαίους λαοὺς
τῆς Χαλδαίας καὶ τῆς Αἰγύπτου, πᾶν ὅ,τι μακρὰ
καὶ ἐνδελεχῆς μελέτη τῶν φαινομένων δύναται νὰ χο-
ρηγήσῃ » (3). ἀρκούν οἱ ἔμπρονεσ οὔτοι λόγοι πρὸς
τὸ θέμα ὅπερ ὑπερασπίζομαι. δὲν ὑπῆρξαν ἄρα ἐν Αἴ-
γύπτῳ πρὸ τῶν Ἑλλήνων, οὔτε ἐργαλεῖα, οὔτε μέ-
θοδοι ὠρισμένα διὰ τὴν παρατήρησιν, ἢ διὰ τὸν τρι-
γωνομετρικὸν ὑπολογισμόν· ἐπὶ Ἰππάρχου μόνον ἀρ-
χεῖται ἡ χρῆσις τοῦ ὑπολογισμοῦ τούτου, καὶ ἄνευ
τούτου, ὡς λέγει ὁ Δελάμβρος, δὲν δύναται νὰ ὑπάρ-
ξῃ ἀληθὴς ἀστρονομία· ἀλλὰ ὁ Ἰππάρχος οὐδὲν εἶνε
δυνατὸν νὰ ἐδυνεῖσθη παρὰ τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου,
διότι πιθανῶς οὐδὲ ἤλθε ποτὲ εἰς Ἀλεξάνδρειαν· ὁ
Πτολεμαῖος ὅστις ἔζησεν ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει, ὀφείλει

πολὺ εἰς τὸν Ἰππάρχον καὶ οὐδὲν εἰς τοὺς ἀρχαίους
Αἰγυπτίους, διὸ καὶ οὐδέ μνημονεύει ποτὲ τὰς πα-
ρατηρήσεις των· ἀναφέρει τρεῖς ἐκλείψεις παρατηρη-
θείσας εἰς Βαβυλῶνα καὶ οὐδεμίαν εἰς Αἴγυπτον.

Ἡ ἐφεύρεσις τῆς ἀστρολογίας ἣτις συνδέεται μετὰ
τῶν ἀρχῶν τῆς ἀστρονομίας δὲν εἶνε γέννημα βέβαιον
τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου, ἀλλὰ μᾶλλον φαίνεται τῆς
Χαλδαίας. Χαλδαῖος καὶ ἀστρολόγος ἦσαν συνώνυμα,
καὶ ὁ Αἰγύπτιος Φίλων ἐπαναλαμβάνει πολλάκις ὅτι
οἱ Χαλδαῖοι ἐφεύρον τὴν ἀστρολογίαν.

Τὸ βεβηχότερον δῶρον ὅπερ ἡ ἀρχαία ἀστρονομία
τῆς Αἰγύπτου παρέσχεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ
δι' αὐτῆς εἰς τὴν Ῥώμην καὶ εἰς πᾶσαν τὴν Εὐρώ-
πην εἶνε ὁ σήμερον ἐν χρῆσει μετὰ τῶν ἡμῶν ἐνιαυτὸς
ὁν ὀνομάζομεν Ἰουλιανόν, ἀλλ' ὃν δικαιότερον ἦν νὰ
ὀνομάζωμεν Αἰγυπτιακόν· ὁ ἐκ τριακοσίων ἐξήκοντα
πέντε ἡμερῶν καὶ ἐνὸς τετάρτου ἐνιαυτὸς εἶνε γέν-
νημα τῆς Αἰγύπτου, ὡς καὶ ὁ Κ. Λετρόννος τὸ ἀνε-
γνώρισε· πασίγνωστον εἶνε ὅτι ὁ Καῖσαρ δι' ἀστρο-
νόμου τῆς Ἀλεξανδρείας μετεβόησε τὸ ἡμερολό-
γιον εἰς ὃ ἔδωκε τὸ ἴδιον αὐτοῦ ὄνομα· ἄρα τὸ ἀλη-
θὲς ἀστρονομικὸν δικαίωμα τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου,
ἢ κληρονομία δι' ἣς πραγματικῶς μᾶς ἐπληροδότη-
σεν εἶνε τὸ ἡμερολόγιον.

Ἡ ἱατρικὴ καὶ ἡ χειρουργία, ἐξ ἴσου ὡς καὶ πᾶσα
ἄλλη ἐπιστήμη ἐλάμπρυναν τὴν Ἀλεξάνδρειαν· ὁ Ἰε-
ρόβουλος καὶ ὁ Ἑρασιόστρατος κατέστησαν ἐκεῖ σχολὴν
ἣτις ἐμελλε νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα τῆς περιβολῆτος ἐκείνης
πόλεως. ὁ Γαληνὸς ἐσπούδασεν ἐν αὐτῇ καὶ ἐν αὐτῇ
συμβουλεύει νὰ σπουδάζωσι τὴν ἀνατομίαν. Ἡ χειρουργία
προώδευσεν εἰς τὴν σχολὴν ἐκείνην καὶ ἔλαβε πο-
λυτίμους τελειοποιήσεις· πρὸ πάντων δὲ ἡ λιθοτομία
εἰς οὐδὲνα τόπον ἐτελεῖτο τοσοῦτον ἐπιτηδεῖως ὡς εἰς
τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Αἱ διδασκαλῖαι τῆς Αἰγύπτου
συνετέλεσαν ἄρα κατὰ τι εἰς τὰς προόδους τῆς ἱα-
τρικῆς σχολῆς τῆς Ἀλεξανδρείας; πιθανόν, ἐπειδὴ ἡ
Αἰγυπτιακὴ ἱατρικὴ ἦν ἐν μεγάλῃ ὑπολήψει παρὰ τοῖς
ἀρχαίοις. Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει ἱατροὺς ἀποσιουμέ-
νους εἰς μίαν μόνην εἰδικὴν νόσον, καὶ κατὰ τὸν Μα-
νέθωνα, εἰς τῶν πρώτων βασιλέων τῆς Αἰγύπτου
ἔγραψε βιβλίον ἱατρικῆς· ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἐμεγα-
λοποιήσαν τὴν ὑπὸ τῆς ἱατρικῆς κατεχομένην θέσιν
εἰς τὴν Αἰγυπτιακὴν κοινωνίαν· ἐβεβαίωσαν, π. χ.
ὅτι εἰς τὴν Αἴγυπτον συνταγαὶ ἱατρικαὶ καὶ περιγραφαὶ
νόσων ἐκάλυπτον τοὺς τοίχους τῶν ναῶν (1)· ἀλλ'
ὅμως εἶνε βέβαιον ὅτι οὔτε ὁ Χαμπολλίων οὔτε ἄλ-
λος τις εὖρε μέχρι τοῦδε ἐπ' οὐδενὸς τοίχου ναοῦ οὔτε
συνταγὴν οὔτε περιγραφὴν τινὰ νόσου· μόνον κτηνια-
τροὶ ἐπισκεπτόμενοι ζωᾷ ἐφάνησαν ἐξεικονισμένοι ἐπὶ
τῶν τάφων, οὐδέποτε δὲ ἱατροὶ ἐπισκεπτόμενοι ἀν-
θρώπου. εὗρον εἰς διάφορα μουσεῖα τῆς Εὐρώπης,
ἐπὶ πολλῶν ἑκατοντάδων ἐπιτυμβίων λίθων τὰ ὀνό-
ματα τῶν διαφόρων ἐπαγγελημάτων ἢ τῶν ἀποθανόν-
των ἢ τῶν μελῶν τῆς εἰκογενείας των· ἀπῆνθησα ἱε-
ρεῖς, ἀξιωματικοὺς, δικαστὰς, ἀλλ' οὐδέποτε ἱατροὺς

(1) Ἀποκνημ. Ἀκαδημ. 16', 113.

(2) Λετρόννου, Ἐφημ. τῶν Σοφῶν, 1841, 72.

(3) Ἰδὴμ. τ. Σοφ. 2', 561.

(1) Δεξικὸν τῶν ἱατρικῶν ἐπιστημῶν, τ. 32', σ. 11.

ἄγνωστον εἶνε εἰσέτι πῶς ἡ λέξις ἱατρὸς ἐλέγετο εἰς τὴν Αἰγυπτιακὴν γλῶσσαν, καὶ διὰ τίνων ἱερογλυφικῶν ἐσημαίνεται τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο· δὲν ἐξάγω ἐκ τούτου ὅτι δὲν ὑπῆρξαν ἱατροὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις, ἀλλὰ μόνον ὅτι ἡ ἱατρικὴ οὔτε ἐτιμᾶτο οὔτε ἐσπουδάζετο παρ' αὐτοῖς τοσοῦτον ὅσον ἐνομίθη, ὅπως δὲ καὶ ἂν ᾖ, ὅσοι ἐμελέτησαν βαθύτερον τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς ἱατρικῆς, ὁμογνωμόνως στοχάζονται ὡς καὶ ἐγὼ, ὅτι ἡ σχολὴ τῆς Ἀλεξανδρείας ἦν συνέχεια καὶ ἀνάπτυξις μεγαλοπρεπῆς τῆς Ἱπποκρατικῆς σχολῆς.

Ἴσως ἐνθυμούμενοι ὅτι οἱ πρῶτοι ἱατροὶ τῆς Ἀλεξανδρείας, Ἱερόφιλος καὶ Ἐρασίστρατος θεωροῦνται ὡς δόντες τὸ παράδειγμα τοῦ ἀνατέμνειν ἀνθρώπινα σώματα, δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι αἱ προπαρασκευαί τῆς ταριχεύσεως ἐγέννησαν τὴν ἰδέαν τῆς ἀνατομῆς· ἀλλ' αὕτη ἢ εἰς ἄκρον ἀμφίβολος καὶ κατὰ πολλὰ ἔμμετος ἐπιβρόχῃ τῆς Αἰγύπτου φαίνεται ἐπιβρόχῃ μᾶλλον τυχαία παρὰ ἐπιστημονικῇ· ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ Ἑλληνικὴ σχολὴ τῆς Ἀλεξανδρείας διαμένει εἰς τὴν κυριότητα τῆς ἱατρικῆς τῆς ὡς καὶ τῆς ἀστρονομίας τῆς καὶ ἐτι πληρέστερον.

Πρέπει ὡσαύτως νὰ ἀποδώσωμεν καὶ εἰς τὴν φιλοσοφίαν τῆς Ἀλεξανδρείας τὰς ὅλως Ἑλληνικὰς τῆς ἀρχῆς, ἐπειδὴ κατὰ τοῦτο μᾶλλον ἴσως παρὰ κατ' ἄλλο τι ἐφάνη ἢ πρόληψις ἐκείνη ἦν ἐγὼ ὀνομάζω Αἰγυπτιακὴν πρόληψιν ἀναγινώσκων τὰς προσφατότερας ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας τῆς Ἀλεξανδρείας, εὐρίσκω ὅτι αὕτη πηγάζει ἐπίσης τοῦλάχιστον ἐκ τῶν Αἰγυπτίων ὡς καὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων (1) συγγραφεὺς τις εὐπόλητος (2) νομίζει ὅτι οἱ πλατωνικοὶ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐδανείσθησαν πολλὰ παρὰ τῆς Αἰγύπτου· ἡ δόξα αὕτη ἐπικράτησε τοσοῦτον, ὥστε εὐρίσκειται κατατεταγμένη ἀπ' ἐαυτῆς ὑπὸ τὸν κάλαμον τῶν ἱστοριογράφων τῆς φιλοσοφίας, καὶ ἄνευ, οὕτως εἰπεῖν, τῆς εἰδήσεώς των. καὶ ὁ Κ. Κουσίνοσ ὁ ἴδιος δυσκόλως διὰ τῆς ὑψηλῆς του κρίσεως δύναται νὰ ἀντιταχθῇ εἰς τὴν ἐπικρατούσαν γνώμην ἣτις πάσχει νὰ τὸν εὐρῆ καὶ εἰς τὴν ἀνθίσταται. ἀλλ' ὅμως ἐξ ὧν γνωρίζομεν περὶ τῆς φιλοσοφίας τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐξ ὧν ἀρχίζομεν νὰ μαθαίνωμεν ἐκ τῶν μνημείων περὶ τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν τῆς Αἰγύπτου, δὲν βλέπομεν τὴν ὁμοιότητα ἐκείνην ἣν πολλοὶ παλαιοὶ συγγραφεῖς ἐφαντάσθησαν ὅτι εὐρον, καὶ ἦν οἱ νεώτεροι ἐπὶ ξέναις μαρτυρῖαις παρεδέχθησαν ὡς ἀποδεδειγμένην· τί ἦν τῷ ὄντι ὁ Ἀλεξανδρινὸς ἐκλεκτισμὸς; ἦν ἕρα ἡ Αἰγυπτιακὴ θεολογία; καὶ τί κοινὸν μεταξὺ αὐτῶν;

Ὁ ἐκλεκτισμὸς, ὁ τότεν διωκόμενος σήμερον, εἶνε ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ὀρθοῦ λόγου εἰς τὴν φιλοσοφίαν. πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ σχολὴ τῆς Ἀλεξανδρείας δὲν περιωρίσθη εἰς τὸν φρόνιμον τοῦτον ἐκλεκτισμὸν ὅστις εἶνε ὁ τοῦ Σωκράτους, ἀλλ' ἀντὶ νὰ ζητῇ τὸ ἀληθὲς ἐξ ἐκάστου συστήματος, ἠθέλησε νὰ τὰ συνενώσῃ ὅλα ἢ

μᾶλλον νὰ τὰ συγκεράσῃ μετὰ τοῦ πλατωνισμοῦ, καὶ οὕτως ἐτέλεσε συγχώνευσιν μᾶλλον παρὰ ἐκλογὴν, ὡς ἂν καὶ εἰς τὴν Ἀλεξανδρινὴν ὑπῆρξαν περιπατητικοί, σόικοι καὶ ἔως καὶ σκεπτικοί, ὁ πλατωνισμὸς ὅμως ἐπεκράτησε πάντοτε· ὁ πλατωνισμὸς οὗτος δὲν εἶνε ὅλως διόλου ὁ τοῦ Πλάτωνος· πηγάζει ὅμως προφανῶς ἐξ ἐκείνου. εἶνε πλατωνισμὸς ἄλλου αἰῶνος καὶ ἄλλου κόσμου. εἶνε νεοπλατωνισμὸς· ἡ Ἀλεξανδρινὴ φιλοσοφία εἶνε, οὕτως εἰπεῖν, φιλοσοφία νεοελληνικὴ· εἶνε τρόπος τοῦ ὑπάρχειν Ἑλληνικὸς· ἐνώπιον τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀσίας λαμβάνει τάσεις μυστηριώδεις καὶ βᾶδισμα ἱερατικόν, ἀλλὰ τὸ βάθος τῶν ἰδεῶν μένει Ἑλληνικόν, καὶ τὸ δόγμα ἐκεῖνο τὸ λαμβάνον τὴν μορφήν τῆς ἐκστάσεως εἶνε ὑπέριμετρος ἀναπτύξις τῆς πλατωνικῆς θεωρίας. Ὁ Κ. Κουσίνοσ διώρισε μετὰ μεγάλης ὁρθότητος τὸ ἀφηρημένον ὡς χαρακτηριστικὰ τῆς φιλοσοφίας τοῦ Πλάτωνος· ἀλλὰ, οὐδὲν μέχρι τοῦτο φαίνεται νὰ ἦν, οὐδὲ ἔπρεπε νὰ ἦνε τοσοῦτον ὀλίγον ἀφηρημένον ὡς τὰ τὰ θρησκευτικὰ δόγματα τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου· χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν κατὰ βάθος ἐκεῖνα τὰ δόγματα, αἱ ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν ναῶν κεχαραγμένα μυθολογικὰ σκηνὰ ἀρκουσι διὰ νὰ μᾶς δείξωσιν ὅτι μικρὸς τις ἀριθμὸς ἰδεῶν ἀπλουστάτων ἀπετέλει τὴν βάσιν τῆς θρησκείας ἐκείνης ἣς τὸ ἐπικρατέστερον μέρος ἦν ἡ ζωογονητικὴ ἐνέργεια τοῦ ἡλίου καὶ ἡ ἀναγεννητικὴ δύναμις τῆς ἐμψυχωμένης φύσεως· τὰ δὲ ἀφηρημένα τοῦ πλατωνικοῦ συστήματος ἅπερ ἠθέλησαν νὰ εὐρῶσιν εἰς τὴν θρησκείαν ἐκείνην συγγραφεῖς οἵτινες, ὡς οἱ ἴδιοι Ἀλεξανδρεῖς ἢ ὡς ὁ Πλούταρχος μετέφερον εἰς αὐτὴν τὰς ἰδίας αὐτῶν δοξασίας οὐδεμίαν ἔχουσιν ἱστορικὴν βεβαιότητα· καὶ εἶνε λύπης ἄξιον ὅτι ὁ θαυμαστὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος ὅστις εἰς τὰ Αἰγυπτιακὰ μνημεῖα ὧν ἀνεκάλυψε τὴν γλῶσσαν εὗρε τὸν τρόπον τοῦ νὰ ἐξελέγῃ καὶ νὰ ἀναιρέσῃ τὰς ὑποτιθεμένας ἐκεῖνας ἐξηγήσεις ἐχορήγησεν εἰς αὐτὰς, εἰς τὸ Αἰγυπτιακόν του Πάνθεον σπουδαιότητα ἣς εἶνε ἀνάξια. Ἐἰ τῷ ὄντι ὑπάρχει παρὰ τοῖς Ἀλεξανδρινοῖς φιλοσόφοις ὅπερ νὰ ἀνακαλῆ τὰς Αἰγυπτιακὰς ἰδέας τοιαύτας οἷας δυνάμεθα ἤδη κατὰ μέγα μέρος νὰ τὰς ἀναγνώσωμεν ἐπὶ τῶν μνημείων; ὅποια σχέσις δύναται νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ τοῦ γεννητικοῦ Ἀμμωνοῦ ἢ τοῦ Ἀμμωνοῦ ἡλίου καὶ τῆς θείας μονάδος τῶν Ἀλεξανδρινῶν ἐν ἣ τὸ ὄν εἶνε τοσοῦτον ἐλεύθερον πάσης ἰδιότητος ὀρισμένης, τοσοῦτον ἀνώτερον πάσης ἐνοίας πεπερασμένης, ὥστε δὲν εἶνε πλεόν ὄν, ἀλλάουσία ἀφατος, ἀρχὴ πάσης ὀντότητος ἐκπεύγουσα ὅμως αὕτη ἡ ἰδία τὴν ὀντότητα διὰ τῆς ἀφαίρεσεως; αἱ τριάδες κατέχουσι μέγα μέρος ἐν τῇ Ἀλεξανδρινῇ φιλοσοφίᾳ, καὶ αἱ Αἰγυπτιακαὶ θεότητες εἰκονίζονται πολλάκις ἐν σχήματι τριάδος. Ἄλλ' ὅποια ἀληθὴς ἀναλογία δύναται νὰ εὐρεθῇ μεταξὺ τριάδων ἀφηρημένων ὡς ἡ ψυχὴ, τὸ πνεῦμα, ἡ μονάς, τὸ ἀφατον, τὸ ἀκατάληπτον, καὶ τῆς ἀπλοϊκῆς τριάδος τῆς Αἰγύπτου ἣτις ὑπὸ τὰ ὀνόματα τοῦ Ὁσίριδος, τῆς Ἴσιδος καὶ τοῦ Ὄρου παριστᾷ πάντοτε τὸν πατέρα, τὴν μητέρα καὶ τὸ τέκνον; Ἀποδεικνύεται προφανῶς ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὅτι ἡ τάξις τῶν ἰδεῶν καὶ τὸ πνεῦμα ἐκατέρων τῶν μερῶν

(1) Σίμων, Ἱστορία τῆς Σχολῆς τῆς Ἀλεξανδρείας, 1, 66.

(2) Σχάροσ, ἡ Αἰγύπτου ὑπὸ τοῦ Ρωμαίου, 208

διέφερον ὁλοσχερῶς ἀπ' ἀλλήλων. ἐνδέχεται νὰ ἐγι-
ναν μεταξύ των μικρά τινα δάνεια, ἀλλ' ἡ φιλοσοφία
τῆς Ἀλεξανδρείας οὐδὲν οὐσιῶδες ὤφειλεν εἰς θρη-
σκείαν ἢ εἰς διδασκαλίαι ἦσαν τοσοῦτον ἀπλὰι ὅσον αἱ
ἰδίαι αὐτῆς ἦσαν μεταφυσικαί·

Καὶ τὰ μυστήρια τοῦ Ὀσίριδος καὶ τῆς Ἰσιδος,
θὰ μοι προτείνωσιν ἴσως, δὲν εἶνε ἄρα δυνατόν νὰ με-
τέδιδον διδασκαλίαν φυλαττόμενην μόνον διὰ τοὺς
μυσταγωγουμένους καὶ μᾶλλον ἀφρημένην τῆς ἐπι-
τῶν τοίχων τῶν ναῶν γεγραμμένης καὶ γεγλυμμένης
θρησκείας; διὰ νὰ ἀπαντήσω εἰς τοῦτο περιμένω νὰ
ἀποφασισθῇ σταθερῶς ὅτι ὑπῆρξε σύστημα μυστηρίων
καὶ μυσταγωγῶν ἰδιαίτερον τῆς Αἰγύπτου καὶ μὴ εἰ-
σαχθὲν ἐκ τῆς Ἑλλάδος· γνωρίζω ὅτι πολλὰ ἐβρυλ-
λήθησαν περὶ τῶν μυστηρίων τούτων καὶ κατὰ πρῶ-
τον παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων Ἀλεξανδρέων, ἀλλὰ πάν-
τοτε ἡμελήθη ἡ βεβαία ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως αὐ-
τῶν, καὶ καθ' ὅσον γνωρίζω, ἐπ' οὐδενὸς γνωστοῦ
Αἰγυπτιακοῦ μνημείου ὑπαινίττεται τι περὶ αὐτῶν.

Υπάρχει ἄλλη τις εἰσέτι πηγή παρ' ἧς οἱ Ἀλε-
ξανδρεῖς ἐδύναντο νὰ ἀρυσθῶσι τὰς διδασκαλίας τῆς
ἀρχαίας Αἰγυπτιακῆς σοφίας, καὶ αὕτη εἶνε τὰ βι-
βλία τοῦ Ἐρμού· ἡ πηγή ἦν ἄφρονος, ὡς λέγει ὁ Ἰαμ-
βλικὸς ὅστις φέρει τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰρημένων βι-
βλίων εἰς εἴκοσι χιλιάδας τόμων· ἀλλ' ἀμφιβάλλω ἂν
ὁ Ἰαμβλικὸς εἶδε τοὺς τόμους καὶ ἂν ὁ Ἐρμῆς τοὺς
ἔγραψεν. Ἐρμῆς εἶνε τὸ ὄνομα ὅπερ οἱ Ἕλληνας ἐδι-
δον τῶ θεῷ Ὄσι· ὅστις κατὰ τὰς ἐπι τῶν Αἰγυπτια-
κῶν μνημείων εἰκονιζομένης μυθολογικῆς σκηνᾶς παρί-
σταται ὡς ὁ γραφεὺς τῶν θεῶν.

Ὁμολογῶ ὅτι συγγραφεὺς πραγματικὸς ἐδύνατο
ἴσως νὰ γράψῃ τὰ βιβλία τὰ φέροντα τὸ ὄνομα τοῦ
ἰδιοκεφάλου συγγραφῆως· ἀλλ' οὐδὲν ὑπεμφαίνει ὅτι
οἱ Αἰγύπτιοι ἔσχον ποτὲ τοσοῦτον σοφὴν βιβλιοθήκην.
οἱ μὲχρι τοῦδε εὐρεθέντες ἀναριθμητοὶ πάπυροι συνί-
στανται, ἐνὸς ἢ δύο ἐξαιρουμένων, εἰς νεκρώσιμα τυ-
πικά, καὶ οὐχὶ εἰς πραγματείας φιλοσοφίας. Τέλος,
καὶ ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι ὑπῆρξαν ποτὲ βιβλία ἀρ-
χαῖα ἀποδιδόμενα εἰς τὸν Ὄσι ἢ Ἐρμῆν, εἶναι βέ-
βαιον ὅτι οὐδὲν κοινὸν μεταξύ ἐκείνων καὶ τῶν ὅσα
καθ' ὁλοκληρίαν ἢ κατὰ μέρος ἔχομεν ἡμεῖς ἄπερ ἐ-
πλάσθησαν κατὰ τοὺς τρώτους αἰῶνας τῆς χριστιανι-
σσύνης· εἶνε δυνατόν, καὶ πιθανὸν μάλιστα τὰ ἐρημη-
τικὰ ἐκεῖνα βιβλία νὰ περιεῖχον ἀρχαίας τινὰς ἰδέας
(1), ἀλλ' αὐταὶ πνίγονται εἰς τόσας προσφατοτέρας
καὶ μάλιστα πλατωνικὰς ἰδέας, ὥστε σχεδὸν δὲν δια-
κρίνονται ἀπ' αὐτῶν ἢ Ἀλεξανδρινῆ ἐπομένως φιλο-
σοφία ἔπρεπε νὰ παραιτηθῇ τῆς παραδόσεως ἐκείνης

ἧτις τὴν κατάγει ἀπὸ τοῦ θεοῦ Ὄσι αὐτοπροσώπως,
δηλαδὴ ἀπὸ τῆς ἀρχαίας ἱερᾶς φιλολογίας τῶν Αἰ-
γυπτίων, καὶ νὰ εὐχαριστηθῇ νὰ ἀνέλθῃ μέχρι τοῦ
Πλάτωνος, ἢ τὸ πολὺ τοῦ Πυθαγόρου. Ἄλλ' ὁ Πυ-
θαγόρας καὶ ὁ Πλάτων εἶνε καὶ αὐτοὶ μαθηταὶ τῆς
Αἰγύπτου; περὶ μὲν τοῦ Πυθαγόρου οὐδὲν βέβαιον
γνωρίζεται· ὁ δὲ Πλάτων, ἂν ἀληθεύῃ ὅτι ἦλθεν εἰς
Ἡλιοῦπολιν, εἰς τοὺς ἀθανάτους τοῦ διαλόγου δὲν
φαίνεται νὰ ἔφερεν ἐξ ἐκείνης τῆς πόλεως ἄλλο εἰμῆ
μέγα σέβας πρὸς τὴν καλὴν τάξιν καὶ τὴν ἀρχαιότη-
τα τῆς Αἰγυπτιακῆς κοινωνίας, καὶ ἴσως κλίσιν τινα
πρὸς τὸν συμβολισμὸν ἢ ἐνδέχεται νὰ εἶχον ἤδη ἐμ-
πνεύσῃ τὰ μυστήρια τῆς Ἑλλάδος· ὅποταν ὁ Πλάτων
θέλῃ νὰ ἐκφράσῃ τὰς φιλοσοφικὰς του ἰδέας διὰ συμ-
βόλων μυθολογικῶν, μεταχειρίζεται μύθους Ἑλληνι-
κοὺς καὶ οὐχὶ Αἰγυπτιακοὺς οὐς φαίνεται νὰ μὴν εἶχε
γνωρίσῃ.

Ἐπομένως οἱ Ἀλεξανδρινοὶ φιλόσοφοι δὲν εἶνε δυ-
νατὸν νὰ ἔλαβον τὰς παραδόσεις τῆς Αἰγύπτου κλη-
ρονομικῶς. Ἄλλὰ τὰς ἔλαβεν ἄρα κατ' εὐθείαν παρ'
ἐκείνης; οὐδαμῶς· καὶ ὁ λόγος εἶνε ἀπλοῦς· ὁ λόγος
εἶνε ὅτι οὐδεὶς τῶν φιλοσόφων ἐκείνων ἐγνωρίζε τὴν
Αἰγυπτιακὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ἱερογλυφικὴν γραφὴν·
διότι ἂν τὰ ἐγνωρίζον, θὰ τὸ ἐφανέρωνον εἰς ἡμᾶς· ἢ
κἂν ἂν εἶχον τὴν φρόνησιν νὰ σιωπήσωσι, θὰ ἐνομιζο-
μεν ἴσως ὅτι ἔχουν μικρὰν τινα γνῶσιν αὐτῶν· ἀλλὰ
κατὰ δυστυχίαν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ὠμίλησαν περὶ
τούτου, καὶ ἐξ ὧν ὠμίλησαν ἐφάνη πᾶσα ἢ κατὰ
τοῦτο ἀμάθειά των· εἶναι ἀπίστευτον εἰς πόσον βα-
θμὸν οἱ Ἕλληνας τῆς Ἀλεξανδρείας ἐμειναν ξένοι
πρὸς τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν γραφὴν τῶν Αἰγυπτίων,
καὶ δὲν θὰ ἐδυνάμεθα νὰ τὸ ἐνοήσωμεν, ἂν δὲν εἴ-
χωμεν ἄλλα παραδείγματα περὶ τῆς περιφρονητικῆς
ἀποστροφῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ῥωμαίων πρὸς
τὴν σπουδὴν τῶν βαρβαρικῶν διαλέκτων. εἶνε δὲ βέ-
βαιον ὅτι ἐκτὸς χωρίου τινος συχνάκις ἀναφερομένου
ὑπὸ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως, καὶ ἄλλου χωρίου
ἤττον ἀποδεικτικοῦ, τοῦ Πορφυρίου, δὲν βλέπομεν οὐ-
δεὶς Ἕλληνα συγγραφεὺς νὰ ὑπενόησε ποτὲ ὅτι τὰ
ἱερογλυφικὰ ἐδύναντο νὰ ἦνε φωνητικά, δηλαδὴ νὰ
παριστῶσιν ἤχους, ὅπερ ὅμως συμβαίνει κατὰ τὰ τρία
τέταρτα· ἢ συμβολικὴ γραφὴ. ἂν καὶ κατέχουσα ὀλι-
γώτερον τόπον παρὰ ἢ φωνητικὴ ἢ εἰς τὰς ἐπιγρα-
φὰς. ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρινῶν ὡς ἡ μόνη
γραφὴ τῶν Αἰγυπτίων. ἢ ψευδὴς αὕτη δόξα εἶνε δόξα
τοῦ Πλωτίου (1) τοῦ Πρόκλου (2), τοῦ Πορφυρίου
αὐτοῦ τοῦ ἰδίου (3), καὶ τοῦ Ἰαμβλικοῦ (4) ὅστις
ὅμως καὶ ἔγραψε περὶ τῆς ἐπιστήμης τῶν Αἰγυ-
πτίων.

Ἐννοεῖται ὁ λόγος αὐτῆς τῆς τόσον διαδεδομένης
ἀπάτης· τὸ συμβολικὸν τοῦτο μέρος τῆς Αἰγυπτια-
κῆς γραφῆς ἂν καὶ τὸ μικρότερον, ἦν ὅμως ἐκεῖ-

[1] Καθὼς παραδείγματος χάριν, ἡ ἰδέα τῆς τιμωρίας τῆς ψυχῆς,
δὲ τῆς μετεμψυχώσεως [Ἐρμῆς παρὰ Στοβζίου, Β. I, κ. 52, σελ.
44]. Ἡ ἰδέα αὕτη εἶνε ὅπως Αἰγυπτιακὴ ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς
πολλῆς ἐπαναληφθείσης εἰκόνας τῆς παριστάσεως τὸν λαίμαργον κα-
ταδεδικατωμένον ὑπὸ τοῦ Ὀσίριδος; νὰ ἀναγεννηθῇ εἰς σῶμα χοίρου,
καὶ ὑπὲρ ἢ εὐρίσκειται ἱερογλυφικὸν ἐκφράζον τὴν λαίμαργον. Αἱ
κατοικίαι τῶν ψυχῶν περὶ ὧν ἀναφέρεται ἐν ἑτέρῳ τεμναχίῳ ἀποδιδό-
μενῳ εἰς τὸν Ἐρμῆν [αὐτ. 61.] φαίνονται ὡσαύτως ὡς ἔχουσαι σχέσειν
τινα μετὰ τῶν κατοικιδίων τοῦ ἄλλου κόσμου τῶν παριστωμένων ἐπι-
τῶν τάφων καὶ εἰς τὰ νεκρώσιμα τυπικά.

[1] Ενν. Τ. I'. 8, 6.

[2] Σχόλιον περὶ τοῦ Τιμαίου, Ἐκδ. Βασίλ. 35.

[3] De vita Pythagore, cap. 11, 13.

[4] De Mysteriis Egypti.

νο δι' οὐ μᾶλλον διεκρίνετο αὐτὴ τῶν λοιπῶν γραφῶν καὶ ἐλάμβανε χαρακτήρα μυστηριώδη· οἱ ἱερεῖς εἰς ὅσα ἐντελῶς ἐνεπιστεύοντο εἰς τοὺς Ἑλληνας ὑπερῷον τὴν γραφὴν ταύτην, καὶ ἡ φαντασία τῶν Ἑλλήνων ἐπλήττετο, διότι εὕρισκον ἐν αὐτῇ εἶδος γραφῆς μᾶλλον ξένης καὶ μᾶλλον διαφερούσης τῆς ἰδίας των. Ἄλλ' οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς καὶ κυρίως οἱ Ἀλεξανδρινοὶ φιλόσοφοι μὴδὲν λέγοντες περὶ τῶν ἱερογλυφικῶν γραμμάτων ἃ ἦσαν πολυαριθμότερα τῶν ἱερογλυφικῶν εἰκόνων, ἔδειξαν ὅτι δὲν ἦσαν εἰς στάσιν νὰ ἐνοήσωσιν οὐδὲ μίαν γραμμὴν τοῦ ἱερογλυφικοῦ κειμένου, στερούμενοι τῶν πλέον στοιχειωδῶν γνώσεων περὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς γραφῆς· πῶς ἐδύνατο νὰ ἀντλήσωσιν εἰς τὰς περραγμένους δι' αὐτοὺς Αἰγυπτιακὰς πηγὰς καὶ νὰ μεταφέρωσιν εἰς τὰ συγγράμματά των διδασκαλίας αἰτινες τῶ ὄντι δὲν εὕρισκονταί εἰς αὐτὰ (1) ;

Ἡ Ἀλεξάνδρεια ὁπόταν ἐγένετο Ἀραβικὴ, ἐξηκολούθησε μέχρι τινὸς νὰ ἦε Ἑλληνικὴ, διότι ἡ Ἑλληνικὴ ἐπιστῆμη διέμεινε εἰσέτι κατὰ μέρος μετὰ τῶν Ὀθωμανικῶν λαῶν, καὶ ἀπετέλει σχεδὸν ὁλόκληρον τὸν πολιτισμὸν των· μετὰ τὴν κατὰκτησιν, ὡς λέγει ὁ Κ. Αἰβρις, ἡ Ἀραβικὴ ἐπιστῆμη ἐξηκολούθησεν κατὰ τι διάστημα καιροῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπιστῆμην ἧς ἐγένετο κληρονόμος· κατὰ τὸν 9 αἰῶνα καλίφης τις κατέστησεν ἐκεῖ βιβλιοθήκην ἧς ἡ σύστασις εἶνε θεβαιοτέρα παρὰ ἡ καταστροφὴ τῆς τῶν Πολεμειῶν ὑπὸ τοῦ Ὁμέρου. Πρέπει δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ Ἀλεξάνδρεια δὲν ἀνεδείχθη ἐστία ἐπιστημονικὴ ὡς τὸ Βαγδάτιον καὶ ἡ Δαμασκός· ἀμεληθεῖτα πρὸς σύστασιν τοῦ ὑπερτερήσαντος Σταύρου, ἀνηγέρθη καὶ αὖθις ἡ πόλις αὐτὴ διὰ τοῦ ἐμπορίου, ἔχουσα πάντοτε τὴν θαυμασίαν τῆς θέσιν ὀφελήθη καὶ αὖθις ἐξ αὐτῆς ἡ Εὐρώπη καὶ αὖθις ἔλαβε παρ' τῆς τὰ ἐμπορεύματα τῆς Αἰγύπτου, τῆς Ἀραβίας καὶ τῶν Ἰνδιῶν ἢ Μασσαλίας, ἢ Βαρκελόνα, αἱ Βρῶμαι, ἢ Φλωρεντία, ἢ Γένουα, ἢ ἐνετία ἔσχον καταστήματα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ συνωμολόγησαν ἐμπορικὰς συνθήκας μετὰ τῶν Σουλτάνων τῆς Αἰγύπτου.

Διὰ τῆς δυνάμεως ἐκείνης τῆς προσγινομένης ἐκ τῆς οὐσιωδῶς δεξιᾶς θέσεως ἡ Ἀλεξάνδρεια κατέστη ἐκ νέου ὅπερ καὶ πρότερον ἦν, ὁ δεσμὸς δηλ. τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς δύσεως, τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας, ἢ Ἐνετίας ὀφείλει κατὰ μέγα μέρος τὴν σχεδὸν Ἀσιατικὴν φυσιογνωμίαν τῆς εἰς τὰς μετὰ τῆς Ἀλεξανδρείας σχέσεις της. Ἄν ἡ Ἁγία Σοφία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὁ Ἅγιος Βιτὰλ τῆς Ραβείνης ἐχρησίμευσαν ὡς ἀρχέτυπα τοῦ Ἁγ. Μάρκου, ἐκεῖναι αἱ παρακείμεναι εἰς τὸν Μέγαν πορθμὸν χარიεσσαὶ καὶ μεγαλοπρεπεῖς οἰκίαι καὶ ὧν ἡ ἀρχιτε-

κτονικὴ δὲν εἶναι βυζαντινὴ ἀλλ' ἀραβικὴ· Πόθι ἄλλοθεν δύνανται νὰ προῆλθον εἰμὴ ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας ;

(Ακολουθεῖ).

BOMBΥΞ Ο ΠΛΩΙΟΣ.

Βόμβυξ κάριος ὠνομάσθη κάμψη τις μεταξουργὸς ζῶσα ἐπὶ τῶν ἀγρίων δένδρων τῆς ἀνατολικῆς Ἀσίας. Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, Ἀγγλος τις, ἰδὼν αὐτὸν ἐν Βεγγάλῃ ὅπου ἐπικαλεῖται Τουσσὰ καὶ Γούτυ-πόκα, ἤθελε νὰ τὸν μεταφέρῃ καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην. Μετὰ τριάκοντα ἔτη, ἄλλος τις περιηγητὴς Γαλλος, ἐξερευνῶν τὰ δάση τοῦ ἰδίου ἐκείνου τόπου, παρετήρησε καὶ ἐκεῖνος τὸν βόμβυκα, καὶ ἐπεχείρησε νὰ τὸν εἰσάξῃ εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα· ἀλλ' ἐπειδὴ τότε οἱ πλείοντες μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἰνδιῶν ἠναγκάζοντο νὰ παραλλάξωσι τὸ Εὐελπι ἀκρωτήριον, ὁ διάπλους διήρκεσε περὶ τοὺς ἑνδεκα μῆνας, καὶ μόλις ἔξω δεκαεὶς βόμβυκες ὅταν τὸ πλοῖον ἐνελιμένον εἰς Βουρδίγαλα. Καὶ πάλιν ἐξ αὐτῶν τρεῖς μόνοι ἐφθάσαν ὕμεις εἰς Παρισίους, καὶ ἀπετέθησαν εἰς τὸ μουσεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας. Καὶ ἐγένετο μὲν ἡ μεταμόρφωσις, ἀλλὰ καὶ οἱ τρεῖς σκώληκες ἦσαν θήλειες.

Ἀλλὰ, παρὰ τὸ δυστύχημα τοῦτο, ἐπῆλθε καὶ δεύτερον, ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1830 ἔτους. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, πάντες, καὶ ἐπιστῆμονες καὶ τεχνῖται, καὶ ἀμαθεῖς, καὶ σοφοί, εἶχον προσηλωμένην ὄλην αὐτῶν τὴν προσοχὴν εἰς τὰ πολιτικὰ συμβάντα τὰ συνταράξαντα τὰ θεμέλια τοῦ Γαλλικοῦ Κράτους. Καὶ χρυσὸν ἄρα ἂν ἐνηθον οἱ σκώληκες τίς εἶχεν ὄρεξιν νὰ σκεφθῇ περὶ αὐτοῦ ;

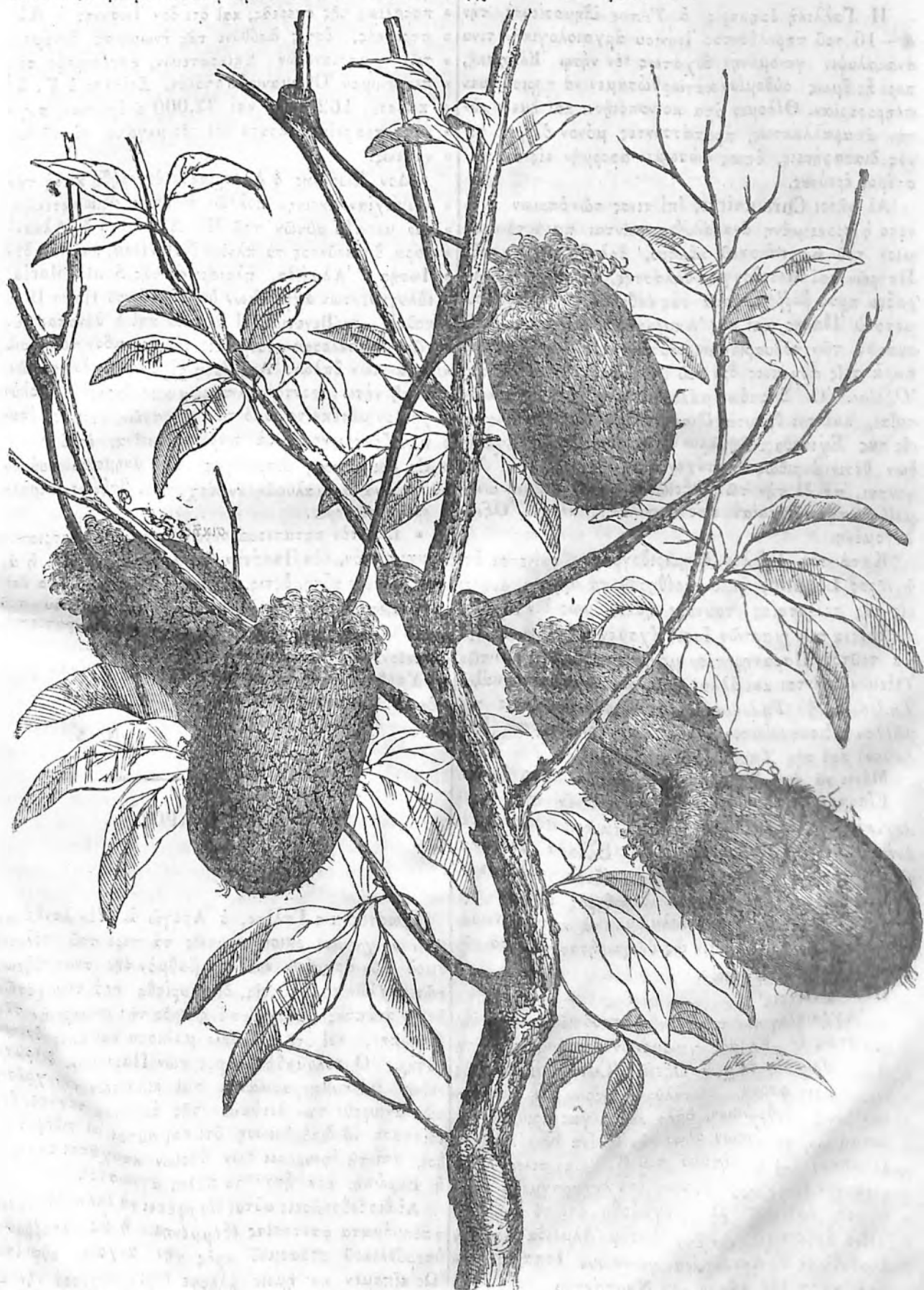
Ἐν τοσοῦτῳ, ἡ χρῆσις τῆς ἐξ αὐτῶν μεταξῆς εἰσῆχθη ἐν Ἀγγλίᾳ, πολλὰ ὑφάσματα κατασκευάζονται ἐξ αὐτῆς, καὶ θεωρεῖται ὡς στερεοτάτη. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἰνδιῶν συγκοινωνία κατέστη σήμερον συντομωτάτη, χάρις εἰς τὸν ἀτμὸν καὶ τὴν Αἰγύπτου, ἡ μετακόμισις τῶν παριῶν βόμβυκων δὲν εἶναι πλέον δύσκολος. Ἀλλὰ, τὸ οὐσιωδέστερον, οὔτε ἡ διατήρησις αὐτῶν εἶναι δύσκολος διότι, ὡς συνειθισμένοι νὰ ἐνδαιτῶνται ἐντὸς δασῶν, δὲν ἔχουσι ἀνάγκην τροφῆς ἢ καὶ περιποιήσεως ἰδιαιτέρως.

Ἡ τελευταία αὐτὴ διαβεβαίωσις ἄς μὴ φανῇ παράδοξος. Καὶ ἡ Ἑλληνικὴ καὶ ἡ Ῥωμαϊκὴ ἱστορία ὀμιλεῖ περὶ κάμψης διαιτωμένης ἐκτὸς οἰκιῶν ἐπὶ δένδρων ἀγρίων, διὰ τοῦ προϊόντος τῆς ὁποίας κατεσκευάζον ὑφάσματα ἀμφοτέρως τὰ ἔθνη ἐκεῖνα. Οἱ κάτοικοι τῆς Κέας μετεχειρίζοντο τὴν μεταξὴν σκωλήκων τροφῶν ἐπὶ κυπαρίστων, τερεβίνθων, δρυῶν καὶ μελιῶν καὶ γυνή τις μάλιστα, Παμφυλία τὸ ὄνομα, κατώρθωσε νὰ ἐξυφάνῃ δι' αὐτῆς λεπτοτάτην ἐσθῆτα.

Ἡ εἰκονογραφία τὴν ὁποίαν δημοσιεύομεν παριστᾷ

[1] Εἰς τὴν πραγματείαν τοῦ Ἰαμβλίχου περὶ τῶν μυστηρίων τῶν Αἰγυπτίων οὐδὲν ὑπάρχει Αἰγυπτιακὸν εἰμὴ μόνον ὀνόματα τινὰ θεοτήτων.

τὸν Πάριον βόμβυκα. Τὸ ἔντομον, πρὶν κλεισθῆ, φρον-
τίζει νὰ θάῃ περὶ κλῶνα δένδρου φερὸν τινα κείνον, ἢ
εἰς ὃν προσαρτᾷ τὴν κατοικίαν του, τῆς ὁποίας κα-
τασκευάζει μικρὸν κατά μικρὸν. Ἐντὸς δὲ τῆς ἀδια-
βόρου παύτης κατοικίας, οἰεῖται καὶ ζωογονεῖται
ἡρέμα ὑπὸ τῶν ζεφύρων, καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς κιν-
δύνους. Ἄς θαυμάσωμεν καὶ τὴν θαυμασίαν τῷ ὄντι
ἀρχιτεκτονικὴν εὐφυΐαν του!

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ.

Ἡ Γαλλικὴ ἐφημερίς ὁ Τύπος ἐδημοσίευσε τὴν 4—16 τοῦ παρελθόντος Ἰουνίου ἀρχαιολογικὴν τινα ἀνακάλυψιν γενομένην ἐσχάτως ἐν νήσῳ Ἑλληνικῇ, περὶ ἧς ὁμοῦς οὐδεμίαν κατωρθώσαμεν νὰ πορισθῶμεν πληροφορίαν. Θέλομεν ἄρα κοινοποιῆσαι καὶ ἡμεῖς αὐτὴν ἀπαρλλάκτως, προτάσσοντες μόνον ὀλίγας τινὰς διασαφήσεις, ὅπως δώσωμεν ἀφορμὴν εἰς ἀκριβεστεράς ἐρεῦνας.

Αἱ νῆσοι *Cursolaires*, ἐπὶ τινος τῶν ὁποίων ἐγένετο ἡ προκειμένη ἀνακάλυψις, κεῖνται παρὰ τὸ στόμιον τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, δηλαδὴ τῆς μεταξὺ Πατρῶν καὶ Μεσολογγίου θαλάσσης, ἀπέναντι τοῦ Ἀράξου πρὸς βορρᾶν, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελώου, μεταξὺ Ἰθάκης καὶ τῆς Ἀκαρνανικῆς παραλίας. Ἡ συστάς τῶν πολυαριθμῶν τούτων νησιδίων διεκρίνεται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διὰ τοῦ ὀνόματος Ἐχινάδες καὶ Ὀξειαί. Ὁ Στράβων μάλιστα λέγει ὅτι αἱ τελευταῖαι, καὶ τοὶ ἔχουσαι ἴδιον ὄνομα, περιλαμβάνοντο εἰς τὰς Ἐχινάδας. Σήμερον δὲ τὰ μὲν τῶν Ἐχινάδων θέσιν ἀκριβῶς κατέχοντα νησιδία Σκρόφαι λέγονται, τὰ δὲ τῶν Ὀξειῶν Κουρτζολάραι, ὧν ἡ μείζων τὴν ἀρχαίαν εἰσέτι φυλάττει κλήσιν Ὀξειὰ λεγομένη.

Κατὰ τὸν Γάλλον ἐφημεριδογράφον, φαίνεται ὅτι ἡ νῆσος *Leontio*, ὅπου εὐρέθησαν τὰ ἀρχαῖα, ἀνήκει εἰς τὰς τελευταίας ταύτας· ἡμεῖς ὁμοῦς δὲν εὐρομεν εἰς οὐδένα τῶν χαρτῶν ὅσους ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὸ ὄνομα τοῦτο. Παρατηρητέον μόνον ὅτι πρὸς βορρᾶν τῶν Ὀξειῶν κεῖνται καὶ ἄλλαι νῆσοι καλούμεναι τὸ πάλαι *Τηλεβοαί* ἢ *Τηλεβοῦδες* καὶ *Ταριαι*, ὧν, ὡς τὴν μᾶλλον ἀξιοσημείωτον ἀναφέρομεν τὴν *Κάρνον* (*Κάλαμον*) καὶ τὴν *Ταριοῦν* (*Μεγανῆσι*).

Μένει νὰ ἐπιφέρωμεν καὶ τελευταίαν παρατήρησιν.

Εἶπομεν ὅτι ἡ ἀνακάλυψις ἐγένετο ἐν νήσῳ Ἑλληνικῇ· ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ νῆσοι ὧν ἐμνημονεύσαμεν δὲν ἀνήκουσιν ὅλαι εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ Ἴόνιον Κράτος, ὡς διςχυρίζετο τοῦλάχιστον πρὸ ἐνὸς ἔτους ἐν Σαλαμῖνι ὁ φοβερός στόλος τῆς Μεγάλης Βρετανίας, δὲν τολμῶμεν νὰ κατακρίνωμεν τὴν ἡμετέραν Κυβέρνησιν ὡς ὀλιγωρήσασαν κατὰ τὴν ἀπαγωγὴν τῶν ἀρχαίων.

Ἴδου ἡ εἰδήσις·

« Ἀρχαιολογικὸν τι γεγονός ἐσπουδαιότατον συνέβη » ἐσχάτως ἐν Ἑλλάδι· γενομένων ἀνασκαφῶν ἐν τῇ » νήσῳ *Leontia* ἐκ τῶν Ὀξειῶν (*Cursolaires*) πρὸς » θεμελίωσιν φάρου, ἀνεκαλύφθη τάφος ἐνῶ εὐρέθη- » σαν ὅσθα ἀνθρώπων, ὅπλα καὶ μέγας ἀριθμὸς νο- » μισμάτων, φερόντων ὄλων τὴν εἰκόνα Καρόλου τοῦ » Πέμπτου καὶ Φιλίππου τοῦ Β'. Ἐπὶ τινος λίθου » κειμένου ἐντὸς τοῦ τάφου ἦτο κεχαραγμένη ἐπι- » γραφὴ λατινικῇ, ἐξ ἧς ἐγνώσθη ὅτι τὸ μνημεῖον » ἐκεῖνο ἀνήκειν εἰς τὸν δὸν Ἰωσήφ Ἀλμείδα καὶ τὸν » Λουδοβίκον δ' Ἀλκαντάρρα, γενναίους Ἰσπανοὺς πε- » σόντας κατὰ τὴν μάχην τῆς Ναυπάκτου.

» Γνωστὸν ὅτι ἡ ναυμαχία αὕτη, ἣτις ἐπενήργησε » τὰ μέγιστα ἐπὶ τῶν τυχῶν τοῦ χριστιανικοῦ κό- » σμου, συνεκροτήθη τὴν 5 Ὀκτωβρίου 1571 ἐν » τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ, μεταξὺ τῶν Ὀξειῶν καὶ τῆς » παραλίας τῆς στερεᾶς, καὶ ὅτι δὸν Ἰωάννης ὁ Αὐ- » στριακός, ὅστις διεύθυνε τὰς ἠνωμένας δυνάμεις » τῶν χριστιανικῶν Ἐπικρατειῶν, κατέστρεψε τὸν » περιώνυμον Ὀθωμανικὸν στόλον. Σελίμης ὁ Γ'. ἀ- » πώλεσε 162 πλοῖα καὶ 32,000 ἀνθρώπων, συγ- » καταστραφείσης ἑκτοτε καὶ τῆς μεγάλης αὐτοῦ δυ- » νάμεως.

» Δὸν Ἰωάννης ὁ Αὐστριακός ἐστερήθη κατὰ τὴν » ναυμαχίαν ἐκείνην πολλῶν ἀνδρείων ἀξιωματικῶν, » καὶ μεταξὺ αὐτῶν τοῦ δὸν Λουδοβίκου δ' Ἀλκαν- » τάρρα, διοικούντος τὸ πλοῖον *Natividad*, καὶ τοῦ δὸν » Ἰωσήφ δ' Ἀλμείδα, πλοιάρχου τῆς *Santa Maria*, » εὐλογηθέντων ἀμφοτέρων ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πάπα Πίου » τοῦ Β'. ἐν Βενετίᾳ. Ἡ ἀνδρεία καὶ ὁ θάνατος αὐ- » τῶν συνετέλεσαν σφόδρα εἰς τὸν θρίαμβον τῶν χρι- » στιανικῶν ὄπλων. Ἀνηγέρθη δὲ πρὸς τιμὴν αὐτῶν, » ἐν τῇ νήσῳ *Λεοντία*, μνημεῖον κατεδαφισθὲν πολὺν » χρόνον μετέπειτα ὑπὸ τῶν πειρατῶν, ὅτινες, ἐπι- » πολάζοντες κατὰ τὰ παράλια ἐκεῖνα, ἐπιδίδονται » εἰς ἀδιακόπους διαρπαγὰς. Τοῦ μνημείου τούτου » λείψανα ἀνεκαλύφθησαν ἐσχάτως, βαθείως κείμενα » ἐντὸς τῆς γῆς.

» Εἰς τὸν κατασκευάζοντα τὸν φάρον Αὐστριακὸν » μηχανικὸν, τὸν Ἰππότην Ἀμάσσην, ὀφείλεται ἡ ἀ- » νακάλυψις αὕτη, ὅστις, συναγαγὼν τὰ πολύτιμα λεί- » ψανα, ἐπεβίβασεν αὐτὰ ἐπὶ τινος ἀτμοπλοίου τοῦ » *Λύυδ*, ὅπως κοσμήσῃ τὸ ἐν Βιέννᾳ αὐτοκρατορικὸν » μουσεῖον. »

Ἐπιθέτομεν, μετὰ τὰς λεπτομερείας ταύτας, ὅτι ἡ εἰδήσις δὲν εἶναι ψευδής.

N. Δ.

Ο ΝΕΟΣ ΙΚΑΡΟΣ.

Γνωστός τις Γάλλος, ὁ Ἀραγῶ ἀν δὲν λανθάνω- » μαί, ἀνιχνεύων ἐπιστημονικῶς τὰ περὶ τοῦ πολιτι- » σμοῦ τῶν ἀρχαίων καὶ τὸν βαθμὸν τῆς ἀναπτύξεως » τῶν τεχνῶν παρ' αὐταῖς, διςχυρίσθη πρὸ τινῶν ἐτῶν » ὅτι ἡ ἀνάπτυξις αὕτη ἦτο ἴση πρὸς τὴν σημερινὴν τῆς » Εὐρώπης, καὶ ὅτι πολλάκις μάλιστα καὶ ὑπερέβαινε » αὐτήν. Ὁ πολυμαθὴς σοφὸς τῶν Παρισίων, διερμη- » νεύων διὰ συμπερασμάτων καὶ εἰκασιῶν τὴν χρῆσιν » τῶν ἀνευρεθέντων λειψάνων τῆς ἀρχαίας τέχνης, δὲν » ἐδίστασε νὰ διαβεβαιώσῃ ὅτι καὶ αὐταὶ αἱ σιδηραὶ ὀ- » δοί, ἐπὶ τῇ ἐφευρέσει τῶν ὁποίων καυχᾶται σήμερον » ἡ Εὐρώπη, δὲν ἦσαν τὸ πάλαι ἄγνωστοι.

Αἱ διαβεβαιώσεις αὐταὶ δὲν πρέπει νὰ ἐκληρωθῶσιν ὡς » ἀποκρήματα φαντασίας ἐξημμένης, ἢ ὡς ἀπόβροικον » ὑπερβολικοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἀρχαίαν εὐφυίαν. » Ὡς εἶπομεν καὶ ἡμεῖς ἄλλοτε περιγράφοντες τὴν ἔ-

Ο ΤΑΣΣΟΣ.

ριππον αεροπορίαν τοῦ Πουατεβίνου (1), ἐκαγχάζομεν ὅτε, μειράκια ἔτι, ἀναγιώσκοντες δημόδη τινὰ βιογραφίαν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, ἐβλέπομεν αὐτὸν ποντοποροῦντα ἐντὸς κιβωτίου ἐξ ὕλου. Καὶ ὅμως, δὲν καταβαίνομεν σήμερον καὶ εἰς τοὺς μυχούς αὐτοῦ τῆς θαλάσσης διὰ τοῦ ὑποβρυχίου κώβωνος χωρὶς νὰ στερηθῶμεν ἀέρος, χωρὶς καὶ νὰ βαρθῶμεν τὴν πτέρναν; Αἱ ἐπὶ ἵππων καὶ ὀχημάτων μετεωροπορία: καθ' ἑκάστην ἐπαναλαμβανόμεναι ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικὴν, δὲν ἀνεθυμίζουσι τὸν μῦθον τοῦ Βελλερεφόντου;

Ἄλλ' ἐπὶ τέλους ἀπέκειτο εἰς τὸ 1851 νὰ ἀναδείξῃ ἀλιθῆ καὶ τοῦ Ἰάκου τὸν μῦθον. Ἀνθρώπος διέσχισε κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον, τοὺς αἰθέρας, ὅχι δι' αεροστατικῆς μηχανῆς, ἀλλὰ διὰ ΠΤΕΡΩΝ, ὡς ὁ Δαίδαλος καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ!

Ἰδοὺ τί γράφουσιν αἱ Ἰσπανικαὶ ἐφημερίδες:

« Χθές, πλήθος ἄπειρον ἦτο συνηγμένον εἰς Πράδον. Ἐπρόκειτο περὶ θεάματος τοιοῦτου ὁποῖον δὲν ἐβάνη πώποτε. Πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν, ὅλοι τῆς πόλεως οἱ τοῖχοι ἦσαν ἐσκευασμένοι διὰ προγραμματῶν δι' ὧν εἰδοποιεῖτο τὸ κοινὸν ὅτι τὴν 8 (20) Ἰουνίου, ἡ Κυρία Ἰωάννα Περὲξ, νέα κόρη ἐκ Βαρκίνου (Barcelone), ἐμελλε νὰ πετάσῃ εἰς τὸν ἀέρα, 200 μέτρα ὑπεράνω τῆς γῆς, καὶ νὰ περιέλθῃ 400 μέτρων διάστημα Περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ συρροὴ τῶν θεατῶν ἦτο μεγίστη.

» Τὴν 4 μ. μ. ἐνῶ ἡ θερμότης εἶχε φθάσει εἰς τὸν 30 βαθμὸν, ἡ Κ. Ἰωάννα Περὲξ ἐπεχείρισε τὴν ἐπικίνδυνον πτήσιν. Ἡ δοκιμὴ ἐπέτυχε θαυμασιῶς. Ἡ νέα ἀνέστη εἰς ὕψος ἀνώτερον μάλιστα τοῦ προκηρυχθέντος, καὶ διέτρεξε ΠΤΕΡΥΓΙΖΟΥΣΑ τὰ δύο σχεδὸν τρίτα τοῦ διεξοδικοῦ περιπάτου τοῦ Πράδου. Ἀδύνατον νὰ περιγράψωμεν τὴν ἔκστασιν τοῦ πλήθους, ἰδόντος γυναῖκα πολύσαρκον μόλις κινουμένην ἐπὶ τῆς γῆς, πλανωμένην εἰς τοὺς ἀέρας. Ἐάν τοῦτο συνέβαινε τὸν μεσαίωνα, ἡ Ἰωάννα Περὲξ ἤθελε βεβαίως παραδοθῆ εἰς τὸ πῦρ ὡς μάγος.

» Καὶ τοὶ ἐπιθυμῶν νὰ περιγράψω τὴν θαυμασίαν μηχανὴν δι' ἧς περιεφέρτετο μετέωρος ἡ Ἰωάννα, ἀδυνατῶ νὰ ἐκπληρώσω τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην, διότι δὲν ἐπετρέπη εἰσεῖτι εἰς τὸ δημόσιον ἢ ἐπιθεώρησις τῶν πτερύγων.

» Γνωρίζω μόνον ὅτι τὸ μήκος τῶν πτερῶν ἦτο τεσσάρων ἢ πέντε μέτρων, καὶ ὅτι ἦταν συγκεκολλημένα διὰ συνδέσμων τότε εὐλυγίστων, ὡστ' ἐκινουῦντο μετὰ μεγίστης εὐκολίας, καὶ ἐξέπεμπον κρότον ὡς τὰ τῶν μεγάλων ἀνεμομύλων. Καθ' ὅλην τὴν Μαδρίτην δὲν γίνεται λόγος εἰμὴ περὶ τῆς τεραστίας ταύτης δοκιμῆς, ἥτις θέλει ἐπαναληθῆ καὶ ἀπόψε.»

N. Δ.

Οὐδενὸς ἀνθρώπου ἴσως ἢ τύχη ἀπέδειξεν ἐναργέστερον πόσῃ πικρίαν ἔχει ὁ ὅπλος τῆς ποιητικῆς δάφνης, ὅσον τοῦ Τορκουάτου Τάττου, ὅστις ἐγεννήθη ἐν Σορέντω. πόλει τῆς Νεαπόλεως, τὴν 11 Μαρτίου, 1544. Ἡ ποιητικὴ εὐφυΐα ἤρχισε νὰ λάμπῃ ἐν αὐτῷ ἀπὸ τῆς πρώτης αὐγῆς τῆς ζωῆς του, καὶ ἑπταετῆς μόλις ἦτον, ὅταν πρῶτον ἐστιγχύρρησεν. Ὁ πατήρ του, Βερνάρδος Τάττος, ἦτον γραμματεὺς τοῦ Σάν-Σεβερίνου, πρίγκιπος τῆς Σαλέρνης, ὅστις, ὅταν ὁ Βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως ἠθέλησε νὰ εἰσάξῃ τὴν ἱεροκισίαν εἰς τὴν ἐπικρατείαν του, ἀπεφάσισε ν' ἀποταυθῆ πρὸς Κάρολον τὸν Πέμπτον, ἐπικαλούμενος τὴν ἐπέυβχτιν του πρὸς διακώλυσιν τῆς τυραννικῆς ταύτης πράξεως καὶ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς Ἰταλικῆς ἐλευθερίας. Ὁ πρίγκιψ φαραθείς, κατεδικάσθη εἰς θάνατον, καὶ μόλις ἐτάθη διὰ τῆς φυγῆς. Μετ' αὐτοῦ δ' ἠναγκάσθησαν νὰ φύγωσιν, ἐπίσης καταδικασθέντες, οὐ μόνον ὁ Βερνάρδος, ἀλλὰ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Τορκουάτος, καὶ τοὶ μόλις ἑννέα ἐτῶν τὴν ἡλικίαν, καὶ εἰς τὴν Ῥώμην, ὅπου κατέρυγον, τὸ μειράκιον ἔκρουσε διὰ τῶν βρεφικῶν χειρῶν του ἐκδικήτριαν λύραν, καὶ ἔψαλε τὸν διωγμὸν των, παραβαλὼν ἑαυτὸ πρὸς τὸν Ἀσκάνιον, τὸν δὲ πατέρα του πρὸς τὸν Αἰνεῖαν.

Ἐκεῖθεν ἐστάλη εἰς Παταύιον νὰ σπουδάτῃ τὰ νομικὰ, καὶ ἔλαβε δίπλωμα φιλοσοφίας καὶ θεολογίας. Ἄλλ' ὁ οἶστρος τὸν ἐκυρίευσεν, καὶ δεκαεπταετῆς ἐποίησε τὸν Ῥινάλδον, ποίημα ἐπικόν, προσδοπητῆσαν τὴν Ἱερουσαλήμ. Ὁ πατήρ του ὅμως ἐπεθύμει νὰ τὸν ἰδῆ εἰσελθόντα εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον, καὶ κατὰ τὸ εἰκοστὸν πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας του τὸν ἐπεμψε πρὸς Ἀλφόνσον, τὸν Δουκά τῆς Φερράρας, ὅστις ἀναγνωρίσας ἐν αὐτῷ ἔσροχον εὐφυΐαν, τὸν ὑπεδέχθη φιλοφρονέστατα εἰς τὸ παλάτιόν του, καὶ πάσας αὐτῷ παρασχῶν τὰς ἀνάσεις, τῷ ἐπέτρεψε νὰ παραδοθῆ ἀπερίσπαστος εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν μουσῶν. Οὕτω κατὰ τὸ εἰκοστὸν δεῦτερον τῆς ἡλικίας του ἔτος ἤρξατο τῆς συντάξεως τῆς Ἐλευθερωθείτης Ἱερουσαλήμ, τοῦ ἀμιμήτου τούτου ἀριστουργήματος τοῦ Ἰταλικοῦ Παρνασσῶ, ἐν ᾧ τότε λαμπρῶς ὑμνησε τὰ κατορθώματα τῶν σταυροφόρων ὑπὸ Γοδοφρείδον τὸν Βουλλιῶνα, καὶ ἐντέχνως περιέπλεξε καὶ τὸν ἔπαινον τοῦ προστάτου αὐτοῦ Ἀλφόνσου, πολλαπλάσια ἀποδοὺς αὐτῷ διὰ τῆς ἀθανασίας τὰ ξένια.

Ἄλλ' ἡ ποίησις δὲν ἀπερρόφα μόνη πάσας τὰς ψυχικὰς του δυνάμεις, ἢ καὶ ἡ μούσα ἥτις τὸν ἐνάπνεε δὲν κατόκει μόνον τοὺς οὐρανοὺς. Ἡ φλογερὰ του καρδιά ἐξήρθη ὑπὸ ἔρωτος πρὸς τὴν ἀδελφὴν τοῦ εὐεργέτου του, πρὸς τὴν ἡγεμονίδα Ἐλεονώραν, καὶ τὸ μυστικὸν τοῦτο παθος, τὸσον ἰσχυρότερον ὅσον μάλλον ἠναγκάζετο νὰ τὸ καταστέλλῃ καὶ νὰ τὸ ἀποκρύπτῃ ἀπὸ πάντας καὶ σχεδὸν ἀπὸ ἑαυτὸν, κατεδιβρωσκε τὴν καρδίαν του ἥτις τὸ ἐνέκλειε, καὶ ἐτάραττε τὸν νοῦν του ὅστις ἐξεπλήττετο πρὸς αὐτὸ. Ὁ

δοῦξ τὸν ἡγάπα καὶ τὸν ἐλυπεῖτο, καὶ ὅταν ὑπενόησε τὴν ἀκούσιον τόλμην του, ἐπροσπάθησε νὰ τὸν ἱκτρέυσῃ, δι' ὃ ἐπέμψε τὸν γραμματεῖα του, ἄνδρα προβεβηκότα καὶ σεβάσμιον, ἀλλ' ἄγαμον αὐτὸν τὸν ἴδιον, νὰ τὸν προτρέψῃ νὰ νυμφευθῇ. « Ὁὐ νυμφευθῶ, εἶπεν ὡς χαριετιζόμενος καὶ πικρῶς μειδιῶν ὁ ποιητής, ὅταν μοὶ δώσῃς τὴν θυγατέρα σου. Ὁ δοῦξ τότε τὸν ἐμάχρυνεν ἐπιτηδείως, καὶ τὸν ἐπέμψε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Λουδοβίκου, πρέσβειως διορισθέντος τοῦ Πάπα, εἰς τὰ Παρίσια, ὅπου Κάρλος ὁ Θ' τὸν ἐδέχθη μετὰ μεγάλης φιλοφροσύνης. Ἀλλ' ἡ ἀπουσία αὐτοῦ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἴακιν, ἤξανε ἐξ ἐναντίας τὴν βράσανόν του, δι' ὃ ἐσπευσε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Φεβέρραν. Ὁ δοῦξ ὅμως τὸν ἐδέχθη ψυχρῶς, καὶ τοῦτο κατεσπάραξε τὴν εὐαίσθητον ψυχὴν τοῦ ποιητοῦ. Ἀλλὰ καὶ ὁ φθόνος, αὐτὸς ὁ ἔρπων πάντοτε κατόπιν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, τὸν κατέτρεχε καὶ αὐτὸς, καὶ ἀγενεῖς ἀντίζηλοι τὸν διέβαλον πρὸς τὸν Δοῦκα, ὅστις τὸν ἐφυλάκισε. Τότε βλέπων τοῦ εὐεργέτου του τὴν πρὸς αὐτὸν δυσμένειαν, τῶν ἐχθρῶν του τὴν κακίαν, τῶν φίλων του τὸν ψυχρὸν οἶκτον, καὶ ἐκείνης, ἧτις ἦν ἡ ἐπίγειος θρησκεία του τὴν ἀδιαφορίαν, διότι οὔτε ἦτον κἀν δυνατόν νὰ ὑποπτεύσῃ τὸ παράτολμον πάθος του, ὁ Τάσος ἠσθάνθη ταραττομένας τὰς φρένας του, καὶ ἀποδράς τῆς φυλακῆς, ἔφυγε τῆς Φεβέρρας, ἐπλανήθη ἄγνωστος, πτωχός, βρακενδύτης, ἡμίγυμνος καὶ πολλὰκις ἄσιτος, θῦμα τοῦ ἀχαιλιώτου αἰσθήματός του καὶ τῆς φλογερᾶς φαντασίας του, καὶ κατέφυγε τέλος εἰς τὴν πατρίδα του τὸ Σόρεντον, πρὸς τὴν ἀδελφὴν του, ἧτις τὸν ὑπεδέχθη καὶ τὸν ἐπεριποιήθη μετὰ πάσης φιλοστοργίας, καὶ τῷ παρέσχε πᾶσαν ἀνάπαυσιν. Ἀλλ' ἡ καρδία του ἀνάπαυσιν δὲν ἐγνώριζεν, ἐστέναζε διὰ τὴν Φεβέρραν, καὶ μετὰ τινῶν μηνῶν διαμονὴν εἰς Σόρεντον, ἐπέστρεψε πάλιν πρὸς τὸν Δοῦκα. Ἀλλ' ἐνταῦθα εἶχεν ὑπερισχύσει τῶν ἐχθρῶν του ἡ γνώμη, ὅτι ἡ ποιητικὴ φλόξ εἶχε πλέον σβεσθῆ ἐντός του, ὅτι δὲν ἦτον ἱκανὸς οὐδὲν νὰ παραγάγῃ ἄξιον λόγου, καὶ ὁ Δοῦξ, θεωρῶν αὐτὸν ἄχρηστον τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν δόξαν του, πεισθεὶς δὲ ὅτι ἔπαυσε σωματικῶς καὶ διανοητικῶς, τὸν παρεκίνησε μεθ' ὑβριστικῆς συμπαθείας νὰ παραιτηθῇ τῆς ἐπιπόνου ἐργασίας, νὰ δοθῇ εἰς βίον ἄνετον, ὃν ὑπέσχετο νὰ τῷ προμηθεύσῃ, καὶ νὰ παραδοθῇ εἰς ἐπίσκεψιν ἱατρῶν. Ὁ Τάσος, προσβεβλημένος τότε τὴν φιλοτιμίαν, τεταπεινωμένος, παραγνωριζόμενος, ψυχρότητα ἀπαντῶν καὶ εἰρωνίαν, ὅπου αὐτὸς ἔφερε καρδίαν ζέουσαν ὑπὸ τῶν ἰσχυροτέρων αἰσθημάτων, ἀπῆλθε θρησῶν πρὸς τὸν Δοῦκα Οὐρβίνον, ὅστις τὸν προσεκάλει, ὅστις ὅμως πρὶν τὸν δεχθῆ εἰς τὴν αὐλήν του, τὸν κατέκλεισεν εἰς νοσοκομεῖον, ὅπου ὀλίγου δεῖν ἐστερηθῆ ἐντελῶς τῶν νοσητικῶν του δυνάμεων. Ἀπαξ μετὰ σφοδρὸν πυρετὸν, ἐκήρυξεν ὅτι ἡ παναγία καὶ ὁ ἅγιος Σχολαστικὸς τῷ ἐπέφρασαν φέροντες τῷ τὴν ἴακιν, ἀλλ' αἱ θύραι τῆς φιλανθρώπου εἰρηκτῆς του τῷ ἠνεώχθησαν μόνον κατα τὸ ἔτος 1582 κατὰ μεσιτείαν τοῦ Δουκὸς Βικεντίου τοῦ Γονζάγου, καὶ ἀπεσῦρθη εἰς Νεάπολιν, ὅπου τέλος ἔζησε τινὰ ἔτη ἡτυχος καὶ εὐδαίμων, διότι ἡ καρδία του εἶχεν ἐξαντληθῆ ἀποτε-

ρωθεῖσα, διότι συγχρόνως ὁ φθόνος εἶχε κορεσθῆ ἐκπληρώσας τὸ ἔργον του, πείσας τὴν Ἰταλίαν, ὅτι ὁ Τάσος ἦτον κακὸς ποιητής, πείσας τὴν φήμην νὰ τὸν λητμονήσῃ, καὶ νὰ παύσῃ προσάγουσα αὐτῷ τὸν λαμπρὸν ἀλλ' ἀκάνθινον στέφανον!

Ἀλλ' ἂν τὸ κοινὸν τῶν ἀνθρώπων, σκοτιζόμενον πολλὰκις ὑπὸ προλήψεων, παραγνωρίζῃ τὴν μεγαλοφυίαν, ὑπάρχουσιν ὅμως εὐγενέστεραι τινὲς φύσεις, εἰς ἃς δέδοται ἄγνωστον νὰ τὴν προκαλῶσι, κρυπτομένην νὰ τὴν ἀνακαλύπτωσιν, ἀδικιουμένην νὰ τὴν τιμῶσιν. Οὕτως ὁ Πάπας Κλήμης ὁ Ζ' μὴ λητμονήσας τὸν μέγαν ἄνδρα διότι ὑπὸ τῶν ἄλλων παρεμειλίτο καὶ περιεφρονεῖτο, τὸν μετεκάλεσεν εἰς Ῥώμην, προτιθέμενος νὰ τὸν στεφανώσῃ καὶ νὰ τῷ παρασκευάσῃ ποιητικὸν θρίαμβον. Εἰς ἐνὸς μιλίου ἀπόστασιν ἀπὸ

τῆς πόλεως ὑπεδέχθησαν τὸν ποιητὴν, οἱ δύο καρδινάλιοι Ἀλδοβρανδῖνοι, ἀνεψιοὶ τοῦ πάπα, μετὰ μεγάλης συνοδείας ἱερέων καὶ μεγιστάνων. Ὁ δὲ Κλήμης, ὅταν ἦλθε πρὸς αὐτὸν ὁ Τάσος, « Ἐπιθυμῶ, τῷ εἶπε, νὰ τιμήσῃς τὸν στέφανον τῆς δάφνης, ὅστις τιμᾷ ὅσους τὸν λαμβάνουν. Καὶ οἱ δύο καρδινάλιοι ἀνεδέχθησαν νὰ διατάξωσι τὰ τῆς στέψεως ἐπὶ τοῦ Καπιτωλίου. Ἴδου πῶς ἡ πομπὴ αὕτη εἶχεν ἐκτελεσθῆ δύο αἰῶνας πρὸ τοῦ Τάσου, καὶ πρὸς ἄλλον μέγαν ποιητὴν, ὅστις ἦτον τότε ἡ δόξα τῆς Ἰταλίας, πρὸς τὸν Πετράρχαν. Ἀπὸ τῆς πρωίας τῆς ἡμέρας τοῦ Πάσχα αἱ σάλπιγγες ἀντήχησαν καθ' ὅλην τὴν πόλιν τῆς Ῥώμης, ἀναγγέλλουσαι τὴν ἐπίσημον τελετήν. Μετὰ ταῦτα δ' ὁ Πετράρχας ἀνέβη εἰς τὸ Καπιτώλιον, προπορευομένων δώδεκα ἐφήβων δεκαπενταετῶν ἐκ τῶν εὐπατριδῶν τῆς πόλεως, πορφυρᾷ ἐνδεδυμένων, καὶ ἀδόντων ἔπη τοῦ ποιητοῦ. Αὐτὸς δὲ,

φέρων στολήν ἢ ἰδωρήτατο αὐτῶ ὁ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως, ἐπορεύετο μεταξύ τῶν ἐπιστημοτέρων Ρωμαίων, ὄλων πρασινοφορούντων. Μετ' αὐτὸν δ' εἶπετο ὁ Ὀρσος, κόμης Ἀγουιέρης, τότε βουλευτὴς τῆς Ρώμης, συνδεδεμένος ὑπὸ τῶν πρωτίστων τοῦ συμβουλίου. Ἀρ' οὐδὲ πάντες ἔλαβον τὰς θέσεις των, ὁ Πετράρχας, κληθεὶς ὑπὸ κήρυκος, ἀνέστη, καὶ βραχεία ὀμιλήσας εἰς τὴν ἀμύγυριν, ἀνέκραξε τρίς, ζήτω ὁ Ρωμαῖος λαός! ζήτω ὁ βουλευτής! ὁ θεὸς διαφυλάττω αὐτοὺς ἐν ἐλευθερίᾳ! Μετὰ τὴν δημηγορίαν ἐγονάτισεν ἔμπρὸς τοῦ βουλευτοῦ, ὅστις ὀλίγα καὶ αὐτὸς ὀμιλήσας, ἔλαβεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς του στέμμα δάφνης, καὶ τὸ ἐπέθεσεν εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Πετράρχου, εἰπὼν α ὁ στέφανος, ἀμοιβὴ τῆς ἀξίας. Ἔπειτα ὁ Πετράρχας ἐπέφερεν ὠραῖον ποιημάτιον περὶ τοῦ λαοῦ τῆς Ρώμης, μὴ ἐκδοθῆν ἐν τῇ συλλογῇ τῶν ποιημάτων του, καὶ ὁ λαὸς πολλακίς ἐπεκρότησεν ἀνευφημῶν: ζήτω τὸ Καπιτώλιον καὶ ὁ ποιητής! Μετὰ ταῦτα δὲ συνωδεύθη ὁ Πετράρχας ἐν παρατάξει εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἀγίου Πέτρου, ὅπου εὐχαριστήσας τὸν θεὸν διὰ τὴν γενομένην αὐτῷ τιμὴν, ἀπέθεσε τὸν στέφανον ὅπως συγκαταριθμηθῆ μετὰ τῶν ἀναθημάτων, καὶ ἀναρτηθῆ εἰς τὸν θόλον. Ἐπὶ τέλους δὲ τῶ ἐνεχειρίσθη τὸ δίπλωμα φέρων, μετὰ κολακευτικώτατον πρόλογον, ὅτι ὁ Πετράρχας ἐγένετο ἀξίος τοῦ τίτλου ποιητοῦ καὶ ιστορικοῦ ὅτι ὡς ἰδιαιτέρον παράσημον τῆς ποιητικῆς του ἀξίας τῶ ἀνεδέθη στέφανος δάφνης ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ τῶ ἐδόθη καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως καὶ παρὰ τοῦ δήμου τῆς Ρώμης πληρεστάτη ἀδεία ἐν τῇ ποιήσει καὶ ἱστορίᾳ ν' ἀναγινώσκῃ, νὰ συζητῇ, νὰ ἐξηγῇ τ' ἀρχαῖα βιβλία, νὰ συντάτῃ νεώτερα, νὰ συγγράφῃ ποιήματα, καὶ νὰ φαίνεται καθ' ὅλας τὰς ἐπισήμους περιστάσεις ἐστεμμένος στέφανον δάφνης, ἢ φηγοῦ ἢ μυρσίνης, καὶ φορῶν τὴν ποιητικὴν στολήν· τέλος δὲ τῶ ἐδόθη ἡ πολιτογράφησις ἐν Ρώμῃ, καὶ πᾶσαι αἱ μετ' αὐτῆς συνδεδεμέναι προνομίαι.

Τοιαύτη ἦν ἡ τελετὴ ἣτις παρεσκευάζετο καὶ διὰ τὸν Τάσσο· ἀλλ' ὡς ἐὰν ἡ τύχη συνετάττετο μετὰ τῶν σθονούντων αὐτὸν, ὁ ποιητὴς ἠσθένησεν ἐν τῶ μεταξύ, καὶ ἀπέθανε τὴν προτεραίαν τῆς διὰ τὴν στέψιν προσδιορισθείσης ἡμέρας, τὴν 15 Ἀπριλίου 1595, εἰς ἡλικίαν ἐτῶν ἐνός καὶ πενήτηκοντα. Ὁταν ἠσθάνθη ὅτι ἤγγιζεν ἡ στιγμή τοῦ θανάτου του, μετεκομίσθη κατ' αἰτησίαν του εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ ἀγίου Ὀνουφρίου, ὅπως ἔχη προχείρους τὰς πνευματικὰς βοηθείας. Ἐνεταφιάσθη δὲ ἀνευ πομπῆς, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του, ἀλλ' ὁ Καρδινάλιος Βιβυλάκης τῶ ἀνήγειρε μετὰ ταῦτα μνημεῖον ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ἐν ἣ ἀπέβίωσεν.

Ὁ Τάσσος ἦτον ἀναστήματος ὑψηλοῦ, ἀναλόγου καὶ εὐθυτενοῦς, εὐρωστος δὲ τῶ σῶμα, καὶ ἀντέχων εἰς πάσας τὰς σωματικὰς ταλαιπωρίας. Τὸν λόγον εἶχεν ἀπάραχον, ὀλίγον παθαινόμενον, ψυχρὸν καὶ ὄχαριν μᾶλλον, καὶ εἰς τὰς δημηγορίας του ἐπετύγχανε διὰ πραγματικῶν ἀποδείξεων, οὐχὶ διὰ φητορίας. Κατὰ τὰ ἄλλα δὲ ἦτον ἀγαθὸς συγγενῆς,

θερμὸς φίλος, ἐνάρετος ἄνθρωπος, καὶ ὑπὲρ ποιητὴν συγκαταβατικὸς καὶ εὐπροσῆγος· προσέτι δὲ ἀλιγάρκης, καὶ μὴ θέλων νὰ δεχθῆ οὐδὲν ὑπὲρ τὸ ἀπολύτως εἰς αὐτὸν ἀναγκαῖον. Πρὸς τὰ προϊόντα τῆς μούσης του δυσαρτεῖτο πάντοτε, πρὸς δὲ τὴν τύχην του, οἷα δήποτε καὶ ἂν ἦτον, οὐδόλως δυσανασχετεῖ.

Ἐκ τῶν συγγραμμάτων του τὸ πρότιστον εἶναι ἡ ἐλευθερωθεῖσα Ἱερουσαλήμ, ἡ μεγάλη ἐποποιεῖα τῆς σταυροφορίας, ἐντεχνον καὶ μεγαλοφυῆς προῖον, ἐνοῦν τὸ ὕψος μετὰ τῆς χάριτος, σωφρονικῆς καὶ συνδέον ἐντέχνως τερπνὰ ἐπεισόδια, κροῦον μετ' ἴσης ἐντελείας τὴν χορδὴν τοῦ ἔρωτος καὶ τὴν χορδὴν τῶν πολέμων, καὶ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης ἐπιδεικνύον ἄλλην τὴν καλλονὴν καὶ ἄλλην τὴν μεγαλοπρέπειαν. Ἡ κριτικὴ ὅμως ἐπὶ τοῦ λαμπροῦ τούτου ἀριστουργήματος δύναται νὰ εὑρῃ καὶ τὰ σκιαζόμενα ἐλαττώματα. Ὡς τοιαῦτα δὲ πρέπει νὰ θεωρηθῶσι μαγγανεῖαι τινές, ὡς τῶν δέκα χριστιανῶν ἡγεμόνων, μεταβληθέντων εἰς ἰχθεῖς, τοῦ μάγου Ἰσμήνου, μεταχειριζομένου τὴν εἰκόνα τῆς παναγίας εἰς τέλεσιν τῶν καταχθονίων τεχνῶν του, τοῦ ψιττακοῦ, ψαλλόντος ἄσματα ὑφ' ἑαυτοῦ ποιηθέντα. Ἐπειτὰ τινὰ ἀτυνάρτητα, οἷον τὰ πρόσωπα τοῦ Ὀλίνδου καὶ τῆς Σοφρονίας, φαινόμενα ὅτι πρωτεύουσιν εἰς τὸ ποίημα, καὶ ὅμως οὐδεμίαν ὀργανικὴν συνάφειαν ἔχοντα μετ' αὐτοῦ, καὶ τινες μικρολογίαι, καὶ ἀνῆξια μεγάλου ἔργου καὶ ἐμβριθοῦς λογοπαίγνια. Ὁ Τάσσος ἐφάνη ἐνοήσας τὸ ἀτοπον τινῶν μερῶν τῆς ἐποποιίας του, καὶ ἠθέλησε νὰ τὴν δικαιολογήσῃ κατὰ σύστημα ἐπὶ ἀτοπώτερον. Ἐπροσπάθησε ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὸ ποίημα ὅλον ἦτον μακρὰ μόνον ἀλληγορία, ὅτι ὁ χριστιανικὸς στρατὸς παρίστα τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, ἡ Ἱερουσαλήμ τὴν ἀληθῆ εὐτυχίαν, κτωμένην δι' ἀγώνων καὶ μόχθων, ὁ Γοδεφρείδος τὴν ψυχὴν, καὶ ὁ Ταγκρέδος καὶ ὁ Ρινάλδος τὰς δυνάμεις αὐτῆς· ὁ κοινὸς στρατὸς τὸ σῶμα μετὰ τῶν μελῶν του, οἱ διάβολοι παρίστων αὐτοὶ ἑαυτοὺς, καὶ ἡ Ἀρμίδα καὶ ὁ Ἰσμήνης τοὺς ἐπικειμένους τῇ ψυχῇ πειρασμοὺς, αἱ δὲ γοητεῖαι καὶ αἱ ἀπάται τοῦ μαγικοῦ δάσους, τὰς πλάνας εἰς ἃς τὰ πάθη μᾶς παραύρουσι. Πιθανῶς τὴν ἐξήγησιν ταύτην ἐπενόησεν ὁ Τάσσος ὅταν τὰ ἠθικά του παθήματα μάλιστα ἐπέβον καὶ βεπηρέαζον τὰς διανοητικὰς του δυνάμεις. Τὴν Ἰλιάδα ταύτην τῶν Ἰταλῶν συνέλαβε τὴν δυσεκτέλεστον ἰδέαν νὰ μεταφράσῃ εἰς τὴν γλώσσαν ἡμῶν ὁ Κ. Γουζέλης, καὶ, τὸ δεινότερον, ἐξετέλεσε τὴν ἰδέαν του.

Μετὰ τὴν Ἐλευθερωθεῖσαν Ἱερουσαλήμ ἐγραψεν ὁ Τάσσο καὶ τὴν ἀνακτηθεῖσαν Ἱερουσαλήμ, ποίημα ἀσυγκρίτως τοῦ πρώτου κατώτερον. Ἐκτὸς δὲ τοῦ Ρινάλδου, ὅστις ἦν τὸ πρῶτον δοκίμιόν του, ἐποίησε καὶ τὸν Ἀμίνταν, δράμα ἀποπνεόν ἄλλην τὴν χάριν καὶ τὴν ἠδυπαθείαν τῆς Ἰταλικῆς ποιήσεως. Τὰ δ' ἐπίλοιπα ποιήματά του, αἱ ἐπτὰ ἡμέραι τῆς δημιουργίας, καὶ ἡ τραγωδία τοῦ Τοριζμόντου, εἶναι πολὺ μετριώτερα.

Τελευτώντες δὲν πρέπει νὰ παρασιωπήσωμεν ὅτι ὁ μέγιστος τῶν Γερμανῶν ποιητῶν, ὁ Γαίτης, ἐξελέξατο τὸν βίον τοῦ Τάσσου ὡς καὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐνός τῶν δραματικῶν του ἀριστουργημάτων.

ΘΕΟΣ ΚΑΙ ΕΡΩΣ.

Ποίησις Ἰωσήφ Ρεγάλη.

Aimer, prier, chanter, voilà toute ma vie.

Lamartine.

Εἰς τὴν ἀθλίαν αὐτὴν ζωὴν μου
Ἄγγελος ἦλθε, τὴν ὑπαρξίν μου
Ἀρωματίσας μὲ μελωδίαν
Ἐπουρανίαν.

Τρίχορδον λύραν μ' ἔφερε κ' εἶπε.
« Τὸ ἔμβλημα τῆς θρηνοῦ καὶ λύπαι. »
Ἀκανθαὶ ὅπου καὶ τινες κρίνοι,
Ταύτην ἀφίνει.

Τρεῖς εἶχες λάβει χορδὰς, ὦ λύρα,
Ἀπὸ ἀγίαν Ἀγγέλου χεῖρα,
Κ' ἤχητε πᾶσα πέριξ ἡ χώρα.
Ἐσπασαν τώρα!

Μύρα ἡ πρώτη ἔπνεε θεῖα,
Κ' ἔχυνε μύρα ἡ συμφωνία
Τῆς μελωδίας καὶ τῆς μολπῆς τῆς.
Ἦτον ἡ Πίστις.

Καὶ ἡ δευτέρα ἐμοσχοβόλει
Καθὼς τὸ ξόδον, κ' ἔλεγον ὅλοι
Τέρπει καρδίας, γάμων ἡγεῖται,
Ἐλπίς καλεῖται.

Ὡς ἡφαιστεία ἔκαε κοίτη
Κ' ἐξέριπτε φλόγας πυρὸς ἡ τρίτη,
Οἱ δάκτυλοί μου ἔκαιον ὅλοι
Σπινθηροβόλοι.

Οἴμοι! ἐκείνη, ἥτις ἐπέρα,
Τῶν ἄλλων δύο κραταιότερα,
Τὰ τεθλιμμένα νέα μου στήθη,
Ἐρως ἐκλήθη.

Εἰς τὸ πατρῶον ποσάκις δῶμα
Χορδὴν τὴν πρώτην, μικρὸς ἀλόμα,
Ἐθίξα ψάλων κ' εὐχὰς ὑψόνων
Ἦρὸ τῶν εἰκόνων!

Κ' εἰς τόπους ξένους, κ' εἰς γῆν ἐρήμην,
Ὅποτε πόνων ἔμπλεως ἤμην,
Ἄνοιγα τότε ἐνθουν καρδίαν
Εἰς τὴν θρησκείαν.

Ἄλλ' ἐπλανήθη ὁ νοῦς μου, δύων
Εἰς τοὺς κευθμῶνας τῶν μυστηρίων,
Καὶ τὴν ψυχὴν μου ἔτριξε κρύα
Φιλοσοφία.

Ἀμφιβολίας μ' ἔσιτε δαίμων,
Δι' ὃ καὶ δρᾶτω τὴν λύραν τρέμων,
Καὶ τῶν χορδῶν τῆς θλῶ τὴν ἀρίστην,
Χάνω τὴν Πίστιν.

Ἀπὸ τὴν Πίστιν ὠφρανευμένη,
Φεῦ! ἡ δευτέρα ἄγονος μένει,
Κ' αἱ μελωδίαὶ εἰς παραφώνους
Τρέπονται τόνους.

Μ' ἐράνη τότε ἡ φύσις πᾶσα
Εἰς νύκτα τάρου μεταναστᾶσα,
Εἶδα τὴν Πύλην τὴν οὐρανίαν
Μ' ἀπελπισίαν.

Ἡ τῆς ἐλπίδος χορδὴ κ' ἐκείνη
Συνθλάσσι τότε καὶ μὲ ἀφίνει!
Ἐρως δὲ μόνος, καρδίας γλεῦθη,
Τί χρησιμεύει;

Ἀπὸ πικρίας ποτιζομένη,
Θρῆμὴ μου φίλη, ἡ ἐρωμένη
Ἄγομεν, μ' εἶπεν, εἰς ἄλλο μέρος,
—Θάνατος κ' Ἐρως—

Ἐρως, καὶ Πίστις, κ' Ἐλπίς ἀγία,
Τούτους τοὺς φθόγγους θελ' ἡ καρδία...
—Θάνατος κ' Ἐρως, — ἔχει γραμμένον
Τὸ πεπρωμένον.

Πίστεως ἄνευ, ἐλπίδος δίχως,
Φροῦδος τῆς λύρας εἶναι ὁ ἦχος
Καὶ ἡ χορδὴ τῆς ἡ τρίτη μένει
Συντεθλασμένη.

Φεῦ! ἡ ζωὴ μου πλέον ἐκλείπει,
Καὶ τοῦ ὄργάνου παύουν οἱ κτύποι,
Πύζει, καθὼς τις οὖρα νυκτρία,
Ἢ μειωδία.

Ὁ στέφανός μου κατεξηράνηθι,
Δὲν ἔχει φύλλα, ἔχασε τ' ἄνθη...
Ἀπὸ τὴν σάρκα τὴν ἀσθενῆ μου
Φεῦγ' ἡ ψυχὴ μου.

Φύγει πρὸ νέφθι ξόδινα, θεῖα,
Ὅπου Ἀγγέλων περὶ χορεία,
Καὶ ἰδοὺ λύρα λάμπει ἑτέρα
Φαινοτέρα.

Μακαρότης μᾶς περιμένει.
Ἄγομεν, φίλη βασανισμένη,
Ὅπου στενάζει ἐν εὐθυμῇ
Λύρα γλυκεῖα.

Μὲ τὴν κακὴν μου παλαίων μοῖραν,
[Τὴν ἀνθρωπίνην ἔθραυσα λύραν,
Χάρις πλὴν θείας ἄλλην μοι δίδει
Ἄφθαρτον ἦδη.

Λαβε τὴν λύραν τὴν αἰωνίαν
[Χύνουσα, φίλη, τὴν ἁρμονίαν·
Ἐν ἄστρον ἄλλο τοῦ Παραδείσου
Εἶν ἡ μορφή σου.

Ἔρωσ, καὶ Πίστις, κ' ἐλπίς ἁγία
Ψάλλει τῶν Ἀστρων ἡ μελωδία,
Κ' ἡμεῖς ἐπάνω λαμπροῦ Ἀστέρος
— Θεὸς καὶ Ἔρωσ. —

Γ. Χ. Ζαλοκώστας.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑΝ.

(Ἀσματίον)

Εἰς τῆς ζωῆς τὰ χαίνοντα πελάγη ἐνώ πλέει,
Ἵπὸ νεφώδη οὐρανόν, τὸ ἱερὸν σου πλοῖον,
Ὅποταν κλυδωνίζεται ὑπὸ πνοῶν ἀγρίων,
Ἦ Κοινωνία, καὶ πικρὸν τὸ δάκρυ σου ἐκρέη,

Ἦ! θάρρει, καὶ οἱ λαίλαπες ποῖέ οἱ θυμαλέοι
Δὲν τὸ κανταποτίζουσι. Ξανθαὶ μορφαὶ παιδίων
Ὡς Χερουβὶμ ἐμφαίνονται ἐπὶ τῶν καταρτίων,
Καὶ χρύστινον μεῖδιμα τὸ πρόσωπόν των πνέει.

Ἦ θάρρει, μήτηρ! τὸν Θεὸν ἄς εὐλογῇ ἡ ψυχὴ σου!
Ἐνόσω εἰς τὸ στήθος σου σκιρτῶσιν ἄγνα βρέφη,
Καὶ τῆς θρησκείας ἡ ἀκτίς τὸ μέτωπόν σου στέφει,

Θὰ σιωπᾷ ἡ καταγιγίς, καὶ αὔρα παραδείσου
Θὰ πνέη καὶ πρὸς ἀσπρᾷ λιμένα θέλει στρέφει
Τὸ πλοῖόν σου, καταφρονοῦν τὰ θεαλλώδη νέρη!

Χ. Α. Παρμενίδης.

ΑΣΜΑΤΙΟΝ.

Εἰς τὸν θάνατον τῆς Κ. Α. Ε*.

« — Ἀπέστη ἡ ψυχὴ τῆς,
» Καθὼς ἀρίπταται ἡ φλέξ καθὼς ποτοῦν οἱ πόθοι. »

Ἄ. Ρ. Ρ. (Λαοπλάνος).

Μόλις ὠσφράνθη
Κ' εὐθύς ἀπέπτ' εἰς ἄλλην ζωὴν,
Τοῦ βίου τάνθη,

Καὶ ἐμαράνθη, Ἦ; ἡ οἰνάνθη,
Ἄπὸ θανάτου ψυχρὰν πνοήν.
Ἦραϊα ἦτον, Καὶ τῶν Χαρίτων
Σύντροπον φίλην θὰ τὴν ἐθάβρεις.
Οὐδ' ἡ μορφή των ἐκείνης κρείττων
Οὐδ' ἡ ἀμίμητος αὐτῶν χάρις.
Λευκά δ' ἐφόρει, Καὶ εἰς τὰ ὄρη
Τὴν κόμην ἐπλεκε μὲ μαρκίστους. . . .
— Πλὴν τώρα χῶρει, Ἦ φίλη κόρη,
Πρὸς τῶν μακάρων τὰς θείας νήτους.
Ἦμας ἀφίνεις Ἐν μέσῳ δίνης
Δειῶν ἀμέτρων καὶ συμφορῶν,
Μετὰ μυρσίνης Ἐν ᾧ πρασίνης
Σὺ εἰς Ἀγγέλων παίζεις χορὸν.
Γογγίζον κῦμα Λούει τὸ μνήμα,
Ἦ ὅπου τὸ σῶμα κεῖται τὸ σόν.
Καὶ, πένθους θῦμα, Πλανῶ τὸ βῆμα,
Πρὸς τὸν ἀμαράντον του κιτσόν.

Δημ. Εκ. Β.*

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΠΑΡΑΔΟΞΟΣ ΣΥΜΠΤΩΣΙΣ. Γάλλος τις διό-
ματι Λορκέ εἰσήλθε πρό τινων μηνῶν εἰς τὸ ἐργα-
στήριον λεπτοουργοῦ τινος, καθ' ἣν στιγμὴν ἀπετε-
λείωσεν οὗτος ὠραῖον νεκροκράββατον ἐκ ξύλου ὀρυός.

— Ἄ! εἶπεν ὁ εἰσελθὼν τί ὠραῖον σκεῦος! ἀ-
ξιόλογα θὰ κοιμᾶται κάνεις ἐκεῖ μέσα.

— Εἰς σέ ἀπόκειται ν' ἀποκτήσης ἂν θέλης ὁ-
μοιον.

— Εὐχαρίστως, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος.

Καὶ ὁ λεπτοουργὸς ἔλαβεν ἀμέσως τὸ μέτρον του.

Μετὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ φερέτρον, ὁ μὲν λε-
πτοουργὸς εἰδοποίησε τὸν Λορκέ νὰ πληρώσῃ τεσσα-
ράκοντα φράγκα, καὶ νὰ λάβῃ τὸ παραγγελθὲν σκεῦος,
οὗτος δὲ δὲν ἐνέδιδε, λέγων ὅτι εἶχεν ἀπλῶς ἀστει-
ευθῆ.

Ἦ λεπτοουργὸς κατέφυγε τότε εἰς τὸ δικαστήριον,
τὸ ὁποῖον κατεδίκασε τὸν Λορκέ νὰ λάβῃ τὸ φερέτρον,
καὶ νὰ πληρώσῃ τὴν τιμὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ μετὰ παρῆ-
λευσιν τεσσαράκοντα ἡμερῶν, ὡς ἐξήτησεν ὁ κατα-
δικασθεὶς.

Ἔως ἐδῶ δὲν ὑπάρχει τίποτε παράδοξον ἀλλὰ
τὴν παραμονὴν τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας, ἦτοι τὴν
τριακοστὴν ἐνάτην ἡμέραν, ὁ Λορκέ ἀπέθανεν, καὶ
οἱ κληρονόμοι του ἐπλήρωσαν τὸν νεκροκράββατον
καὶ τὸν ἔθαψαν ἐντὸς αὐτοῦ.

ΝΕΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΚΟΛΥΜΒΗΜΑΤΟΣ. Τὴν 2. τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου ἐγένετο ἐν Παρισίαις, ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα, δοκιμὴ νέας τινὸς μηχανῆς κολυμβήματος ὀνομαζομένης ὁ κωπηλάτης, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἀρμοδίων Ἀρχῶν καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργείου. Πλήθος ἀπειρον περιέρχων εἶχον συβρέουσι διὰ τὴν θαυμάσιον τὴν νέαν αὐτὴν καὶ παραδόξον ἐφεύρεσιν· ἔξ ἀνθρώποι περιεπάτου ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ἐκάπνιζον σίγαρα ὡς ἂν περιεφέροντο ἐντὸς κήπων, καὶ ποτὲ μὲν ἔμενον ἀκίνητοι, ποτὲ δὲ ἐτρέποντο ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερά καὶ ἐναλλάξ, καὶ ἄλλοτε ἀνεβαίνουν τὸν ποταμόν.

Ὁ ἐφευρέτης, Κ. Δανδουράν, ἰστάμενος ἐπὶ τῆς πρῶτας τοῦ ὑποβρυχίου σκαριδίου, εἶδε διαταγὰς, διὰ σημείων ἀδιοράτων, οἱ δὲ κολυμβηταὶ ἐνήργουν αὐτὰς μὲ ἀκριβῆσαν καὶ πειθαρχίαν στρατιωτικὴν.

Οἱ μῦθοι λοιπὸν τοῦ ποιητῶν ἐμελλον νὰ ἀναδειχθῶσι κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον ἀληθεῖς. Τοῦ λοιποῦ θέλομεν περιδιαβάσει ἐντὸς τοῦ Ὠκεανοῦ, θέλομεν κατοικεῖ καὶ κοιμᾶσθαι, καὶ θέλομεν μάχεσθαι ἢ καὶ εὐθυμεῖ ἐντὸς αὐτοῦ!

Τὴν ἐρχομένην Κυριακὴν, οἱ κολυμβηταὶ μας θέλουσι πλεύσει ἀπὸ Παρισίων εἰς Σαιν-Κλό.

ΠΕΡΙΕΡΓΟΣ ΑἴΓΡΑ. Χωρικός τις Γάλλος ἠέλησεν ἐσχάτως νὰ ζωγραφίσῃ σκύμνους λύκου. Ἐφαντάσθη λοιπὸν νὰ μιμηθῇ τὴν φωνὴν δι' ἣς τοὺς προσκαλοῦσιν αἱ μητέρες αὐτῶν ὅσῳκις πρόκειται νὰ τοὺς θρέψωσι. Φαίνεται δὲ ὅτι ἐπέτυχε τοσοῦτον ἢ μίμησις ὥστε ἔξ λυκιδεῖς, ἐξεληθόντες τῆς φωνῆς τῶν, ἤλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ οἱ μὲν τρεῖς συνειληφθησαν, αἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς ἀνεχώρησαν.

Ὁ χωρικός, θαλὼν ἐντὸς σίχκου τὴν θήραν του, ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἴσια. Τὴν ἐπισῶσαν, ἐπιστρέφων ἀπὸ τι μέρος ὅπου εἶχεν ὑπάγει, ἠπόρησεν ἰδῶν τὴν μητέρα τῶν τριῶν σκύμνων ἐξερχομένην ἀπὸ τῆν οἰκίαν του. Φαίνεται ὅτι, ὁφρανοθεῖτα τὴν αὐτὴν δι' ἣς εἶχον διαβιβάσθαι τὰ μικρὰ τῆς, μετέβη εἰς τὸ μέρος ὅπου ἦταν διὰ τὴν γαλακτοτροφίαν. Ἀλλὰ, τὸ πλέον περιέργον, εἶχε συμπαραλάβει μετ' αὐτῆς καὶ τὰ ἄλλα τρία τέκνα τῆς, ἅτινα, εὐρόντα τοὺς ἀδελφοὺς τῶν, ἀνεπαύθησαν πλησίον αὐτῶν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ χωρικός ἔχεινε κύριος καὶ τῶν ἔξ μικρῶν λύκων.

Ἡ ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ.

Τὴν 24 Ἰουνίου συνειθίζομεν νὰ πανηγυρίζωμεν τὸ γενεθλίον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ προδρόμου καὶ δι' ἐξωτερικῶν τελετῶν, τῶν ὁποίων ἢ καταγωγὴ οὐκ εἶναι βεβαίως εἰς τὰς ἀρχαίας θρησκείας. Αἱ δὲ κυριώτεραι τὰς ὁποίας ἡμεῖς γνωρίζομεν εἶναι ἡ τῆς Κληδόνος, καὶ ἡ τῆς ἁφίως τῶν Πυρῶν.

Τὸ παιγνίδιον τοῦ Κληδόνια ἢ τῆς Κληδῶν ὅπως εἶπεν οἱ Ἕλληνας ἐννοοῦντες διὰ τῆς λέξεως αὐτῆς

τοὺς αἰωνοὺς ἢ τὰς μαντείας, χρῆσιμῶς εἰς τὸ νὰ προλέγῃ πρὸς τοὺς χρηστηριαζομένους τὴν τύχην αὐτῶν. Ὅλοι ἐμάθομεν ἐξ αὐτῆς τῆς βρεφικῆς ηλικίας πῶς παίζεται. Ἐκαστος τῶν συμπαικτόρων βάλλει τὴν παραμονὴν τῆς ἐορτῆς ἐντὸς ἀγγείου πλήρους ὕδατος δακτυλίδιον ἢ ἄλλο τι σημεῖον, τὸ ὁποῖον ἀνασύρει τις τὴν ἐπισῶσαν παρουσίᾳ καὶ τῶν ἄλλων, λέγων συγχρόνως στίχους ἢ ἄλλας φράσεις, ἐξ ὧν μαντεύεται ἡ τύχη ἐκείνου εἰς ὃν ἀνήκει τὸ ἐκβαλλόμενον.

Ἡ ἄφίς τῶν πυρῶν γίνεται καὶ παρ' ἡμῶν καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ αὐτῇ τὴν ἐσπέραν τῆς 24 Ἰουνίου. Οὕτω πως ἐώρταζον οἱ ἀρχαῖοι τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν, τοῦ ἡλίου ἀναβαίνοντος εἰς τὸ ἀπόγειον σημεῖον, ἡ διάρκεια τῶν ἡμερῶν γίνεται διεξοδικωτέρα. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐορτὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου συμπίπτει κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, οἱ χριστιανοὶ, ἀσπασθέντες τὸ ἔθος τῶν ἐθνικῶν τοῦ ἀνάπτειν πυρὰ κατὰ τὴν θερινὴν τοῦ ἡλίου τροπὴν, καθιέρωσαν αὐτὸ εἰς πανηγυρισμὸν τῶν γενεθλίων τοῦ Προδρόμου.

Ἐν τῇ νήσῳ Ζακύνθῳ ὑπάρχει καὶ τρίτη συνήθεια· αἱ ἀνύπανδροι, χύνουσαι ἐπὶ ὄμαλοῦ τινος ἐδάφους μικρὰν τινα ποσότητα μολύβδου, παρατηροῦσιν ὁποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ, καὶ συμπεραίνουσιν ἐντεῦθεν ὁποῖον θέλει εἶσθαι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ μέλλοντος συζύγου τῶν. Ἐάν, φέρ' εἰπεῖν, ὁ μολύβδος λάβῃ σχῆμα πλοίου, ὁ λαμβρὸς θέλει εἶσθαι ναυτικός, κ.τ.λ. Μετὰ ταῦτα, περὶ τὸ μεσοῦκτιον, ὅταν ἡ ἡτυχία εἶναι μεγίστη, γερμίζουσαι τὸ στόμα, ὕδατος, προβαίνουσιν εἰς παράθυρον, καὶ τὸ πρῶτον ὄνομα τὸ ὁποῖον ἀκούσῃ, θέλει εἶσθαι τὸ ὄνομα τοῦ νυμφίου.

Περὶ τούτων καὶ ἄλλων ἐθίμων θέλομεν ἴσως διηγήσασθαι ἄλλοτε ἐν ἐκτάσει.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Εἰς τὸ οὐρανοῦ μας πατὸς τὸ φωταυγίζον δῶμα
Ἀδιαλείπτως μ' ἐκφωνεῖ χριστιανῶν τὸ στόμα,
Καὶ ὡς εὐχὴν πρὸς τὸν Θεὸν μὲ πέμπει τὴν ἐσχάτην.
Ἡ κεφαλὴ μου δ' ἂν κοπῇ, μερίδα δωδεκάτην
Τὸ σῶμά μου ἐποτελεῖ τοῦ ἔτους, καὶ ἡμέρας
Καὶ νύκτας τότε ἀριθμῶ τριάντα θυγατέρας.
Ἀναγκραμματιζόμενον μὲ τὸν συνήθη τρόπον
Ὅποσον εἶναι χρήσιμον θὰ ἴδῃς τῶν ἀνθρώπων.
Ἄν τέμῃς μου τὴν κεφαλὴν καὶ πόδας εἰς τὸν πόνον,
Ὡ, ἄψυχον θ' ἀναισθητῶ, πλην μὲ θὰ κράζω μόνον.

Γ. Χ Π.

Ὁ κατὰ πρῶτον ἐκδοθεὶς τὸ ἔτος τοῦτο ἐν Ἀθήναις Περὶ φη-
μ ο ς Κ α ζ α μ ι α ς δὲν προεμάντεσε μόνον τὴν ἔκλειψιν τοῦ
ἡλίου, ἀλλὰ καὶ τὴν κατὰ τὸν μῆνα Ἰουλίῳ πολὺκροσιν συζήτησιν
τῶν Οἰκονομικῶν Νόμων τῆς Ἑλλάδος!!! Ἐὰν μόνον τὸ ἐπιχείρημα
τοῦτο μεταχειρίζετο ὁ ὑπουργός, ἤθελε καταστήσει ἰσχυρὸς ἐργασιῶν
πολυθρόνου ἐρήτορας τῆς ἀντιπολιτεύσεως.